శక్తిద్వయ నిరాసకంబైన

శుద్ధనిర్గుణతత్త్వ కందార్థములు

రచన

శ్రీమద్భాగవత కృష్ణదేశికులు

భావార్థము

నేదునూరి గంగాధరం

ద్వితీయ ముద్రణ – 1938

శ్రీసత్యనారాయణ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రితము.

రా జ మ హేం ద్ర వ ర ము.

ద్వితీయ కూర్పు.

విన్నపము

—)•(—

ఆర్యులారా!

ఈ శుద్ధనిర్గుణతత్త్వకందార్థములకు అర్థమును యింతకిత్రము చాలమంది వ్రాసియున్నారు. ఇది ఉపనిషత్సమ్మతంబయిన గ్రంథ రాజము. దీనిని వేదాంతాపేక్షులు పెక్కురు చదువుచుందురు. దీనిలో ముద్రణదోషములు పెక్కులుండెను. వారివారి మనోభీష్టముల రీత్యా మార్చియుండిరి. సదరు తాత్పర్యములైనను గురూపదేశము నొందనివారి కగమ్యగోచరములుగా నుండెను.

ఇందు పద్యములందలి తప్పులను లక్షణయుక్తముగా సవరించుటకు మిక్కిలి పరిశ్రమ చేయవలసి వచ్చుటచేత, ఇది భాషాసంబంధమయినదిగాక, బోధ సంబంధమయిన దగుటచే, పద్యముల సవరింపక నా నేర్చినకొలది తాత్పర్యమును, విశేషార్థములును వ్రాసితిని—ఇది ముముక్షు జనోపయోగమైన గ్రంథరాజము. కావున దీనిని పఠించి ధన్యులు కండని ప్రార్థించుచుంటిని. ఇందలి నాపొరపాట్లను ప్రాజ్ఞులెట్టి గింతురేని వందనములతో నందుకొని తృతీయ ముద్రణమునందు సవరింతునని వినయపూర్వకముగా ప్రార్థించుచుంటిని.

ప్రథమ ముద్రణమువలెనే యీద్వితీయ ప్రచురణమును నాద రింపగలందులకు పాఠకలోకమును ప్రార్థించుచుంటిని.

బహుధాన్య సం॥
మార్గశిర బ 3 సోమవారము.
10—12—1938

సుజనవిధేయుఁడు,
నేమనూరి గంగాధరరావు

శ్రీరస్తు.

వి ష య సూ చి క.

విషయములు—కందార్థములసంఖ్య.

విషయములు-కందార్థములసంఖ్య.

విషయసూచిక సంపూర్ణము.

ఓం. ఓం. ఓం.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీబ్రహ్మజ్ఞానభూతేశేభ్యోనమః.

అస్మద్గురు బృంద పాదారవిందాభ్యాంనమః

శ్రీ

శ్రీ శుద్ధ నిర్గుణ తత్త్వ కందార్థములు.

తాత్పర్య విశేషార్థసహితము.

— —

కందార్థము:—జనులార! జనన మరణము
లను దొలఁగందోలియఁజాలులక్షణయుతమై
విను వారికిఁ గనువారికిఁ

దనలా వెలిగించుదీనిఁ దప్పకవింటే! అప్పుడె వార లెప్పుడుగంటే|| గనుక వినబుద్ధియుతే! వినుడు, చదివెద మీకె! కనుఁగొన మనసైతే, కనుఁడి పుస్తకమంత! తప్పకవింటే|| అప్పుడె వారలెప్పుడు గంటే||

తా. ఓమానవులారా! చావుపుట్టుకలను లేకుండ జేయుటకు లక్షణయుక్తమైన, యీగ్రంథరాజము, వినువారికిని, చదివిన వారికిని తన మహాత్మ్యమును జూపించును. ఆత్మస్వరూపమును వెలిగించు నీగ్రంథాంశములను చదువుడు, లేక దీనిని వినవలయునని కోరికయున్నచో ఆలకింపుడు. [illegible] చదివెదను. ఈగ్రంథము నంతయు పరిశీలింపఁగోరెద లేని సామాన్య [illegible] మూలం [illegible].

విశేషార్థములు:— శుద్ధ=నిర్మలమైన, నిర్గుణ= గుణములులేని, అనగా పరబ్రహ్మ [illegible], తత్త్వ=యదార్థమును [స్వరూపమును] తెల్పు. [illegible] అర్థములు [illegible] యర్థములనే పద్యములు.

శ్లో॥ భ్రమేణాహం భ్రమేణత్వం । భ్రమణో పానకంమనః॥
భమేణేశ్వర భావత్వం। భ్రమమూలం మిదం జగత్॥

అనునట్లు భ్రమలో జిక్కియుంకిన ప్రపంచము దబ్బర. అప్రపంచము ఎఱుక. ఆఎఱుకయే పదునాల్గు భువనములు. అదియే త్రిమూర్తులు అకార ఉకార మకార ప్రణవమదియే. అఎఱుక లేనిదే పరిపూర్ణము, పరమపదము,పరమానందము, నిరాలంబనము, అతీతము అచలము, అనబడును. ఇది సర్వకాలములందు సర్వవస్తువులందు చలింపక, కదలక, మెదలక, తరుగక, పెరుగక నిండియున్నది. ఈపరిపూర్ణమే, నిర్వికల్పము, నిష్కళంకము. నిరామయము, నిష్ప్రపంచము. నిరాహ్వయము, నిరాకారము, అవాఙ్మాన సగోచరము, అచలానంద బ్రహ్మము. నిర్గుణపరంజ్యోతి స్వరూపమే బ్రహ్మము "భావాఽభావా తీత బ్రహ్మః" అని యున్నది—అన్ని మార్గములలోను యిది శ్రేష్ఠమైనదని పెద్దలు వక్కాణింతురు—

క॥ వినవలెఁ గనవలె నంచును,
మనమందునఁ గోర్కెగల్గు మనుజులె వినుఁడీ
వినఁజేసెదఁ గనఁజేసెద,
ఘనమగు నీబోధవినఁగ॥ గననొల్లనట్టి వారు చనుఁడు, తోఁచిన త్రోవఁబట్టి॥ తినుమంటె పులి "వల్లదని" లోకులనవింటిరి గనుక నిది వినవలెనని, నోరాడదు వినఁగ॥ గననొల్లనట్టివారు చనుఁడు తోఁచిన త్రోవబట్టి. ౨

తా. ఈఅచలబోధన చదువవలయునని నాంగ్యయున్నవారే చదువుడు. వినవలయునని కోరికయున్నవారే వినుడు. అట్టి వారలను చదువునట్లును, వినునట్లును జేసెదను. దీనిని వినుటకు, చదువుటకు ... తిలేనివారు వారివారి యిష్టమువచ్చిన మార్గమునసే ...

వచ్చును. పురివద్దకేగి నన్నుఁ దినుమని చెప్పినను అది భుజింపదను లోకోక్తివలె, ఇష్టములేని వారిని వినుడనియు, చదువుడనియు వేడి నను యిష్టపడరు. కావునయట్టివారిని బ్రతిమాలుటకు నానోరాడదు.

కం॥ నను మిము నేఁగని, పుస్తక
మును జేసితి, దిని మీారు ముదమున వినుఁడీ
యనుటయు, మిము నను మీారలు
గనుఁగొని వినుపించుమనుటకలయట్టిమాట॥బోధను మేలు,
గనలేదె వచ్చేట॥ఘనులార యిటువంటి కలనుముచ్చటలాడి॥ గనుగొని
మీారు మేల్కని మేల్కొల్పుడునున్న॥ గలయట్టి॥ 3

తా. ఓ మానవులారా! "నన్నును మిమ్ములను నేనుజూచియే ఈపుస్తకమును రచియించితిని. మీారు దీనిని సంతోషముతోవినుడు" అని నేను మిమ్ములను బ్రతిమాలుటగాని, మీారునన్ను "ఈగ్రంథ మును చదివి వినుపించు" మనుటయుగాని; కలలోనిమాటసుమా! ఇదిస్వప్నములోచేరినది. ఇట్టిస్వప్నములోనే మనము ముచ్చటలాడి, ఈ అచలబోధ నెఱుఁగవలయును. మీారు యీకలనుండి మేల్కొని నన్నును మేల్కొల్పుడు. [కలయనియూరకున్నచో; ఫలములేదు. బోధచేత మేల్గన్న వారెచటనులేరు. మన యింద్రియ గోచరమగు చరా చరవస్తు ప్రపంచమంతయును, వట్టి కల్ల; అని ముఖ్యముగా తెలిసికొనుము.

ప్రతి:—శ్లో॥ ఏక ఏవాऽऽత్మా మంతవ్యో! జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తిషు।
స్థానత్రయవ్యతీతస్య। పునర్జన్మనవిద్యతే॥

అవస్థలుమూాడు:—1 సుషుప్తి=ఒళ్లెరుగనినిద్ర, ఇందులో బుద్ధియొక్క వ్యాపారమేమియు నుండదు. 2 స్వప్నము=కల, ఇందులో బుద్ధికి సబద్ధములవి నిజముగాఁదోచును. 3 జాగ్రత్త=మేలుకొనియుం డుట. ఇందులో నిజము నిజముగా తెలియబడుచు—మిథ్యయు ఇక

ప్రపంచమును మనము సత్యమని తలచుచున్నాము. కావున మనము స్వప్నావస్థయందుంటిమని చెప్పుచున్నారు—వినుట కనుట ఇవికల వంటివి. ఇవే పరిపూర్ణభావమందించుటకు మార్గములు. పరిపూర్ణభావమందిన వెనుక వీటిని విడువ వచ్చును. అట్లుగ్రంథకర్త విడువనిచో మీరలే యుద్ధరింపుడని లోకులను హెచ్చరించుచున్నారు.

తాను యట్లు అనుటకు కారణమేమనగా:—తాను పరిపూర్ణభావమందితినను అహంభావము గల్గినచో; తాను చెడిపోవుదునని వినయము కొఱకు వైవిధముగా పల్కుచున్నారు.

క॥ ఒరులొరులు నేను నేనని,
యొరులను దనుఁ నెన్న డెఱుఁగకుండు, బయలులో
నరుదెంచి, తన్నుగాఁగని
పరులను గని లెస్స యేఁనుబరులని యనుచూ॥ నెఱిగెడియెఱుకబయలుండఁగనుచు॥ నిరతము తానెందునిలువకుండటకునై పరచించితినిదీని విన్న నిల్వదునేను॥ బరులనియనుచు॥

తా. ఒకరికొకరు నేను నేననెడి భావముచేత, తనకును పరులకును భేదము పాటించునదే యెఱుక. తనకును పరులకును భేదమెంచనిదే పరిపూర్ణము. తనకు గల వివేకము నెఱిగి, "నేను, పరులు" అని యూహించు యెరుకను నిలువకుండ పారదోలుటకే ఈ గ్రంథమును జేసితిని. దీనిని వినినవారికి 'నేను' అను "అహంభావము" ఉండదు.

విశే:—ఈకందార్థము విషయసంబంధమును తెల్పుచున్నది. పైనాల్గు కందార్థములు బంధ చతుష్టయములు, బంధచతుష్టయములనగా 1 అధికారి, 2 విషయము 3 సంబంధము 4 ప్రయోజనము, 1, 2వ పద్యములు అధికారమును 4,వ పద్యములు విషయ స బంధమును దెల్పుచున్నవి—ఎఱుకయనఁగా ప్రపంచ [illegible]

కము. దీనివలననే పరిపూర్ణము నెఱుగవలయును. పరిపూర్ణమనగా; పరబ్రహ్మము. దీనిని తెలిసి కొన్నపుడు.ఎఱుకయొక్క అబద్ధము తెలియును. లోకమునందుకొందరు 'అహంబ్రహ్మాస్మి' యనుచుందురు. అట్టి అహంభావమును నశింపజేయుటకై ఈగ్రంథ రాజమునురచియించెను.

క॥ శ్రీమించు నచల బోధను
నే మహనీయుండు చేసియెగఁ జల్లెను నీ
భూమిన్ సుజనుల కొఱకా
రాముండగు గురుని శివరామదీక్షితులన్॥ దలఁచి యప్పా
'రావు గుణాంతులన్॥ ప్రేమతో బొగడజా। భూమినిగ్గ పరశు। రామ
సీతా రామస్వామికి మ్రొక్కి॥ సివరామ। 5

తా. పూర్వమీ యచల బోధయను గ్రథమును, ఈలోకమునందని సుజనబృందము కొఱకై యేమహాత్ముఁడు వ్యాపింపఁజేసెనో; అట్టి శివరామదీక్షితులను స్తుతించి, వారిశిష్యుండైన, అప్పారావుగారి గుణగణములను బొగడిన బ్రాహ్మణుడైన పరశురామ వంశస్థుడగు సీతారామస్వాముల వారికి నమస్కరించి, (ఈ గ్రంథమును రచియించెదను.)

క॥ ఎఱుకనుఁ గలలోపల, నే
నరుదెంచితి, మీరలట్లు లరుదెంచితి, రీ
ఎఱుకసన, నేనుమీరలు
నెఱుకతోఁజను వారమనుచు నెఱిగెడి కొఱకు। గ్రంథముఁ
జేసితి నెఱిగియావరకు॥ గురుబోధించుచు! మీరు। నరులార చేకొంచెు
ఎఱుకను కలపోలి। నెఱిగిన నిల్వదం॥ చెఱిగెడి కొఱకు॥ 6

తా. ఓమానవులారా! నేనును మీరును, యెఱుకయనెడి స్వప్నమునందే జన్మించితిమి. ఈయెఱుక పోయినయెడల దీనితోడనే మనమును పోవలయును. కావున యీవిషయము మీకు తెలియుటకై

పరిపూర్ణబోధయను యీ గ్రంథమును రచియించితిని, (దీనివలన యెఱుక యనెడు స్వప్నము నశించును) మీరు దీనిని గురుబోధగా నమ్మినచో యెఱుకయనెడు స్వప్నమునుండి విడుదల జెందుదుము.

విశే:— ఎఱుక ప్రపంచ సంబంధమైనదనియు, దానిని నశింప జేసిన మేలనియు, మనము మేలుపొందుటకే యీ గ్రంథమును జేసితి ననియు, ఇది గురుబోధగా నమ్ముడనియు హెచ్చరించు చున్నాడు.

క॥ శ్రీమత్సీతారామ
స్వామికృపం జెప్పెనయ్య సదసద్రహితం
బేమిపదార్థమొ దానిని
నీ మహాఁగందార్థములుగ నిదివినరయ్యా॥ ఓజలులార। ఘుటుగానరయ్యా॥ వేమారునేమిమ్ము వేడుటింతియసు మ్మ నామీఁదఁ గృపఁజేసి। ననుజదువుమని మీర॥ లిదివినరయ్యా॥ 7

తా. శ్రీమత్సీతారామస్వాములవారి దయవలన, ఏవస్తువు సదసద్రహితంబని పెద్దలు చెప్పుదురో దానినే కందార్థములుగ వ్రాసితిని. ఓజనులారా! దీనిని వినుడు. నాయందు దయయుంచి, నన్ను చదువుమని మీరు శ్రద్ధగా వినగలందులకు పలుమారు కోరి ప్రార్థించుచుంటిని.

విశే:— సదసద్రహితమనగా=సత్తును, అసత్తునుగాని దగు పరిపూర్ణముయొక్క బోధ. సత్తనగా=ఈశ్వరుఁడు, అసత్తనఁగా జీవుడు జీవేశ్వరులకు భిన్నముఁయినది పరిపూర్ణము. దీనినే పరమాత్మ యందురు.

క॥ శివరామదీక్షితుల శి
ష్యవరుఁ డప్పయ్యమంత్రి యతని, సీసువుఁడీ
భువిఁ బరశురామ వంశ్యో,
ద్భవు సీతారాములతని భక్తుఁడ సుమీ॥ తద్బోధప్రయుః

కృష్ణసుమిత్రా॥ స్తవనీయులగు మీరు। త్సాహముతో నీకథ వినుఁడు. నేఁగందార్థములచే విసవింతు॥ భక్తుడ సుమిత్రా॥ 8

తా. శివరామ దీక్షితులకు ప్రియశిష్యుఁడు, అప్పయ మంత్రి, (ఈతనినే అప్పారావందురు) అతని శిష్యుంకు. పరశురాముఁ సీతా రామస్వామి, నేను వీరి శిష్యుఁడను, ఆతని అచలబోధనెటిగి ప్రవర్తించువాఁడను, పూజనీయులగు మీరీకథ నుత్సాహముతో వినుడు. నేను దీనిని కందార్థముగా వినిపించెదను.

క॥ మనసిచ్చి వినుఁడి, యిఁకనొక
మనవిది నాపాలిగురుని మదిలోపల, నే
నునుచుకొని పెద్దలాజ్ఞను,
బనిఁబూనుక చేసితిట్టి పద్యములివ్వన్నర। దప్పొప్పులేర్పఁడ దిద్దుడన్న॥ ఘనమతి మంతులు గనుకఁ బ్రార్థించితి! నను మీకటాక్షేక్షణముల వీక్షింపుచు॥ పద్యములివ్వన్నర॥ 9

తా. మానవులారా! సావధానచిత్తులై వినుడు. నాగురువర్యులను మనస్సునందుంచుకొని; పెద్దల యనుమతిచేత రచించిన యీకందార్థములయందలి తప్పులను యొప్పులుగా దిద్దుడని బుద్ధిమంతులగు మిమ్ములను ప్రార్థించుచున్నాను. కావున నన్ను మీకరుణా కటాక్ష వీక్షణములచే వీక్షించి నామనవి వినుడు.

క॥ విని మీరిది దిద్దుండని
పని వడి ప్రార్థింప నేల పరుసము నినుమే
నను స్వర్ణముఁజేయు ననునె
తనకై తానేను సన్నిధానమందుండే॥ తెల్పుడి మను। మానమిందుండే॥ మనవిజేయుని పాలిమ్మని వేగఁజల్లిసి। దనకై దానిచ్చుచు దయఁజేసి తా॥ సన్నిధానమందుండే॥ 10

తా. ఇనుము తన్ను బంగారముగా మార్పవని పరుసవేదిని ప్రార్థించుచున్నదా? బిడ్డ పాలివ్వుమని తల్లిని వేడుకొనునా? అవి సన్నిధాన మాత్రముండుటచే యినుమును బంగారముగా పరుసవేదిచేయును. బిడ్డకు ప్రేమతో తల్లి పాలిచ్చును. అట్లే. దీనిని విని మీరుదిద్దుడని నేను మనిబూని ప్రార్థింపనేల? మీకు తప్పులుదోచినచో మీయంతట మీరే దిద్దుడు.

క॥ అప్పకవీయాద్యాంధ్రము
లొప్పగు మాఘాదికృతుల నొగిఁజదివి, కృతిఁ
దప్పని కవులకు సమముగఁ
దప్పులు లేకుండఁ జెప్పఁదరమా నెకృతిన్। ఊహానుజేసితి, మఱినేనీకృతిఁ॥ గొప్పపక్షులతోటి। కొదువపక్షులుసాటి। యుప్పర వీధిని। నూటాడెటందుకు॥ తరమా నెకృతిన్॥ 11

తా, ఉత్తమజాతి పక్షులతో సమముగా హీనజాతిపక్షులు ఆకాశంబున నెగురలేవుకదా; అట్లే అప్పకవీయము మొదలగు నాంధ్రగ్రంథంబులును, మాఘము మొదలగు సంస్కృత కావ్యములును, చదివిన పండితకవులతో సమముగా, నేను తప్పులు లేకుండ కవిత్వము చేయలేను. [కావున కరుణింపుడని గ్రంథకర్త స్వోత్కర్షను యడంచుకొని పల్కుచున్నాడు.]

క॥ ఛందము తెలియఁగక పద్యము
లెందుకుఁ జేసెదవటంచు విబుధులన, నే
సందేహింపకఁ జేసితి
నిందునఁ దప్పున్నమీర లిదిదిద్దెదరనుచు। నేఁ [illegible] చెవియొగ్గివినుచు॥ నందముగాఁజిత్త। మందిట్లుతలపోసి। [illegible] మీ। ముందరఁబెట్టితి॥ నివి దిద్దెదరనుచు॥ 12

తా. "నీవు ఛందశ్శాస్త్రమును చదువక యీగ్రంథమేల రచించెద" వని యనేకులు నన్ను ప్రశ్నించిరి. నేనాప్రశ్నలకు జడియక నిందున్న తప్పులు మీరు దిద్దెదరనియు, ఆశక్తితో విందురనియు, మనస్సునందునమ్మి యీగ్రంథమునుఁజేసి యీకందార్థములు మీముందర బెట్టితిని. నన్ను మన్నించి తప్పులు దిద్దుడు.

క॥ పునరుక్తి గలిగి యుండిన
విని కోపము సేయవలదు వేడుకొని యెదల్
వినువారలు దూరార్థముఁ
గనవలె దగ్గఅనటంచుఁ గల్పించినాను। తెలియకగా। దీ
గ్రంథములోను॥ జననీ జనకులు తామో। తనయులపునరుక్తి। వినగోరు
దురు త। ప్పెంచక నేనది తెలిసి॥ కల్పించినాను॥ 13

తా. తమబిడ్డలు చెప్పినదే మరలచెప్పినచో; తలిదండ్రులు వినుచు సంతోషింతురుగాని కోపపడరు. అట్లే నేనీ గ్రంథమునందు చెప్పిన విషయమే మరల చెప్పియుంటిని. అది పునరుక్తియని నా మీద మీరు కోపింపనలదు. ఎందుచేతననఁగా! వినువారికిదూరార్థము గల విషయము తేటపడునట్లు తిరిగిచెప్పితిని. పునరుక్తిదోషమని నేను తెలిసియే గావించితినుమీ! కావున తప్పెంచక దయజూడుడు.

వి శే:—పునరుక్తి అనగా చెప్పినదే మరలచెప్పుట. ఇది కావ్యములందు తప్పు.

క॥ ఇది యాంధ్ర [illegible]
మడిరోయఁగ దగదుదీని మర్మమరయుఁడీ,
పదియారు వన్నెపసిఁడిని॥
ముదమునఁ దోల్పెట్టనుంచ ముట్టకుందు దురా! లోకులు
చేతఁ బట్టకుండుదురా॥ యిదిగాక కులహీనుడిచ్చిన ద్రవ్యము। విడి
తముగా [illegible] నేత [illegible]నను దాసి ముట్టకుందురా। 14

తా. పదియారు వన్నెలబంగారమును తోలుపెట్టెలోఁబెట్టినను లోకులు గ్రహింతురు. కులహీనుఁడిచ్చిన ధనమును కులీనులు నీచమును పాటింపక పుచ్చుకొందురు. అటులనే; ఇది తెలుఁగు కావ్యమని నీచముగాఁ జూడక యిందలిసారమును ఆదరించుము.

విశే:— తెలుఁగుకవిత్వమన్న ఆరోజులలో నీరసించెడి వారని నిర్ధారణమగుచున్నది. నేడుమాతృభాషయందే యభిమానము మెండు.

క॥ ఆసాంతం బీగ్రంథము
ప్రాసయతుల్ శబ్దగణము భావముయుక్తుల్
♦ వాసిగ కుదరని చోటుల
నీసభలోఁ బెద్దలెల్ల నివి దిద్దవలెను। దిద్దినది నామది
కందవలెను॥ మీసాటివారికి। వేసటలిందుంటే। నాసాటివారి బ్రతు। కే
సాటిగాకుండ॥ నివిదిద్దవలెను॥ 15

తా. ఈగ్రంథము మొదటినుండి కడవరకును. ప్రాసలు, యతులు, శబ్దజాలములు, గణములు, భావములు, యుక్తులు. సరిగా కుదరనిచో; ఈ సభవారలు దిద్దవలెను. అట్లు తప్పులు మీరుదిద్దినవి నామనస్సునకు సరిపోవలయును, మీవంటి గొప్పవారలకే యిందు ప్రయాసము కల్గినచో నాబోటి అల్పుని బ్రతుకేమాత్ర మగును: కావున ప్రయాస యనక సవరింపుడు

క॥ తప్పొప్పులు రెండెఱుఁగని.
తప్పనఁ దానుండదీనిఁ దప్పని కూఁసే
తప్పుడు నరునకుఁ జెప్పెదఁ
జప్పుడు జాలించు మనుచు సభవారువిఁగా। సరెస సేయుస్

♦ విశే:— పైమూడవ పాదములయందు, 1 నాటి సరిపడని [illegible]
2 సూచి సరిపడనిచోటను. అనిపాఠాంతరములు.. [illegible]

సభవారిట్లనగ॥ చెప్పిన వినకున్న తప్పు వానిదెసుమ్మీ। తప్పుగల్గిన వెన్క గొప్పవాడెట్లౌను॥ సభవారువినగా॥ 16

తా. తప్పును, ఒప్పును, తెలియనేరక, దీనిని తప్పని చెప్పెడి తప్పుడు వానిని"మాట్లాడవలదని చెప్పెదను. సభవారందరు "సరిసరి" యని చెప్పుదానిని తానొప్పుకొనక తప్పని వాదించినవాఁడు గొప్ప వాఁడుకాడు. చెప్పినను వినకున్నచో వానిదే తప్పుసుమా!

క॥ ఇలు సొచ్చి గ్రామసింహము
కల దొంతులఁ గూల్చునట్టి గతిఁ, లోఁబడు దొం
తుల, సక్కఁజేతురటులనె,
యిలసుకవిజనోక్తిఁ, దప్పులెంచు, దుర్జనుఁడు। పప్పొప్పులు గాంచు సజ్జనుఁడు। తులలేని బుద్ధిమంతులు, సర్వజ్ఞులుమీరుఁ। దెలియు నాతలఁపునేఁ। దెలిపెదనిఁక తప్పు॥ లెంచుదుర్జనుఁడు॥ 17

తా. గ్రామములో కుక్క చొరఁబడి దొంతులుగాఁ బెట్టిన కుండను బడద్రోయును. అదిచూచి కులకాంతలు ఒరిగిన దొంతులను సరిజేయుదురు. అట్లే దుర్మార్గులు సుకవులకావ్యములనుతప్పులు గానెంతురు. అంత సన్మార్గులు ఆతప్పులను సరిజేయుదురు. కావున మీరు మిక్కిలి బుద్ధిమంతులును,సర్వమును తెలిసినవారలగుటచే,నా భావము గ్రహింతురు గనుకనే తెలిపెదను—ఆలకింపుడు.

క॥ తనగొప్ప నెంచరేమో,
జనులని తలపోసి సాధు జనకృత కవితల్;
వినరితరులు, వినగోరిన
వినగన రాదనుచు మనసు। విరుచు దుర్జనుడూ। వినిపించు వేడ్క—సజ్జనుఁడూ॥ కనసప్పము జేతి। కంకణాలకువేరె। ఘననిల్వ టద్దము। వలెనా॥ మనసు విరుచుదుర్జనుడూ॥ 18

తా. అద్దమక్కర లేకుండఁగనే ముంజేతి కంకణములను చూచుకొనవచ్చును. అట్లేగుణములనుబట్టిదుర్జనుని, సజ్జనునిగ్రహింప వచ్చును. కాని, వారలను పరిశీలింపనక్కర లేదు. ఎట్లనగా:-దుర్జనుడు లోకులు తన్ను గొప్పవానిగా నెంచవలయునని మంచివారి కవిత్వ మును తాను వినకపోవుటయేగాక, యితరులు వినగోరినచో; "వారిని వినరాదనియును" "కనరాదనియును" చెప్పి వారి మనస్సుల విరుచును. సజ్జనుఁడు తానువినుచుయితరులను వినుడని ప్రేరేపించును.

క॥ ఆగామి కథను నిట్లని
బాగుగ వినుపింతుఁజెవుల పండువుగాఁగ,
న్నాగమ నిగమోపనిష
త్సాగర మథితార్థమెల్ల సాంగోపాంగముగన్। దయతోడ
వినుఁడీ।సాంగో పాంగముగన్॥ ప్రాగర్థ చరమార్థ। యోగములను,
సం। యోగముగావించి।నేగుర్తెఱిఁగినంత॥సాంగో పాంగముగన్॥ 19

తా. ముందుచెప్పబోవు విషయములను మీకు కర్ణామృత ముగా వినుపింతును. సముద్రమునుమథించి యమృతము తెచ్చినట్లు, వేదవేదాంగముల యొక్కయు,ఉపనిషత్తుల యొక్కయు సారమును, నేచదివినదియున్ను నాయనుభవమున్ను సాంగోపాంగముగా విశ పించెదను. ముందు వెనుకటి విషయములకు గల సంబంధమును, జీవాత్మ పరమాత్మల వివరమును నేనెఱిఁగినంత వరకు జెప్పెదను మీరు దయతో వినుడు.

క॥ మోదమునఁ బొద్దు పోకకు,
వాది ప్రతి వాదులగుచు వరగురు శిష్యుల్
వాదించి రనుచు నొకసం
వాదముఁ బన్నితిని గలగ వదలక వినుఁడీ। [illegible]

తుద వెళ్ళఁగనుఁడీ॥ వేదాంతార్థమును। వేత్తలు మీరిందు। నేదేది
సవరించుఁ। డిదె నావిజ్ఞాపన॥వదలక వినుఁడీ॥ 20

తా. కాలమును వినోదముగా గడుపుటకై వాది ప్రతివాదుల
విధముగా గురుశిష్యులు వాదించినట్లు నొక సంవాదమునుగల్పించితిని.
మొదటినుండి కడవరకును విసువకుండ వినుఁడు. మీరు వేదాంతార్థ
వేత్తలు కావున నేజెప్పుదాని యందున్న పొరబాటుల నేవిధముగా
సవరింపవలయునో యట్లే సవరింపుడని ప్రార్థించుచుంటిని.

క॥ కొంచెములో సరిపుచ్చక
పెంచితి నీగ్రంథమును మ పెద్దలలుగకఁ
మించిన వేడ్కను వినుఁడీ
పెంచిన యర్థము నేఁజెప్పెదలోకులెల్ల। నర్థము తెలిసిమదినుల్ల
సిల్ల॥ పెంచితి పెంచితి।కొంచెముఁ వెడలుపునుంచుండు,నదిలోతం బెంచి
నామదినిఁ॥ జెప్పెదలోకులెల్ల॥ 21

తా. గ్రంథమును చిన్నదిగాఁ జేయక పెంచి పెద్దదిగా వ్రాసి
తినని యార్యులు కోపింపవద్దు. నది వెడల్పుగానున్నచో లోతుగా
నుండును. అట్లే ఈగ్రంథమును విస్తరించి వ్రాయుటవలన, నామనో
తత్త్వమును లోకులందరికి వివరముగాఁ దెలిసికొన జేసి సంతోషమును
జెందించును.

క॥ సాధన సంపత్తియు గల
సాధకుఁ డొకనరుఁడు, ఘోర సంసారముఁలో
బాధపడలేక దనపు
ణ్యోదయమున గురునిఁగాంచి యురుతరభక్తిఁ। శరణని
యుక్తి మఱిమఱియుక్తిఁ॥ భోధసేయు పుణ్యపురుషమా బోంట్లకు
సాధించఁదగు ముఖ్యసాధనమేదనె॥ యురుతరభక్తి॥

తా. సాధన చతుష్టయములే సంపదగాఁగల యొక్క పుణ్యపురుషుఁడు. సంసారమను సముద్రమునందలి బాధలుపడలేక తన పూర్వపుణ్యవశమున నొక గురువర్యుని యాశ్రయించి పాదపద్మములకు ప్రణుతి గావించి యిట్లనియె. "ఓ పుణ్యపురుషా మాబోఁటి దీనులు యీసంసారమునుండి విముక్తులగుటకు తగినదియును, మాచే సాధింపదగినదియు అగు ముఖ్యసాధనమును బోధింపుము" అని కోరెను.

విశే:—సాధనసంపత్తి గలవాఁడే; ఉపదేశమున కర్హుఁడు. ఇతనినే అధికారియందురు. అనగా పూర్వమెత్తిన జన్మలయొక్కయు ప్రస్తుతజన్మయొక్కయు, రాగల జన్మయొక్కయు, సుఖదుఃఖములు ప్రస్తుతవిధముగనే యుండునని యెఱిఁగి ముక్తికై వెతకువాఁడే సాధనచతుష్టయసంపన్నుఁడు. సాధనచతుష్టయ మనఁగా, 1 వివేకము= జగత్తునకును, ఆత్మకును భేదము నెంచుజ్ఞానము, 2 వైరాగ్యము=భోగసాధనములైన విషయములు దుఃఖకారణములని గ్రహించివాటిని విడుచు మనోభావము 3 శమాది షట్కము "౧ సమము౨దమము,3 శ్రద్ధ, ౪ సమాధానము ౫ ఉపరతి ౬ తితీక్ష ఉదాహరణము, సమము=మనస్సును విషయములనుండి నిగ్రహించుట, దమము=పంచేంద్రియములను యితరవిషయములనుంచి నాకర్షించుట, శ్రద్ధ=గురువచనము నందు భక్తివిశ్వాసము, సమాధానము= మనస్సును యేకాగ్రముగానిల్పుట, ఉపరతి=ఒకసారివిడచిన వస్తువుకనబడినచో తిరస్కరించుట, తితీక్షఆకలి దప్పి మొదలగు వాటిని సహించుట," ముముక్షుత్వము= మోక్షమునందిచ్ఛ—ఇవియన్నిఁగలవాఁడే అధికారి. ఈతనికి మనోనిశ్చయముండవలయును — ఈతఁడే యీగ్రంథమును చదివి బాగుపడును.

క॥ శరణాగతుఁడగు శిష్యునిఁ
గరుణామృత దృష్టిచేత గని, మోదము. ము

ప్రీరిగొన మృదువాక్యములను
పరమ దయాళుండు గురుఁడు "భక్తవినుమనెను! సంశయ మింక బాధింప" దనెను॥ పరిపూర్ణ మొకటిలేని యెఱుకానదొకటుం డుఁ। బరిపూర్ణ మెఱుకలు। నెఱిగియెఱుకనుమాను॥ భక్తవినుమనెను॥ 23

తా. శరణుజొచ్చిన శిష్యుని పరమదయాళుండగు గురువు. కరుణాకటాక్ష వీక్షణములచే జూచి, మిక్కిలి సంతోషమునొంది యింపయిన మాటలతో "ఓ భక్తవర్యా! నేజెప్పునదివినుము. ఇఁక నీకు సంశయబాధయుండదు. 1 పరిపూర్ణమనియు 2 అసత్యమైనట్టి యెఱుకనియు, రెండుగలవు ఈ రెంటివిధమును బాగుగా నెఱిఁగి అసత్యమైనట్టి యెఱుకను వదలుము" అని చెప్పెను.

విశే:—తాపత్రయములు 1 అధ్యాత్మికము =ఆత్మను ఆశ్రయించియుండెడి స్థూలసూక్ష్మదేహంబువలనఁ బుట్టిన దుఃఖము, (రోగము క్షుధ, దప్పి మొదలగునవి) 2 ఆధిభౌతికము= జ్ఞానేంద్రియములకు విషయమైన వాటివలన సంభవించిన దుఃఖము. [దొంగలు క్రూరజంతువులవలన కలిగినవి] 3 అధిదైవికము=జ్ఞానేంద్రియములకు విషయముకాని వాటివల్ల సంభవించిన దుఃఖము [దయ్యములు మొదలగువాటివల్ల కలిగినది]

క॥ నీసాధన నీకెందుకు
వీసానికిఁ బనికిరాదు వినుమాయమ్యా
నే సాధులచేవిన్నది
యేసాధనలేనిబోధ మొఱఁగింతుఁబోకు। సాధనలందు మఱిగి తేరాకు॥ ఏసాధనలజోలి యేనొల్లనని నీవు బాసఁజేసితివేని। పరిపూర్ణబోధనే॥ మొఱఁగింతుబోకు॥

తా. ఓ శిష్యా! నీసాధన చతుష్టయ సంపదగవ్వకైనను పనికిరాదు.అదినీకెందుకు? నేను సాధులచే వినిన యీ యచలబోధను

నీకుపదేశించెదను. నీవు యితరబోధలకై వెదకకుము. నీకు సాధన సంపత్తిపై ప్రేమయున్నచో నాకడకురావద్దు. వాటినిం(క జేయనని ప్రమాణము జేసితివేని: యీపరిపూర్ణబోధ నొసంగింతును.

వి శే:—హఠయోగము మొదలగు అష్టాంగయోగాభ్యాసములు. దేహపటుత్వమునకు పనికివచ్చునేగాని; బోధవినుపించుకొనుటకు వినియోగపడవు—వీనినే, నీసాధనములనిచెప్పెను. అష్టాంగయోగములు:—

1 యమము=శరీరమునే సాధనముగాజేయుట [ఇంద్రియనిగ్రహము,]

2 నియమము=ప్రతిజ్ఞ [ఏర్పాటు]

3 ప్రాణాయామము=ముక్కుపుటములనుండి సంచరించు వాయువును నిరోధించుట,

4 ప్రత్యాహారము=విషయములనుండి యింద్రియముల మరలించుట.

5 ధ్యానము=చంచలము లేక దేవుని మనస్సులోదలచుట.

6 ధారణ=భగవంతునిదప్ప యితర మెఱుగకుండుట.

7 మననము=చింతన గమనము.

8 సమాధి=మనోలయము.

క॥ గురువర పరిపూర్ణంబన
నెఱుకన నివిరెండు నెట్లు, మెఱుకోద్భవ, మం
తెఱుక చనుచోట నెయ్యది
యెఱుకను నేనెట్లువిడుతు నెఱిగింపుమనెను। అంతనెఱుకం

జెఱిగింతునవెను॥ చరణధూళిని రెండు కరములంగొని తన। శిరమున ధరియించి శరణని యాశిష్యు॥ డెఱిగింపుమనెను। 25

తా. శిష్యుడు; గురువర్యుని పాదధూళి యిరు కరంబులను బట్టి శిరముపై ధరియించి యిట్లని యడిగెను గురువర్యా! 1 పరిపూ

మనియు 2 యొటుకయనియు, గలవనిరి. అందులో పరిపూర్ణము సత్యమనియు, యొటుక యసత్యమనియు చెప్పితిరి. లేనియొటుక యెందు బుట్టినది; యెట్లుపోవును. దానిని నేనెట్లు వదలుకొనవలయును. ఇదంతయు నాకు జెప్పుము" అనిన శిష్యునితో గురుడు "అటులనే జెప్పెదను" వినుమనెను.

క॥ మొదలచలము నెఱిఁగించెద
విదితముగా లేనియొటుక వివరింతుఁబయిన్
తుదినెటుకను విపిపించెద
మదిలో నామాటనమ్మి మఱివింటివేని। సంశయబుద్ధి మానితివేని॥ పదుగురు నినుజూచి। "భళిసెభాసిత్రోవ। కెదురు లే" దనునట్లు లిదిగోనేఁజేసెద॥ మఱివింటివేని॥ 26

తా. శిష్యా! నీకు మొట్టమొదట పరిపూర్ణమగు అచలమును తెలియజేసెదను. పిమ్మట, అనిత్యమైనయొటుకగు చలమును వివరించెదను. కడపట లేనియొటుకను పడిపించెదను. నామాట నీమదిలో నమ్మి సంశయమునుమాని వింటివేసి పదుగురు నిన్నుఁజూచి "భళీ సెభాస్ యీత్రోవకెదురులేదు యిదే మేలుమార్గము" అని మెచ్చుకొనునట్లు, నే నిదేచేసెదను.

క॥ మీరంతవారు గనుకనె,
జేరితి మీపాదసేవ సిద్ధించుటకై,
లేరింతవారు జగమున
లేరని నామదికిఁదోచె లెస్సగవినుఁడీ। ఆజ్ఞకు మీఱు। లేదు గనుగొనుఁడీ॥ యేరీతి వినుముఁటొ। నారీతి వినియెద। మీరానతీయండీ। త్రోరాముయీబోధ॥ లెస్సగవినుఁడీ॥

తా. అయ్యా! మీతోసమానులగు వారీజగమునలేరని నామదికి దోచినది. మీర[illegible]వారుకనుకనే, నేను మీపాదసేవకై జేరితిని.

బాగుగావినుఁడు. మీయాజ్ఞజవదాటను. మీరెట్లు వినుమనిన యట్లే వినియెదను. ఈబోధను పూర్తిగా మీరు నాకెఱిఁగింపుడు.

క. ముద్దులనైనను దొల్తురు,
బుద్ధుల బద్ధత్వమడవి పాల్సేతురు, మీ
వద్దికివచ్చిన గని, పరి
శుద్ధపు బోధోక్తమైన సూక్తులుచెప్పి! అందుకు దగిన! యుక్తులుగప్పి! పెద్దలచే మీపద్ధి సిద్ధి వినివచ్చితి! దిద్దుఁడిదేవట్టి! బుద్ధిహీనుఁడ నన్ను॥ సూక్తులుచెప్పి॥ 28

తా. ఓగురువర్యా! తాము "తమవద్దకువచ్చిన యవివేకుల యొక్క చెడుగుణమును బోగొట్టి వివేకులుగను, పామరులపామరత్వం బోగొట్టి శ్రద్ధగలవారలగను. పరిశుద్ధమైన బోధకు తగినయుక్తులు పన్ని బోధించి బాగుచేయుదు" రని పెద్దలవలన నేను విని వచ్చితిని. నేను తెలివిలేనివాఁడను మీరు యుక్తి యుక్తమైన సాటువలతో నాకుబోధించి నన్ను బాగుచేయుడు.

క॥ సూటిగను బోధనామది
నాటిన దిఁక చాలుచాలు నను నీవై సీ
నోటను బలికెడు దాకను
సాటువలను జెప్పుచుందు సరెరా నామాట! రాగోరుదు, మఱినేసేమాట॥ నూటికొక్కటిచెల్లు! మాటని తెలియుము! మాటి మాటికి వట్టి! పాటలేటికినింక॥ సరెరా నామాట॥ 29

తా. [అనిన శిష్యునితో గురుఁడిట్లు చెప్పుచున్నాడు] ఓశిష్యా! "ఈబోధ నామనస్సున బాగుగా పట్టినది, ఇఁక చాలును" అని నీవు చెప్పెడి వరకును, నేను సాటువలను చెప్పెదను. ఇకనేనాపల్కు నామాటలు సూత్రముల కొక్కటే యగునని తెలిసికొనుము. ఊరక పాటలవల్ల లాభమేమి?

క॥ తానేనకను నుండిన,
దానికిఁ బేరేమిబయలు దానేననుచున్
నేన నెదవు నేనెవ్వఁడ
లే నెఱుకను నమి యుండి లేనేలేననుమీ॥ అట్లానంటే॥ లేనేలేవుసుమీ॥ లేనేలేనసి నేను॥ లేకపోయిన వెనుక॥ దానుండు,కథ యంటె॥ దానెట్లుంటేఁగెదవీవు॥ లేనేలేననుమీ॥ 30

తా. తాననియు నేననియు చెప్పకుండుటయే పరిపూర్ణ మన బడును. నీవు యెఱుకనునమ్మి నేనే అని చెప్పెదవు. నేను అను నీవు యెవ్వడవు? ఆయెఱుక లేనిదగుటచే నీవును లేవు. నేను అనునది లేక పోయినదగుటచే తాను యనునది యుండునుకదా? యని నీవంటివేని దాని నెఱిగిన వారెవ్వరున్నారు? లేరు. కావున, నేను, తాను, అను నవి లేవు.

క. మీరాజ్ఞయిచ్చి యుంటిరి,
నేరుపుతో బయలు నెఱుక నెఱిగించి పయిన్
పేరణతు నెఱుకననియె
ట్లారీతిని యెఱుకపఱచు మయ్యా మ్రొక్కెదను॥ అను మానము—చెయ్యకెయ్యెడను॥ సారెకుమీపాద జలజయుగ్మము, నాహృత్సారసమున నిల్పి సల్పుచు పూజనో॥ యయ్యా మ్రొక్కెదను॥ 31

తా. [గురుఁడట్లనఁగా విని శిష్యుండిట్లనియె] ఓ గురువర్యా! "ప్రారంభమున బయలును, పిదప యెఱుకను వివరించి తరువాత యెరుకను పోగొట్టుదు" నని మీరు చెప్పువారు మీపాదపద్మములను నామనస్సునను నిల్పి, మ్రొక్కుచు మీసేవజేయుచు, అనుమానమునొం దకవినియెదను.

క॥ పుట్టుట గిట్టుట లేకయుఁ,
పుట్టుచు గిట్టుచు నెఱుకను పోడిమెఱుఁగకన్

జట్టువలె కదలకుండును,

బట్టబయల్, యట్టిదెఱిఁగి భావింపదగును। నెట్టుక చేత సేవిం పదగును॥ వట్టియాశలచేతఁ బట్టుబడకను, యీగుట్టు దేశికునోట గట్టిగ దెలుసుక॥ భావింపదగునూ॥ 32

తా. గురువిట్లనియె:— శిష్యా! జననమరణములు లేనిదిబయలు జననమరణములుకలది యెఱుక. బయలు యెఱుగను యెఱుఁగక పర్వతము భంగిస్థిరముగా నుండును. యెఱుకవలన పరిపూర్ణమును తెలిసికొనవచ్చును. ఈమర్మమును గురుముఖముగా నుపదేశమునొంది యెఱుకసహాయముచే పరిపూర్ణమును యెఱుగవలయునేగాని వట్టి యాశలవలన ఫలము లేదు.

క॥ ఎఱుకైన రీతినుండును,
నెఱుక నవశ్యంబటంచు నెన్నినయెఱుకన్,
యెఱుఁగు నని నను నెఱుకే

యెఱుగుట దుర్లభముసుమ్మి యీయుత్తబయలు। ఎఱుఁగునెయెఱుక నెఱుకనిబయలు॥ పెఱుగదు విఱుగదు యెఱుగదు తరగదు। అరుగదు కరుగదు। తిరుగదు మెఱుగదు॥ యీయుత్త బయలు॥

తా. "ఓశిష్యా! ఎఱుక అన్నివిషయములు తెలిసికొనట్లుండును, అది ముఖ్యమనియెంచునది యెఱుక. అట్టియెఱుక యెఱుగుదు నని యనుకొనుటే గాని తన్నెఱుఁగ లేదు. పరిపూర్ణము యెఱుక నిత్యమని యెఱుగదు. పరిపూర్ణమునకు పెరుగుట, విరుగుట, యెఱుగుట, తరుగుట, అరుగుట, కరుగుట. తిరుగుట, మెరుగుట, మొదలగు వికారములేమియు లేవు।

విశే:— బయలు=పరిపూర్ణము, ఎఱుకతన్ను తాను నిజమని యెంచును. పరిపూర్ణమట్లెంచదు.

క. పలుకున (బలుక(గరాక ను,
దలపోసెదమనినమదికి దగులకయెపుడున్
ములు(గుచ్చసందు లేక ను.

గలిగున్నది బట్టబయలు గదరమాయన్నా। యిదిగో చూడు। కదలదోయన్న॥ పలుకన్న పలుకక। తలపన్న దెఱుగ(క। చలి యెండవానల। కలయకనిలుచుండు గదరమాయన్నా॥ 34

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమును, ఇట్టిదని మాటలువర్ణింప లేవు. మదిలో దానిని తలపోయుదమన్న సాధ్యము కాదు. ముల్లు(గుచ్చుట కైన సందు లేక పరిపూర్ణము, అంతటను వ్యాపించియున్నది. అది కదలదు మాట్లాడదు, ఆలోచింపదు. ఎండకు యెండక, వానకు తడువక స్థిరముగానుండును.

విశే:— పరిపూర్ణము నిత్యమొకరీతిగ నేయుండును. ఇది చూచుటకు కనబడదు. దీనిని గురుముఖముగా తెలిసికొనవలెను.

క॥ సామర్థ్యమేమి చూపదు
కామక్రోధాదికముల గలయ దనిశమే
భామ లెఱుగదితరుల

యేమనినను మారువల్క-దీబట్టబయలు। దీనిక్రొమొక్కదు। యితర జేజేలూ॥ నామరూపక్రియ। నటనలన్నియు మీాజ్ యేమని యనరాక। యేకమైయున్నది॥ ఈబట్టబయలు॥ 35

తా. శిష్యా! ఈపరిపూర్ణము తన శక్తిసామర్థ్యములనుచూపించదు. కామక్రోధాది యరిషడ్వర్గమునకు లోబడదు. ఎటువంటిపాపములనైన నంటనీయదు. పరులేమని తన్ను భాషించినను తిరిగి పలుకదు. ఇట్టిపరిపూర్ణమునకు యితర దేవతలు నమస్కరింతురు. ఇది నామరూపక్రియాదివృత్తుల నన్నిటిని మీాతి ఇదిట్టిదనుట కలవిగాక, యేకమైయున్నది.

విశే:—అరిషడ్వర్గము:=1 కామము=కోరిక, భోగేచ్ఛ, 2 క్రోధము=కోపము, అసూయ, 3 లోభము=అత్యాశ, పిసినిగొట్టు తనము 4 మోహము=వలపు; చిత్తవైకల్యము 5 మదము=గర్వము మత్తు 6 మాత్సర్యము=పగ, మచ్చరము, ఇవి మానవుని సంకెళ్ళవలె బాధించి, నాచివేయును.

క॥ దానము ధర్మము సగుణ
ధ్యానము ప్రతిమార్చనంబు। తపజపతీర్థ
స్నానములు ముక్తిదములని
మానవుఁ డొనరించు బయలు మాటాడదేమి। యెఱుకే
లేదు। మాటాడదేమి॥ ఔను కాదనకనీ। వనక నేననకొక్క॥ మేనైన
తాగాక। మితిమీఱియున్నది॥ మాటాడదేమి॥ 36

తా. శిష్యా! మానవుడు, దానధర్మములు, సగుణధ్యానము విగ్రహారాధనము, జపతపము, పుణ్యనదీ స్నానములు మోక్షము నిచ్చునని చేయుచుండును. ఇవన్నియు పరిపూర్ణమునకు లేవు గావున మాటాడదు. ఔననిగాని కాదనిగాని, నీవనిగాని, నేననిగాని, అనక ఒక్కశరీరమునైన నాటక, యన్నిటిని మించియున్నది.

విశే:—సప్తమోక్షమార్గము. 1 దానము=ఈవి, 2 ధర్మము=న్యాయముగానడచుట, 3 సగుణము=సాత్త్విక గుణములు.4 ప్రతిమార్చనము=విగ్రహముల నారాధించుట, 5 జపము=దేవుని యుపాసించుట 6 తపము=దేవునిగూర్చి నియమవ్రతముతో తపస్సుచేయుట, 7 తీర్థస్నానము=కాశి గయ ప్రయాగాది పుణ్యతీర్థములలో స్నానము చేయుట,యీ యేడును మోక్ష సాధనములందురు. పరిపూర్ణమునకు 1 స్థూల 2 సూక్ష్మ 3 కారణములను మూడు శరీరములును లేవు ఇది సర్వవ్యాపి.

క॥ ఇంతింతని యనరానిది
వింతలు సేయనిదినెన్ని విధములఁగనినన్

చింత లెఱుంగని దీబయి

లెంతని నేవిన్నవింతు నిఁక మీఁదవృక్షగా। తెలుపుట
వినుట।కిది పెద్దకథగా॥ సంతత మొక రీతి । సకలదేశములయం । దంతట
నిండియున్న। దదుగో పరిపూర్ణము॥ఇఁక మీఁద వృక్షగా॥ 37

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణము అట్టిట్టిదని చెప్ప వీలుకానిది. ఏ వి
చిత్రములు నెఱుగనిది ఎన్నివిధముల జూచినను మనస్సున కందనిది.
నీవు వినుటకు, నేను కథగా వృథాగా చెప్పలేను. జ్ఞానపరిపూర్ణము
యెల్లవేళలందు నెల్లచోటులందు నిండియున్నదని తెలిసికొనుము.

క॥ ఆకాశాదికభూతా
నీకాత్మకమగుచు నెఱుక యీజగమయ్యెన్
రాకడ పోకడగలదై

ప్రాకటముగ దీపిలోను బట్టబయలిదిరా। కానియిది,
పట్టిపల్కఁడిరా॥ లోకత్రయము తన లోపలదిఱుగ॥ జోకతో నిది
దాని। జో లెఱుఁగదది మేము॥ బట్టబయలిదిరా॥ 38

తా. శిష్యా! ఆకాశము, గాలి, అగ్ని, జలము, భూమి, అను
నీ పంచభూతముల స్వరూపమైనది యెఱుక, ఆయెఱుకచే యీజగ
మయ్యెను, ఇది జననమరణములుగలిగియున్నది. ఈయెఱుకచేత తెలి
యబడుచున్న యీపరిపూర్ణము చూడుము. ఇది కాదంటే వేరు వస్తు
వగును. మూడులోకములు తనలో దిరుగుచుండినను ఈబట్టబయలు
యేమియు నెఱుగదు.

విశే॥ పంచభూతములు:—ఆత్మయందున ఆకాశమును, ఆకాశ
మందున వాయువును, వాయువునందు అగ్నియు, అగ్నియందు,
నీరును, నీటియందు భూమియును, పుట్టెను. భూమియందు ఓషధు
లును. ఓషధులందు, అన్నమును అన్నమునందు సకలజంతు జాలమును
గల్గెను. ఆజంతుసృష్టియే యీజగము—

ఒక్కొక్కభూతమును అయిదేసి భాగములుగా భాగించిన వే
ర్వేర వివరములు అగును. ఒక్కొక్కభాగమునం దొక్కొక్కటి చేరిన

వృద్ధియగుటగాని, లయమగుటగాని సంభవించును ఒకొక్క అంశకు అనేక విధములు యేర్పడును. ఆయేర్పాటికిక్రింద గమనించవలెను.

—• పంచభూతములవలన పుట్టిన స్థూలదేహవివరము •—

భూతములు పృథివి	జలము	అగ్ని	వాయువు	ఆకాశము
ఎముకలు	రక్తము	ఆకలి	చలనము	కామము
చర్మము	మూత్రము	దాహము	గమనము	క్రోధము
మాంసము	శుక్లము	నిద్ర	తీవ్రము	లోభము
నరములు	శ్లేష్మము	ఆలస్యము	లజ్జ	మోహము
రోమములు	మెదడు	సంగమము	భయము	మదము
				మత్సరము

ఇరువై అయిదు తత్త్వములు.

పంచభూతలందేర్పడిన సూక్ష్మదేహవివరము పంచీకరణము.

	పృథివీపంచకము	ఉదకపంచకము	అగ్నిపంచకము	వాయుపంచకము	ఆకాశపంచకము
ఆకాశతత్త్వములు	వాక్కు	శబ్దము	శ్రోత్రము	సమానవాయువు	జ్ఞానము
వాయుతత్త్వములు	పాణి	స్పర్శము	త్వక్కు	వ్యానవాయువు	మనస్సు
అగ్నితత్త్వములు	పాదము	రూపము	చక్షు	ఉదానవాయువు	బుద్ధి
ఉదకతత్త్వములు	గుహ్యము	రసము	జిహ్వ	ప్రాణవాయువు	చిత్తము
పృథివితత్త్వములు	గుదము	గంధము	ఘ్రాణము	అపానవాయువు	అహంకారము
సమిష్టితత్త్వములు	కర్మేంద్రియములు5	మాత్రలు 5	జ్ఞానేంద్రియములు5	ప్రాణేంద్రియములు5	అంతేంద్రియములు5

—: పంచభూతములు యావద్వివరములు: —

వివరములు	పృథివి	జలము	అగ్ని	వాయువు	ఆకాశము
అధిదేవతలు	బ్రహ్మ	విష్ణు	రుద్రుడు	ఈశ్వరుడు	సదాశివుడు
రంగులు	పీత	శ్వేత	రక్త	నీల	ఇంద్రనీల
ధర్మములు	కఠినము	ద్రవము	ఉష్ణము	అరుగుట	బయలు
కర్మములు	ధారణము	పిండీకరణము	పచనము	చలనము	తెరపిచ్చుట
శక్తులు	క్రియా	జ్ఞాన	ఇచ్ఛా	ఆది	పరా
స్థలములు	పిక్కలు	తొడలు	కుక్షి	కంఠము	ముఖము
మాతృకలు	లకారం	వకారం	రకారం	యకారం	హకారం
గుణములు	శబ్దము	శబ్దము	శబ్దము	శబ్దము	శబ్దము
	స్పర్శము	స్పర్శము	స్పర్శము	స్పర్శము	,,
	రూపము	రూపము	రూపము	,,	,,
	రసము	రసము	,,	,,	,,
	గంధము	,,	,,	,,	,,

క॥ తండోప తండములుగా
దండి ఝషాదికములన్ని తనలోపలను
గ్దండత నుండినఁ బోయిన
నిండుసముద్రంబు రొమ్ముఁగ నుండునెప్పటికి॥ పరిపూర్ణుఁడై
యుండునెప్పటికి॥ యెండమావులరీతి। నుండెడు బ్రహ్మాండ। ముండినఁ
బోయిన। నిండుపూర్ణుఁడై యుండునెప్పటికి॥ 39

తా. శిష్యా! మహాసముద్రము, తనయందుండెడి మత్స్యాది జలజంతువులు తండోపతండములుగా పుట్టినను చచ్చినను తెలిసికొన జాలదు. అట్లే బ్రహ్మము పూర్ణము తనయందుండు యెండమావులవంటి

యీబ్రహ్మాండ ముండినను, పోయినను, తెలిసికొనజాలదు. (ఎఱుకకు మాత్రము దోచును.)

క॥ ఎఱుకతో వచ్చిన విశ్వం
బెఱుకతోఁజనుగాని నిల్వదీబయలైతే
యెఱుకతో రాదెఱుకతోఁబో
దెఱుకతో సందేమి లేదు యిదినిశ్చయమురా। ఉండుండీ
యీనా యెఱుకతానౌరా । యెఱుకనెఱిగిన వస్తు వెఱుకని తెలి
యును, యెఱుకనెరుగదు బయ లిట్టిదట్టిదియన॥ యిదినిశ్చయమురా॥ 40

తా. శిష్యా, ఈ ప్రపంచము, ఎఱుకవలన తెలియబడ్డది కావున యెఱుకతోనే పోవును. పరిపూర్ణమట్లు యెఱుకతోరాదు. యెఱుకతోఁబోదు. పరిపూర్ణమునకు యెఱుకతో నేవిధమైన సంబంధమును లేదు. ఉండుండి యీయెఱుకతానౌను. యెఱుక యొక్క విధము యెఱుకకే తెలియును. పరిపూర్ణమునకు యెఱుక యిట్టిదని తెలియదు.

విశే:—తానౌనగా—తాను తానను అహంభావము నొందుట.

క॥ రవి తమస మున్నదెఱుఁగునె
ప్రవిమలదావాగ్నిచెదలు బట్టుటెఱుఁగునే
దినమును రాతిరి, రాత్రిని
దినమెఱుఁగునె లేమి లక్ష్మి దేవియెఱుగునా। అన్నమును
క్షుధ యెఱుగునా॥ భవనాశోపితులకా పాడేటికను । భవనా
శోత్పత్తి లేని బయలెఱ్ఱెఱుఁగునా॥ లక్ష్మిదేవియెఱుఁగునా॥ 41

తా. శిష్యా! సూర్యుఁడు చీకటినెన్ని, కార్చిచ్చు చెదపురుగులను, పగలు రాత్రినెన్ని. రాత్రి పగటినెన్ని, దరిద్రము లక్ష్మి నెన్ని, లక్ష్మిదేవి దరిద్రమును, తెలిసికొనుటకు వీలు లేదు. (ప్రతివస్తువును దానికి విరోధమగు వస్తువునుగూర్చి యెఱుగజాలదు) అట్లే జననమగ

ణములతోఁ గూడిన యెరుక యొక్క విధమును. దానికి విరోధమయిన జననమరణములు లేనిదయిన పరిపూర్ణము తెలిసికొనజాలదు.

వి శే:— పై పద్యమున 3, 4, పాదములు, రెండు ప్రతులలోను ప్రాసతప్పుగనుండుటచే, దినము = పగలు, అని యర్థముండుటచే సవరించితిని.

క॥ ఎఱుకైన భూతపంచక
మెఱుకకుఁ జరణములు కటియు హృదయముగళమున్
శిరము నర్యోచు గ్రమమున

ధరణి మొదల్ జేసియిట్లు తనయాగుర్తెఱుఁగు॥ గగనము బయలం॥ చనరానిదెఱుఁగు॥ యెఱుఁగ కాకాశమె । పరిపూర్ణమనుచు కొం॥దరు బల్కిరిదివిని॥ గుఱికప్పియుండేవు॥ తనయాగుర్తెఱుఁగు॥ 42

తా. శిష్యా! ఎఱుకకు పృథివ్యాది పంచభూతములే దేహము ఎట్లనిన=1 పృథివి కాళ్ళు 2 అప్పు నడుము 3 తేజస్సు రొమ్ము, 4వాయువు కంఠము. 5ఆకాశము తల. కావున కుమారా! ఈరహస్యమును తెలిసికొనుము. బయలు అను శబ్దమునకు, ఆకాశమని యర్థముండుటచే కొందరు భూతాకాశమే బయలని చెప్పుదురు. వారికి తెలియదు. నీవామాటను విని గుఱి దప్పకుముసుమా! ఎందుచేత ననఁగా॥ ఆకాశము యెఱుకయొక్క తలయగుటచేత, బయలు కానేరదు. ఆకాశమొక్కటే, అంతట వ్యాపించి యున్న పరిపూర్ణము కాదని తెలిసికొనుము.

క॥ విత్తేచెట్టయి పుట్టును,
విత్తేవిస్తరముగీతి వెలయునుధరపై.
విత్తుకు చెట్టుకువేరే
విత్తైన మొకటున్నదనిన వినఁగూడదోయీ॥ తనకుఁ

దాఁటు! ట్టును వినవోయీ॥ విత్తుచెట్టులరెంటి। విధమీభూమెఱుఁగదు। ట్టుత్త బయలెఱుఁగను। సత్తుచిత్తునురెంటి। విధ గూడదోయీ॥ 43

తా. శిష్యా! విత్తనమే చెట్టయిపుట్టును. చెట్టునుండియె విత్తనము పుట్టును, విత్తనమున్ను చెట్టున్ను యొకదానికొకటి పరస్పర కారణములేగాని వేరేయితర కారణములులేవు. విత్తమునకును వృక్షమునకును గల సంబంధమును భూమి యెఱుఁగదు. అట్లే; సత్తువలన చిత్తుపుట్టును. చిత్తువలన సత్తుపుట్టును. యీరెంటికిని పరస్పర కారణములేఁ గాని వేరే యితరకారణములులేవు. ఈసత్తు చిత్తులకుగల సంబంధమును పరిపూర్ణము యెఱుగదు—

విశే:—సత్తు=నిత్యమైనది. దేహము, చిత్తు=జ్ఞానము. ఎఱుక.

క॥ చెట్టే మూలమువిత్తుకు,
జెట్టుకు మూలంబువిత్తు క్షితిపై రెండున్,
బుట్టినఁ జచ్చిన రెంటిని,
గట్టిగఁదానెఱుగకుండు గదరా! యీనేల। నేనీరీతిఁ। గను.

గొననేల॥ పుట్టుచు గిట్టుచు। పొలుపొందు తను వెఱుక। నిట్టివిచిత్రము లెన్నఁ డెఱుఁగదుబయలు॥ గదరా। యీనేల॥ 44

తా. శిష్యా! విత్తనమునకు మూలము చెట్టుకు, చెట్టుకు మూలము విత్తనము. భూమికి ఈవిత్తనము యీచెట్టుపుట్టేదిన్ని చచ్చేదిన్ని, తెలియనేరదు. అట్లే జననమరణములతో గూడిన యొఱు: కనుగాని, యీజగత్తునుగాని! పరిపూర్ణము తెలియనేరదు.

క॥ కనుమూసినఁ గనుదెఱచిన,
కనుమఱుగింతైనలేక కానంబడుచున్
గనుగొన శక్యముగాగను
యనిశము నొకరీతినుండు నతఁడె నిర్గుణుఁడూ! వినికని వెతల.

నతిఁడొందఁడెపుడూ॥ వెన్నెలలోపల। వెలగకాయలరీతి। నన్ను
విశ్వము, నెఱుక। నెన్నడు యెఱుఁగఁ॥ యతఁడె నిర్గుణుఁడూ॥ 45

తా. శిష్యా! కన్నులుమూసికొనియున్నను కన్నులు తెఱచి యున్నను. కొంచమైన కనుమఱుగు లేక స్పష్టముగ పరిపూర్ణము కన బడుచుండును. దానిని యిట్టిదని చెప్పుటకుసాధ్యము కాదు. ఈనిష్టను బొందినవాఁడెల్లపుడునొకేరీతిగ నుండును. అతఁడే నిర్గుణుఁడు. అతఁడు వెన్నెలయందున్న వెలగకాయలవలె కనబడని, ఈజగత్తునుయెఱుకను. కనుగొనలేడు. వీటినిగూర్చి విసిగాని చూచిగాని విచారపడఁడు. అట్టివాఁడే నిర్గుణుఁడుసుమా!

క॥ ఎఱుకే దేహేంద్రియములు,
నెఱుకె వర్ణాశ్రమములు, నెఱుకే శ్రుతులున్,
ఎఱుకే నీవును నేనును,

యెఱుకే పతిసోదరాదు లెఱుఁగుమువత్సా। నేఁదీర్చెద నిదుగో నీయిచ్ఛా॥ హరహర బ్రహ్మాది సురనర గిరితరుమృగచరా। చరము లెఱుకయని యెఱుఁగుమూవత్సా॥

తా. శిష్యా! మనస్థూల సూక్ష్మకారణమను దేహమును, దేహేంద్రియములు పదియును, బ్రహ్మ, క్షత్రియ వైశ్యశూద్రులను చతుర్వర్ణములును, బ్రహ్మచర్య, గార్హస్థ్య, వానప్రస్థ సన్యాసములను నాలుగాశ్రమములును, ఋగ్యజుస్సామఅథర్వణములను చతుర్వేదములును, స్మృతులును, నీవు నేను, అనుటయును, పతిసోదరాదిబంధువులును, విష్ణు యీశ్వర బ్రహ్మలను త్రిమూర్తులును, సురనరులాదిజాతులను, గిరి, తరు, మృగాదిచరాచరములును [బ్రహ్మ మొదలు తృణమువరకు నుగల ప్రాణులన్నియును] యెఱుకేయని తెలుసుకొనుము. వత్సా! నీ కోరిక దీర్చెదను.

విశే:— దశేంద్రియములు 1 త్వక్కు 2 చక్షువు 3 శ్రోత్రము 4 జిహ్వ 5 ఘ్రాణము=ఇవి జ్ఞానేంద్రియములు 1 వాక్కు 2 పాణి 3 పాదము 4 వాయువు 5 ఉపస్థ. ఇవి కర్మేంద్రియములు

క॥ ఎఱుకే విద్యా విద్యలు,
నెఱుకే ప్రణవంబునాద మెఱుకే కళయు
న్నెఱుకే బిందువు చిత్స
త్తెఱుకే యానందమునకె। నెఱుఁగు సమబుద్ధి। నీనామాట

లెఱుకె నీబుద్ధి॥ ఎఱుకే నిర్గుణసగుణ। మెఱుకే యెఱుఁగనుయిట్టు
లెఱుకను యిదియెంత। యెఱుఁగజేసితి నీవి॥ ల్లెఱుఁగు సమబుద్ధి। 47

తా. శిష్యా! విద్యయు అవిద్యయు, ఓంకార నాదము, కళ, బిందువు, చిత్తు, సత్తు, సచ్చిదానందము, నివు నేను మాట్లాడుమాటలు సగుణ నిర్గుణబ్రహ్మము నందలిభేదము, ఎఱుకయేసుమీ! ఈయెఱుక తానేయెఱుకనని తెలిసికొనుము. ఈవిధముగా దీనిని నీకు నేజెప్పుచున్నాను. నీవు సరియగుబుద్ధితో దీనిని తెలిసికొనుము.

విశే:—పరిశీలింపనిముందు నిజముగాదోచి, పరిశీలించిన పిదప అబద్ధముగా దోచునదే అవిద్య ప్రణవనాదము= ఓంకారనాదము.

అ 1 ఆద్యమైన మహాప్రకృతి
ఉ 3 సత్వరజస్తమములు త్రిగుణంబులు
మ 5 పృథివ్యాది పంచభూతములు
} ఈతొమ్మిది ప్రకృతులచే తనే జగత్సృష్ట్యాదులుకలిగెను —

= ప్ర — నవము. ఉత్కృష్టమైన నవసంఖ్యయే ప్రణవము అ=విష్ణువు. ఉ=బ్రహ్మ, మ=ఈశ్వరుడు, అ. ఉ. మ=ఓం, ఓం అనగా పరబ్రహ్మ.

క॥ ఎఱుకే యిహాపర సౌఖ్యము
లెఱుకే జ్ఞానంబు, జ్ఞేయ మెఱుకేమోక్షం
బెఱుకే భక్తి విరక్తులు,
నెఱుకే సంకల్పమనియు నెఱుఁగు, సత్కీర్తి। యొక్కడి

కౌర। నెఱుకసంపూర్తి॥ యెఱుకే జీవుఁడీశు:। డెఱుకే తదేకాంత।
మెఱుకే సర్వమునేగు। రెఱిఁగి చెప్పితి, నీకీలెఱుఁగు సత్కీర్తి॥ 48

తా. శిష్యా! ఈలోకమందలి పరలోకమందలి సౌఖ్యములును జ్ఞానమున్ను జ్ఞానసాధనములున్ను, మోక్షము, భక్తి, వైరాగ్యములున్ను, సంకల్పమును, ఇవియన్నియును యెఱుకయే, యీ యెఱుకకు సంపూర్తి లేదు. జీవేశ్వరులును, ఏకాంతమును, సమస్తమున్ను యెఱుకయే, నేను సర్వము తెలిసినవాఁడను కావున నీకు చెప్పితిని దీనిమూలమును నీవు గ్రహించి కీర్తిని పొందుము.

క॥ చింతలకోటన యెఱుకే,
వింతల పుట్టినిల్లనంగ నెలసిన దెఱుకే
తంత్రముల పేటన యెఱుకే

పంతములకుఁ జూడమూల। బలమన్న దెఱుకే। జగజ్జాల।
మూలమన్న దెఱుకే॥ భ్రాంతులకెల్లరు। పట్టణమనజెల్లి కాంతలపురుషుల
గలిగించుటకుమూల॥ బలమన్న దెఱుకే। 49

తా. శిష్యా! ఎఱుక; చింతలకు పుట్టినిల్లు, చిత్ర విచిత్రములకు ఆటపట్టు, తంత్రములకు నివాసభూమి, పంతములకు మూలాధారము. సర్వప్రపంచమునకు జన్మకారణమగు జగత్సృష్టికర్తా నే, యీ యెఱుక సమస్తకోరికలకు వాసస్థానమనవొప్పి స్త్రీ పురుషుల యుత్పత్తికి మూలకారణమైనదిసుమా?

క॥ అన్నియుఁదానై, తనకవి
పన్నుగ వేరనుచునోటఁ బలుకుచు, మఱితా
నన్నిటి నెఱిఁగెడియెఱుకై

యున్నానవియెఱుక యెఱుకే యూహింపుచుండు తనలోఁ
దా నె। మోహింపుచుండు॥ ఎన్నోవిచిత్రాపి। యెఱుక సేతలుఖింతె
యున్నది లేదు లే। కున్నదికలదని॥ యున్నదియూహింపుచుండు 50

తా. శిష్యా! ఈ మెఱుక "జగత్త్రయమునేనే. అయినను నాకవి వేఱగును" అని తాను చెప్పుచు తాను అన్నిటి నెఱుగు శక్తిగలదాన ననియు తనలోతాను దలపోయుచు తనమీదనే మోహభ్రాంతి కల్గియుండును. ఉన్నదానిని లేదనుచు, లేనిదానిని, ఉన్నదనుచు, తలపోయుచుండును. యీ మెఱుకయొక్క పనులు యెంతో చిత్రవిచిత్రములుగా నుండును

విశే:—ఉన్నది=బట్టబయలు, లేనిది=మెఱుక.

క॥ వినుమూర్ణ నాభితాఁ బు
ట్టినమీఁదట స్వజన సేయు దినము హరించున్
ఘనమగు పట్టణకోట్లను
తనలోపలి దారమునను తానట్లైచనును। అట్లీ మెఱుక। తాఁబుట్టికనును॥ పనిబూని బ్రహ్మాండ। భాండానంతములును।క్షణము లోపలద్రుంచి। కనరాక వేవేగ॥ తా-ట్లై చనును॥ 51

తా. శిష్యా! సాలెపురుగుపుట్టి, తననాభినుండి పుట్టినదారము నుండి చిత్రవిచిత్రముగా గూడులను గట్టి, మఱల వాటినితానే పాడు జేసి, తానుపోవును. అట్లే ఈమెఱుకయుపుట్టి, ఈబ్రహ్మాండ భాండ ముల బుట్టించి క్షణములో వాటిని ధ్వంసముచేసి మాయమైపోవును.

క॥ తలిదండ్రులు జీవేశులు
యిలవ్యోమము లేనిమేలు నెఱుకమరపులున్
కలమేల్కల్కు స్వప్నం
బులు సిరన్నములు ప్రకృతి పురుషుఁడాల్ మగడు। గానై మెఱుక। కెఱుకనఁబడదు॥ తెలిసి బయలున్నదని। తెలిసియూ తెలిసిన తెలివి చేసెను దీని। దీసిపేయుమను ప్రకృతి॥ పురుషుడాల్ మగడు 52

తా. శిష్యా! తల్లిదండ్రులు, జీవేశ్వరులు, భూమ్యాకాశములు, తలిమిలేములు,జ్ఞప్తిమరుపును, కల మెలకువులు, శుక్లశోణితములు

నీరు, అన్నములును, ప్రకృతియు పురుషులును, ఆలుమగడున్ను, ఇవి యన్నియును, మొలుకవలన గలిగినవి. ఎలుకను సరియగుజ్ఞానమన రాదు. ఇన్నిటను మూలకు పరిపూర్ణమున్నది. పరిపూర్ణమును మొలుక సహాయమున తెలిసికొని బ్రహ్మజ్ఞానియైన తక్షణమే యీమొలుకను నశింపజేయుము.

క॥ ఒక దేహధారి తనువున
సకలావస్థలు జనించి చనిన విధమున
న్నకలంకమైన బయలున
బ్రికటితమై లేని మొలుక బయలుండ జూచి। తనయుచ్చట। పరికించి లేచి॥ మొక కొంతసేపైన। యుండుటకును లేక। సకలము తన వెంటన్। జనుదేరన్ జనుబట్టు। బయలుండన్ జూచి॥ 53

తా. శిష్యా! మనుష్యుని శరీరమందు ననేక రోగములువచ్చి పిదప తద్రోగములన్నియు నివారణమగును వెంటనే తన కారోగము లతో యవస్థలు నెటులమాయమైపోవునో, అట్లే బట్టబయలునందు మొలుకపుట్టి బట్టబయలునుచూచి తనచేష్టల నూహించికొంతసేపైనను నిలువక, తన పరివారముతో మాయమైపోవును.

క॥ మెలకువ సుషుప్తిలోపల
నేలాగున దనకుదానె నెన్నెంచునో గు
ర్తాలీల బయలులోపల
వాలాయము తనకు దానెవచ్చునోయన్నా। వచ్చిపోచ్చి। చచ్చునోయన్నా॥ ఈలోపలనేబట్టు। బయలున్న దెటులగి తే నీలోక మున నిల్వ। జాలదెటుగకుంటె॥ వచ్చునోయన్నా॥ 54

తా. శిష్యా! నిద్రయందు మెలకువ తనకు దానే నేలాగున వచ్చునో ఆగుర్తుగానే పరిపూర్ణమునందు మొలుక తనకుదానే క..

బడును. తనకు తానే పెరిగి, తనంతటతానే నశించును. ఈమెఱుక చచ్చుటకుముందే పరిపూర్ణమును తెలిసికొనుము. అట్లు తెలిసికొంటి వేని మెఱుకనిలువదు. అట్లెఱుఁగకుంటివేని మఱల మెఱుకవచ్చును.

క॥ ఆటాడి యాడకుండును,
యాటాడిన మేనిబొమ్మ యాటాడకనే
యాటాడు మెఱుక యనియెడి
యాటాడించేటివాఁడు యతఁడేకర్తా। అంతటికిని। యచ లముకర్తా॥ చేటుపాటులు రెండు। చేవచ్చుఫలములు। మాఁటికి నుభ వించి। మరణజననములొంద॥ యతఁడేరకర్తా॥ 55

తా. శిష్యా! "శరీరములనెడి బొమ్మలను మెఱుక సూత్ర ధారునివలె, ఆటలాడించును. తానును ఆడును. తానాడకనే ఆడించును; ఆడించకయే తానాడును" అని తెలిసి ప్రవర్తించేవాఁడే కర్త సుమా! పరిపూర్ణమునందు సమస్తవస్తువులుండుటచేత, పరిపూర్ణము కర్తయును భోక్తయును కానేరదు. సుఖదుఃఖములు జననమరణములు మొదలగుఅవస్థలతో గూడినది మెఱుక కావున. మెఱుకయే కర్తయు భోక్తయునగును.

క॥ దేహమును జూచుకన్నులు,
దేహమునకుఁ వేరులేని తీరున మెఱుకే
కోహంకస్త్వంతవ దా
సోహం సోహంబటంచుఁ జూచుచుండును సుమీ॥ తనకుఁ దాని। దోచుచుండు సుమీ॥ దేహిదేహములనే। తెలుగున ప్రసరించి। దేహముగాని వి। దేహముగా తన్నుతా॥ చూచుచుండును సుమీ॥ 56

తా. శిష్యా! దేహమును చూచెడి కన్నులు దేహమును, దేహ గాని విధమున, మెఱుకయే "నేనెవఁడను? నీవెవఁడవు? సో. నేనేవఁ డను. నేనేబ్రహ్మమును" అని తనంతటతానే యూహించుకొనుచు

తో చుచుండును. ఈవిధముగా నెఱుకయే, జీవులను దేహములను తనుగావ్యాపించి, తాను దేహమునుగాననియు, విదేహినని తలఁచుచుండును.

విశే:—కోహం=నేనెవఁడను, కస్త్వం=నీవెవఁడవు, తవదాసోహం=నీకు నేదాసుండను, సోహం=నేనే బ్రహ్మమును, దేహీ=దేహమును ధరించిన జీవుఁడు—"కోహంకస్త్వం" అని చెప్పుట, ద్వైతసిద్ధాంతము. "తవదాసోహం" అని చెప్పుట విశిష్టాద్వైతసిద్ధాంతము "సోహం" అని చెప్పుట అద్వైతసిద్ధాంతము. ఈమతత్రయ సిద్ధాంతములను నెఱుకయని భావము.

క॥ పిండబ్రహ్మాండంబులు
రెండును నీరెంటిలోని రెండహములు, నీ
కుంతములు నాల్గుగూడి, య
ఖండంబగు నెఱుకరూపు గనరానాతండ్రీ! ఇది చెల్పినఘనుఁడే తలి తండ్రి॥ ఖండా ఖండములుగ। గనుపించు నెఱుకను। దండి దాముసేటియు। ద్వంద్వులకలనగున॥ గనరా నాతండ్రి॥ 57

తా, శిష్యా! 1 పిండము, 2 బ్రహ్మాండము, పిండమందుండు అహంకారము, 3 జీవాత్మ బ్రహ్మాండ మందుండు అహంకారము, 4 పరమాత్మ, ఈనాలుగు తునకలునుగూడి యెఱుకయయ్యెను. ఈ తునకలుగాని యఖండమైన యెఱుకను జూడుము. ఈ రహస్యమును జెప్పినవాఁడే తల్లిదండ్రిసుమా! ఈ ఖండాఖండములుగఁ గనబడు యెఱుకను "తాము తాము" అని యహంభావము నొందినవారిని స్వప్నములో జూడుము.

విశే:—అహం=నేను, ఇది జీవాత్మ పరమాత్మలుగా నుండవచ్చును. అహం భావము గలవారలు నిరర్థకులు, పిండమనఁగా పంచభూతవికారమైన ప్రకృతి దేహము, బ్రహ్మాండమనఁగా పంచభూత

వికారమైన మహాప్రకృతి పెద్దగోళము. అనఁగా చరాచరవస్తు
ప్రపంచము—

క॥ పరిపూర్ణ మొకటి దక్కని
తరమైన ప్రపంచమెల్లఁ దగఁదెలియుము నీ
వెఱుకేయని మదిలోపల

యెఱుకేపరిపూర్ణమెఱిఁగే దెఱుక నెఱిఁగేది। యొక్కొకటి
లే। దీరెంటి నెఱిఁగేది॥ యెఱుక పుట్టుస్థానము। నెఱుఁగని, దీనెఱుకే
యెఱుకే దాఁబుట్టిన, దెఱుఁగఁబోతే లేదు॥ దెఱుక నెఱిఁగేది। 58

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమొకటి తప్ప మిగిలిన వస్తుప్రపంచమంతయు నెఱుకయని నీమదియందు తెలిసికొనుము. ఎఱుకనే పరిపూర్ణము నెఱుఁగుటకు సాధనము. తన్నుఁ దాఁదెలిసికొనునదియు యెఱుకనే, ఈరెంటిని తెలిసికొనునది యొకటి లేదు. ఎఱుక తనజన్మస్థానము నెఱుఁగదు. తన జన్మస్థానము నెఱిఁగినచో తనయసత్యమును తెలిసికొనును.

క॥ పాపములుఁ బుణ్యములుఁ భువి
బ్రాపించును యెఱుక చేత భ్రమసినవారికిఁ
బ్రాపింప వెఱుక నెడసినఁ

దాపసులను జిత్తమందు దగఁదెలిసికొనుమీ। ఆగామిబో।
ధనుఁజెప్పవినుమీ॥ పాపలలోశుద్ధ। స్ఫటిక సన్నిభమైన। ఆపోజ్యోతిని
పత్యా। గాత్మను మదిలోన॥ తగఁదెలిసికొనుమీ॥ 59

తా. శిష్యా! ఎఱుకను నిజమని భ్రమజెందినవారికి పుణ్యపాపములు లభించును. ఎఱుకను విడచిన తపోధనులకు పుణ్యపాపములు లభింపవు. ఇఁక మీఁద నేఁ జెప్పఁబోవు బోధన సావధానముగా వినుము. నీకంటిపాపలయందు, నిర్మలమైన స్ఫటికమువలె ప్రకాశించుచున్నదైన ఆపోజ్యోతిని జీవాత్మగా తెలిసికొనుము.

క॥ ఎఱుకన్నను, మఱుపన్నను
యెఱుకకు, నెఱుకన్న, దేహి యే, మాయయనన్
గురుతుగను సాక్షియనినన్,
స్ఫురణయనన్, ద్రష్టయనినఁ జూడు మొక్కటిగా । యిది లే
కుంటే। చూడ మొక్కటిగా॥మఱిచలాచలముల । మర్మమెఱిఁగేటిదన్న
యెఱిఁగితాలేనని। యెఱిఁగిపోయెనీదన్న॥ చూడు మొక్కటిగా॥ 60

తా. శిష్యా! ఎఱుక, మఱపు, ఎఱుక కెఱుక, దేహము, మాయ, చూచునది, ఆనవాలుపట్టుట, స్ఫురించుట, ద్రష్ట, అనునివి యెఱుకకు పర్యాయపదములగును, అని చూతుము. అది లేనిచో నొకటిగా చూడుము. చలము అచలము, లను యీ రెంటి మర్మము లను, ఎఱుక తెలిసికొనగలదు. అట్లు తెలిసికొనిన వెటనే తానే మిథ్యయని గ్రహించి మాయమైపోవును.

విశే:— దేహి=దేహమును ధరించినది, స్ఫురించుట=సర్వ వస్తు శాస్త్రజ్ఞానము, ద్రష్ట=చూచువాడు, చలము=నిత్యముగానిది అచలము=నిత్యమైనది, నిత్యముకానిది యెఱుక, నిత్యమైనది పరి పూర్ణము, మిథ్య- అసత్యము.

క॥ అనుమానము మదినూచక,
విను మింకను యెఱుకపేరు వివరించెద, బు
ద్ధ్యన, చిత్తంబన, మానస
మనిన, నహంకారమనిన, నంతఃకరణమనన్। సంకల్పమం
చని, యిచ్ఛయనినన్॥ తాను నితరులని। తాగుర్తెఱిఁగెడి దన్న ।తను
గని యితరులఁ। జూనుఁ బెలిసెడిదన్న॥ నంతఃకరణమనన్॥ 61

తా. శిష్యా! అనుమానము నీవు చకొనక యాలింపుము. ఇంకను జెప్పెదను. బుద్ధి చిత్తము, మనస్సు. అహంకారము. అంతః కరణము, సంకల్పము, ఇచ్ఛ, తాను యితరుల గుర్తెఱుఁగునది, తన్ను

దెలిసికొని యితరుల దెలిసికొనునది. అను నివన్నియును గాంచుక వేళ్ళేసూమా!

వి శే:—అంతఃకరణము నాల్గు భాగములు. 1 బుద్ధి=విషయము లన్నిటిని మఱవి పోకుండ కూర్చియుంచును. 2 మనస్సు=విషయ మునకు మెఱుఁగును. 3 చిత్తము= విషయముల యుక్తాయుక్తముల నాలోచించును. 4 అహంకారము='నేనే యీవిషయముల జేయుచుం టిని వీటికి నేనే కర్తను' అనియూహించును—

కll విను మితుకులు మెఱుకను, సా
క్షుని పలికిరి, నేసుసాక్షి సహమని, నీతో
విను నట్లు చెప్పితినివే
రనఁగూడదు రెండునొక్కటని, తెలుసుకోరా। మాటలభేద। మనికనుకోరా॥ అవరాని, వివరాని,। కనరాని బయులందు। తనకై తానగుదెంచి। తనకై తాఁజమనొకటేయని తెలుసుకోరా. 62

తా. శిష్యా! కొందరు, మెఱుకనుసాక్షియని చెప్పిరి. నీతో నేను, సాక్షిని అహమని చెప్పితిని. ఈ రెండుమార్గములును వేఱుగా దు. రెండును యొకటేసుమా! మాటలభేదమేగాని వేఱుగాదు. అను టకు, వినుటకు, చూచుటకు, సాధ్యముగాని పరిపూర్ణమునందు. మెఱుక తనంతటతానే వచ్చి, తనంటతానే పోవును.

వి శే:—వాఙ్మనసగోచరాతీతమయినది. బయులు, అహము నకును మెఱుకకును మాటభేదమే గాని అర్థభేదము లేదు.

కll వన్నియలై దొకచోటను
బన్నుగ కలసినది హృదయ పద్మంబనుచు
నెన్నెదరు, ప్రిజమెఱుకం
దున్నదనుచు, శృతులు పలుకు చున్నవినుమన్నా। తెలి యుటమోతు। మన్నవి, సుమన్నా॥ వన్నెలన్నియు మీాలకె। యున్న

వస్తువుజాడ। నెన్నఁడెఱుఁగక। యెన్నోరీతుల బలుకు॥ చున్నవి సుమిస్యా॥

తా. శిష్యా! జనులు, "ఐదువర్ణము గలిసినది హృదయపద్మ" మని యెంతురు. శ్రుతులు, "ఆహృదయపద్మమున యొకటిగలదని యు, దానిని తెలిసికొనుట మోక్షమని" పలుకుచున్నవి. ఇట్టి వస్తు లన్నియు మీఱియున్న పరిపూర్ణమును యెన్నడును తెలిసికొనక యెన్నోవిధముల శ్రుతులు పల్కుచున్నవి.

క॥ చులకని యుక్తిగనొక్కటి
తెలిపెద సందియములు దీఱును దీనన్
బలుకున గలిగిన యర్థము
పలుకును విడనాడినిల్వఁ బడుచోటింకేది। రెండునొక్క। పలుకేయైనాడి॥ తెలియు మీలాగునఁ। తెలివి దేహములయ్యె। తెలివే తనువును బాసి। తెలివెస్థిరముగనిల్వ॥ బడుచోటింకేది॥ 64

తా. శిష్యా! నీకిపుడు సులభమైన యొక యుక్తి జెప్పెదను దానివలన నీసందియములు తీరును. మాటకు గలిగినయర్థ మాటను విడచి యెక్కడికినిపోదు. శబ్దమును అర్థమును కలసి యొకటిగానే యుండును. రెండును విడబడియుండవు. అట్లే; తెలివియు దేహమును నొకటిగానే యుండును. తెలివి దేహమునుబాసి యుండదు. రెండును కలసిగనే యుండును.

క॥ ఎఱుకైన భూతముల, నీ
వెఱుగుము, యాకసము, గాడ్పు నిగలమును, నీ
ళ్ళిరు పైన, నేలయును, నే
నెఱిఁగిన పద్ధతిని నీకు నెఱిఁగించి నాను। ముఖ్యగముl లయ్యెవీట్లతోను। పరిపూర్ణమును(గ। నృడుచుఁదముకుఁదామె। నుఱి కానరానట్టి। మార్గముగలవీటి। నెఱిగించినాను॥ 65

తా. శిష్యా! ఆకాశము, గాలి, అగ్ని, నీరు, భూమి, ఈ యైదు పంచభూతములే యీయెఱుక, ఈపంచభూతములే జగత్త్రయము యినవి. నాకు తెలిసిన యీమార్గము నీకు చెప్పితిని. ఇవి పరిపూర్ణమందు తమకు తామే కనబడుచు, తమకుతామే నశించును. ఈరహస్యము నీకుచెప్పితిని.

క॥ ఎఱుకుత్పత్తిని దెలియఁగ
సరసిజ గర్భాదులైన జాలరనెడిచో,
నరుఁడెంతివాఁడు, వాఁడది
యెఱుఁగుదునన వట్టిమాట లివిఏంతగాక। తప్పదువాని।

కికిరాకపోక॥ అరమరలేకని। ద్గురుమూర్తి చరణపం। కరుహాద్వయార్చన। నెఱుఁగనినరుమాట॥ లివివింతగాక॥ 66

తా. శిష్యా! ఎఱుకయొక్క పుట్టుక తెలిసికొనుటకు బ్రహ్మాదులైనను శక్తులుగారనుచప్పుడు మనుష్యుడు దాని నెఱుగుదునని చెప్పుట వింతగదా? ఎఱుక నెఱుగుదునను మనుజునిమాటలు ఆశ్చర్యము. అట్టి వానికి జననమరణములు తప్పవు. గురువరు చరణారవిందముల పూజించిన వానికేగాని, పూజించనివానికి జననమరణములు తప్పవు.

క॥ లేనెఱుక బయలు లోపల
దానెట్లుజనియించెననినఁ దగవినుఁ వంధ్యా
సూనునిగతి వియదబ్జవి
ధానంబున యక్షరాజధాని విధమునన్ రజ్జుపుసర్పు। డైన

విధమునన్॥ స్థాణుపురుషుని। చందాన, మృగతృష్ణ। లోనీరువిధమునన్। ప్పానందమును రాజ॥ ధానివిధమునన్॥ 67

తా. శిష్యా! లేనియెఱుక, పరిపూర్ణమునందు, ఏలాగున గలుగునని నీకుసంశయము గలుగవచ్చును. అందులకు సమాధానమును వినుము. "గొడ్రాలిబిడ్డ, ఆకాశతామర, యక్షరాజధాని, అని

వస్తువులు లేకయే నాపేళ్లు వాడంబడుచున్నవిగదా! అట్లే యెఱుక లేనిదయ్యును దానిపేరు మాత్రము వాడఁబడుచున్నది. ఇంతేగాక; త్రాటిని సర్పమనియు, కొయ్యను పురుషుఁడనియు, ఎండమావులను నీళ్ళనియు, స్వప్నమందలి ఆనందమును సంతోషమనియు, అవిలే కున్నను భ్రాంతిజెందు విధముగా, పరిపూర్ణమునందు నిజముగాని యెఱుక భ్రాంతిచేతఁ దోఁచుచున్నది.”

క॥ లే నెఱుకను నెఱుకనియును
లే నెఱుకెట్లాయెనసిన లెస్సగవినుమీ
లేని మృగతృష్ణ, వంధ్యా
సూనులు, గలిగుంట వెదకిచూడ లేనట్లు॥ ఈ లేనెఱుక। యేడ లేదిట్లు॥ స్థాణుపురుషుఁడు,। శశవిషాణము, గగన। సూనము నరుని స్వ। ప్నానందమిక వెదకి॥ చూడ లేనట్లు॥ 68

తా. శిష్యా! లేనియెఱుకకు యెఱుకని పేరును, లేనియెఱుక యెట్లుపుట్టెననియును, నీవడిగితి వేని చెప్పెదవినుము. “నీరు లేకయే, మృగతృష్ణలోని నీరనియును, గొడ్రాలి బిడ్డలు లేకనె, గొడ్రాలిబిడ్డలని యును, కొయ్యయందు పురుషుఁడు లేకనే, స్థాణుపురుషుఁడనియు, కుందేటికొమ్ములు లేకనే, కుందేటికొమ్మనియు, ఆకాశమందుతామర లేకనే, ఆకాశకమలమనియు, ఇవి అబద్ధములయ్యును పరిభాషమందెట్లు వాడబడుచున్నవో, అట్లే లేనిదయ్యును యెఱుక వాడబడుచున్నది. స్వప్నానందమెటుల లేనిదో, యటులనే యెఱుకయును లేనిదేసుమా!

క॥ ఎఱుక యుదయమెట్లన్నను,
సరళంబగు నారికేళ సలిలముభంగిన్,
యెఱుకెట్లు పోవునన్నను
కరిభ్రమింగిన వెలగపండు కరణిగ నెఱుఁగు॥ తిరిగిరాని॥ కర ణియనెఱుఁగు॥ పరిపూర్ణమున్నది॥ యెఱుక తానెఱిఁగితె॥ యెఱుకె భ్రమ్గును భస్మా॥ సురుఁడు భ్రమ్గననాటి కరణిగ నెఱుఁగు॥ 69

తా. శిష్యా! ఎఱుక యొక్క పుట్టుక యేలాగునని యడిగెద వేని? చెప్పెద నాలకింపుము. "కొబ్బరికాయలో నీళ్లు యెట్లుపుట్టెనో? అట్లే పరిపూర్ణమునందెఱుక పుట్టును. ఎఱుక యెట్లుపోవునని యడిగెద వేని? వినుము. "ఏనుఁగ మ్రింగిన వెలగపండులోని గుజ్జు యెటులబోవునో? అట్లే పరిపూర్ణమునువిడిచి ఎఱుక నశించును" ఎఱుక తిరిగి రాని విధమెట్లని యడిగెదవేని; వినుము. పరిపూర్ణముయొక్క నిజస్థితిని తెలిసికొన్న, యెఱుక భస్మాసురునివలె భస్మమైపోవును.

క॥ సంతోషా సంతోషము
లంతనె గనవచ్చిపిదప నణగునెచటికో
వింతయి యున్నది చూచితె
యింతేసుమ్మెఱుకపుట్టు వీఁక తెలుసుకోరా। సంశయమేల।
యిదినమ్ముకోరా॥ యెంతని దెలుపుదు నీదేవమార్గము నంతట బహు వన్నె లగుపడి, యగుపడ॥ దీఁక తెలుసుకోరా॥ 70

తా. శిష్యా! సుఖదుఃఖములు మనుష్యునకు యెప్పుడెవచ్చి యెప్పుడెపోవును. అవియెక్కడికిపోవునో మనుజులకు తెలియక వింతగా నుండును. అట్లే యెఱుకపుట్టి మాయమై యెచ్చటికోపోవును. ఇది యును వింతగానేకనబడును. కావున నీవు సంశయముమానిపరిపూర్ణ మునే నమ్ముకొనుము. ఒకప్పుడు వివిధవర్ణములుకనపడుచు మరి యొకప్పుడేమియు నగుపడక చెప్పుటకు సాధ్యముగానిదైన దేవ మార్గమును చెప్పెదను. వినుము.

క॥ రాకడ పోకడ లేకను
నేకస్థితినుండునట్టి యీబయలందుకొ
రాకడ పోకడ గలిగి, య
నేకముగాఁ దో [illegible] నెఱుకసుశీలా। ప్రతిమ [illegible]

మాళ్ళలీలా॥ లేక తోఁచియెఱుక తేనేలేదనుచు, నీకీ, కీలుగురునిచే నెఱుకైతేఁ జూలుళ్ళ॥ క్కెఱకెనుశీలా॥ 71

తా. శిష్యా! జనన మరణములు లేక, యొకేవిధముగా నుండు నదియైన, నీపరిపూర్ణమందు, జనన మరణములతోఁగూడి యెల్లప్పుడును యనేకవిధములుగా, యీఎఱుకతోఁచుచుండును. మంచి నడ వడిగల శిష్యా! విగ్రహమునందునుండు విష్ణుమూర్తివలె (అనగానిజముగ విగ్రహమునందు విష్ణువులేడు) అట్లే పరిపూర్ణమునందు, లేని యెఱుకతోఁచినను లేదనియే నమ్ముము. ఈరహస్యమును గురుముఖమునుగా నెఱిఁగితివేని, ఎఱుకయొక్క యబద్ధము తేటపడును.

క॥ వడిగండ్లుదకము లోపలఁ
దనకై తావచ్చి తనకుఁ దానేగు, విధ
మునఁ బరిపూర్ణము లోపలఁ
దనకై తావచ్చియెఱుక తనకై తాఁజనును। అచలంబున్న

వని। తా నెఱిఁగినను॥ తన లేమినిజమని తనకుఁదోచునుదోచి। తనకల్మి మృషగభావనఁజేసి నిలువక॥ తనకై తాఁజనును॥ 72

తా. శిష్యా! వడగండ్లు, జలముతోఁగలసి తమంతట తానేవచ్చి మఱల తమకు దామే స్వరూపము మార్చుకొని నీళ్లయినీటితోఁగలసి పోవున్నవి. ఆవిధముగనే! ఎఱుక పరిపూర్ణమునందుతనంతటతానే కనబడి, మఱల తనంతటతానే పోవును. అచలమున్నదని యెఱుక తెలిసికొనిన, తన యసత్యమును గ్రహింపగలిగినదై తనయునికి యబద్ధమని యనుకొని నిలువక తనంతట తానేపోవును.

క॥ పరిపూర్ణములోఁదోచుచు
నెఱుకే తనుఁదనకుఁదాస యేర్పడవినుమీ
తోఁటలు బొమ్మడిగలదై
తరి పీప్పులనొందుచుండు తనువనదగుమా। అచలమును

గని। తానే లేననుమా॥ యెఱిఁగిశ్లెఱుకను బెలియ। యెఱుకే నిల్వదు
గాని। పరిపూర్ణముఁదా। నెఱిఁ గేబెట్లొకగుర్తు॥తనువదనదగునా॥ 73

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమునందు, యెఱుక తనకుఁదానే కలు
గును. ఆవిధముగాగల్గి నవరంధ్రములతో గూడిన దేహమై సుఖ
దుఃఖములకు తగినదై యుండును. అట్టి యెఱుక పరిపూర్ణమును గని
తానే లేనని తెలిసికొని తానే నిలువకపోవును. పరిపూర్ణముచు తెలిసి
కొనుటయే యెఱుక నశించుటకు గుర్తు అని నీవు గ్రహింపుము.

క॥ తొలకరి మెఱుపులకైవడి
పొలుపగు నీళ్ళందుదోఁచు బుగ్గలరీతి,
న్నల సూర్యకిరణమందునఁ,
గల నీలమువలెను యెఱుక కనుపించునయ్యా! అంతఁతో
నచటఁ। గనుపించదయ్యా॥ కలకాల మొకరీతిఁ। గలిగుండ దీయెఱుకః
తిలకింపఁబగలు, రా। తిరిదిరుగువిధమున॥ గనుపించదయ్యా॥ 74

తా. శిష్యా! ఈయెఱుక, తొలకరి మెఱుపు తీగవలెనున్ను,
నీటియందలి బుగ్గవలెనున్ను, సూర్యకిరణములందలి నీలమువలెనున్ను,
కనబడి వాటివిధముననే వెంటనే మాయమగును. ఈయెఱుక యెల్ల
ప్పుడు నొకరీతిగానుండదు. రాత్రింబవళ్ళు తిరుగు విధమున నొకప్పు
డుండియు మఱియొకప్పుడుండియు, కనుపించును.

క॥ కట్టెయను నిప్పు లేకను,
కట్టెయ నొకసమయమందుఁ। గనుపడిబహుగా
మిట్టిపడు తుదనుఁ గనుపను,
దట్టిదెసుమి యెఱుకపుట్టు వమలవిచారా. తనకుఁదానె।
పుట్టినదారా॥ పుట్టిగిట్టుటలను। నట్టేటనిలుచుండి। పుట్టుచుయెఱు నొడి।
గట్టినఁగనుపడి॥ నమలవిచారా॥ 75

తా. నిర్మలమైన విచారముగల శిష్యా! కట్టెయందు నిప్పు

లేకయే మఱియొక కట్టెతో నాకట్టెను యొరయుటచేత యగ్ని కల్గి, అది ప్రజ్వరిల్లి యావల చల్లారిపోవును. అటులనే పరిపూర్ణమునందు యెఱుక నిజముగాలేక, తనకు దానే పుట్టి సంచరించి యావల నశించును. జననమరణములతో గూడిన యెఱుక యను మహాసముద్రమున నిలువంబడి, పరిపూర్ణమును కనిపెట్టినచో యెఱుకయను మహాసముద్రము యింకిపోవును.

క॥ తనమూలము తలి దండ్రులు
తనవలెనే వారివారి తలిదండ్రులకున్
దనవలెనెగాని యన్యము,
గన, జనస్థాన మొకటి గలదనతరమా। బ్రహ్మాదుల। కది తెలియతరమా॥ వినుమీ యీబ్రహ్మాండ। జననము, నీ, నా, యందునునైన దిదియుం గా। దని, యింకొక్కటివేరే॥ గలదనతరమా॥ 76

తా. శిష్యా! తన జన్మమునకు మూలము తన తలిదండ్రులు. వారి జన్మములకు మూలము వారి తలిదండ్రులు. తనవలెనెగాని మరియొకవిధముగా జన్మస్థానము లేదు. అందరికి యొకవేఱే జన్మస్థానమున్నదని చెప్పుటకు తరముగాదు. ఈబ్రహ్మాండ జననము మనవలన యయినదేగాని, వేఱుగాదు. బ్రహ్మాదులైనను యీమర్మమును తెలియలేరు.

క॥ కనరానిదాని శూన్యం
బనియనందగుగాని బయలు నగదగదుసుమీ
కనవచ్చుచున్న దిదిగో
గనుగొనలేదయ్యె నెఱుక కనుంగొనరాదా। యెఱుకను శూన్య। మనియనరాదా॥ కనవచ్చెనా? లేదా! । గనుగొంటెవే దాని । యనరా। దభయమేమిది? మరుమానించకుమిదిగో। కనుగొనరాదా॥77

తా. శిష్యా! కనుగొనుటకు సాధ్యముకాని వస్తువును శూన్య

మని చెప్పవచ్చును. కాని కనబడు దానిని చెప్పరాదు. కనబడు చున్న పరిపూర్ణమును శూన్యమనరాదు. కనబడని యెఱుకను శూన్య మనుము. నేజెప్పిన విధముగ పరిపూర్ణమును నీవు చూచితివికదా? చూచితివేని సందేహింపక పరిపూర్ణము సత్యముగాను, యెఱుకను శూన్యముగాను తెలిసికొని చెప్పుము.

క. ఎఱుక బయలందు లేమిని
యెఱుకను శూన్యమ్మటంచు నెఱిఁగింపఁగన్
యెఱుఁగుమిదె యాకసంబు

శ్లోకేఁగితే, యెఱుకాకసంబు లేకమరా గదరా। ఆకసము బయలు। నేకమెల్లారా॥ పరిపూర్ణమిదిగో గ। న్నను శూన్యమనరాదు। యెఱుగుఁము మదిలించ। సిఁక నా చెయిచూచేప్ప॥ నేకనూగదరా 78

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమందు యెఱుక లేదు కావున, యెఱుక ను శూన్యమని చెప్పబడెను. ఈ యాకాశమునుచూడుము. యెఱుకయు యాకాశమును నొకటియగుచు భేదములేదు. పరిపూర్ణ మిదిగో కన్పడుచున్నది. కావున దీనిని శూన్యమనరాదు. ఇదిగో నాచేతి గుండా చూడుము, మిథ్యయైన యాకాశము కనబడుచున్నది. మిథ్యయయిన యాకాశమును సత్యమైన పరిపూర్ణమును, నొకటి కాదు సుమా?

క॥ కనఁబడెడు బయలులోపలఁ
గనుఁగొన లేదమ్మ యెఱుక గావునశూన్యం
బనవలసె, దీని నాకస

మనవలసెను దీనివిశ్వ మాయనోయప్పా। ఘనకుపేఁజే మాయ లేదప్పా॥ కనుకని యీవిశ్వ। మొనర లేదనిలెస్స। వినజెప్ప నామెను। కనఁబోకుండనుచు! నీమాయనోయప్పా॥ 79

తా. శిష్యా! కనబడెడు పరిపూర్ణమునందు యెఱుక కనబడ

లేదు కావున శూన్యమని చెప్పవలసి వచ్చెను. ఎఱుకను యాకసమని చెప్పవలెను. ఇదియే యీజగత్త్రయినని. దీనినిమించిన మాయ లేదు. కావుననే, యీప్రపంచము మాయయని చెప్పితిని. యీమాయను నిజమని నమ్మవద్దని నీకు చెప్పితిని.

క॥ అహమనదుం దా యచలము,
అహమున్నదొ లేదొ చూడు మది నిజమెకదా
అహమునుఁ బుట్టించదుగద
అహముద యించుకొఱకై యదియున్నదిగా। అహమె విశ్వమై। నిల్చినదిగా॥ అహమే యీముచ్చట్లు। నన్నిలెఱుఁగునుగద। అహమేతాలేనని। యెఱిగితె సరిగాద॥. అదియున్నదిగా॥ 80

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణము "నేను" అనియనదు "అహమను నది యున్నదో; లేదో, చూడుము. ఇదినిజమేకదా; పరిపూర్ణము అహమునుపుట్టించదు. అయినను యది అహముద యించుటకు చోటై యున్నది. అహమే యీ ప్రపంచమాయెను. యీప్రపంచమందలి ముచ్చటల నన్నిటిని గాంచునది అహమేకదా- యిట్టి అహము లేదని తెలిసికొనుటే సరియైన మార్గము. ఇదియే మోక్షసిద్ధి—

వి శే:—అహం= నేను, దీనినే అహంకారమందురు. దీనినే జీవాత్మ, పరమాత్మమని యందురు.

శ్లో॥ అహంకారాది దేహాంతం। ప్రత్యగాత్మేతిగీయతే॥

తా. అహంకారము మొదలుకొని దేహేంద్రియాదిపర్యంతము జడముగనుక దీని నెఱుగుచుండు ఆత్మకు ప్రత్యగాత్మయని పేరు.

క॥ ఆవరణము, నాకసము, ని
రావరణము, సచలమనుచు నననిరి మహాత్ముల్,
ఆవరణము, మిథ్యగల్గిన, ని
రావరణము, లేనిదని యనిరి, తెలుసుకోరా। యీరెంటిని

వేరని కనుకోరా॥ ఆవరణమునసే, సి। రావరణముఁజూచి యావరణ
మేది, నీ కావలనూటలే॥ దని తెలుసుకోరా॥ 81

తా. శిష్యా! ఆవరణమును నాకాశమనియును, నిరావరణ
మును పరిపూర్ణమనియును మహాత్ములు చెప్పిరి. ఆవరణమునకు
హద్దుగలదు నిరావరణమునకు హద్దులేదు. కావున నీ రెంటిని వేఱు
వేఱుగా భావింపుము ఆవరణమువలన, నిరావరణమును తెలిసికొని,
ఆవరణమును లేదని గ్రహించి విడిచిపెట్టుము.

విశే:—ఆవరణము=వాఙ్మానసగోచరము, మితిగలది, నిరా
వరణము=వాఙ్మానసగోచరము కానిది. మితి మేరలు లేనిది.

క॥ ఆకాశము శూన్యంబని,
లోకులు మొఱబెట్టిదాని లోపవనాదుల్
ప్రాకటముఁగఁ బుట్టినవని
చీకాకుగఁ జెప్పినారు ఛీ విసరాదూ; వంధ్యాసంతు। క్షితిలో
నలేదూ॥ కాకుంటె వినఁజోద్యముగను। కుందేటికొమ్ము। నీ కాలమున
మే। మేకంటి మనుమాట॥ ఛీ; వినరాదూ॥ 82

తా. శిష్యా! లోకులు ఆకాశము శూన్యమని మొఱబెట్టి
చెప్పి. తరువాత, ఆయాకాశమందు పవనాది పంచభూతములు పుట్టి
నవని నిరాధారమైన చీకాకు మాటలు చెప్పిరి. చి. ఛీ. యామాట
లకు వినకుము. వినుటకుచోద్యమైన గొడ్రాలి బిడ్డడనియు కుందేటి
కొమ్ములను మేము చూచితిమనియు చెప్పిన, యామాటలనట్లైతే
నమ్మరాదో: అట్లే యాకాశము భూతములుద్భవించె నన్నమాటలు
నమ్మరాదు.

క॥ లేనెఱుక బయలందున
లేనే లేదనక యితరు లేలబలికిరో

లేనిది కలదన్న పిదప ...

లేనే లేదనుచు సిగ్గు లేక యీలీలా। ఛీ వినకు ఛీ కాదని కేలా॥ మేనరదశుద్ధము। తానరదు కొసనుల్లి। ఘ్రాసడ ... నానుసిగ్గొక యుంతు॥ లేక యీలీలా॥

తా॥ శిష్యా! ఇవిగాలు లేనట్టుకను బయలందున, లేనేలేదని చెప్పక, మొదట కలదని యు, పిదప లేదని యు, సిగ్గు లేక చెప్పుచుందురు. శరీరము నరద మేధ్యము బూసుకొని పిదప శ్రీమనుడి కనుగొనిరవిధ మున. ఈవిషయము సిగ్గుగా నుండును. ఛీ, యీచీకాకు గొనవసి కేల? నీవు దీనిని వినవద్దు.

క॥ అన్నపు సూక్ష్మాంశము, మన
సన్నగ నీరంబు ప్రాణ మెఱుఁగుము, నా రెం
డున్నఁడు గలయవొ; నా డే

సున్నసుమీ! యెఱుకమాట సుగుణసంపన్నా। కలయుటె యెఱుక। సుమియింతకన్నా॥ ఉన్నదె। యెఱుక మాతమన్న దెవిన లేదు॥ యెన్నడు నీభ్రాంతి। నిన్నంట నీయకు॥ సుగుణసంపన్నా॥ 84

తా. మంచిగుణములే సంపదగాగలశిష్యా! అన్నము యొక్క సూక్ష్మాంశమే మనస్సు. జలము యొక్క సూక్ష్మాంశమే ప్రాణము ఈ రెంటి యొక్క కూడికయే యెఱుక. ఈ రెండును ఒకటిగా నెప్పుడు కూడక యుందునో; యపుడే యెఱుక సున్నయగును. ఎఱుక తనమూలము నెఱుగదు. యట్టి యెఱుకను నిజమని నమ్మకు నేభ్రాంతి నీవెప్పుడును జెందకుము.

క॥ పల్లలు తాటాకులతోఁ
బిల్లలగావించి పెండ్లి పేరంటంబుల్
కొల్లలుగఁ జేయవారల
తల్లులు గని సత్యమనుచుఁ దలఁచెర మదిని వినునీవిట్లు॥

తలఁచునీమదిని॥ కల్లసంసారముఁ। గనిమానవులు సంతసిల్లఁగ, గురు మంత్రి। సిద్ధులు నిజమని॥ తలఁచేరమదిని॥ 85

తా. శిష్యా! చిన్నపిల్లలు తాటియాకులతో బొమ్మలనుజేసి వాటికి పెండ్లి పేరంటములు వేడుకగాజేయు చుందురు. ఆచర్యలను పెద్దవారలయిన వారి తలి దండ్రులుచూచి నిజమని నమ్మరు. అట్లే పామరులు కల్లసంసారమును జూచి సంతోషించుచుందురు. ఈయవి వేకమును గురుమంత్రిసిద్ధులు చూచి నిజమని నమ్మరు. దీనిని నీమ దిలో తలఁచుకొనుము.

క॥ మేనెఱుకలనఁగ రెంటిలో,

దానిని నిది, దీనినదియుఁ దగసృజియించున్

మేనెఱుకలివియు మూలము,

లేనిది సృజనయ్యెననుచు లేనేలేదంటి। అాతెతప్పు। లేనే లేదంటి॥ మెనెఱుక లిప్పుడు దేనందున్నవో చూచి। లేనిమేనెఱుకల॥ లేనివనుచునమ్ము॥ లేనేలేదంటి। 86

తా. శిష్యా! దేహము, యెఱుక, అను యీరెండును, ఒకొక దానినొకటిపుట్టించును. అనగా దేహము యెఱుకను, యెఱుక దేహ మును పుట్టించును. ఈరెండును మూలములు లేక పుట్టెను. కావున వీటిని లేనే లేవని చెప్పితిని. అట్లులేనే లేవని చెప్పుటవలన తప్పు లేదు. ఈరెండును దేనియందున్నవో దానిని తెలిసికొని (అనగా పరిపూర్ణ మును తెలిసికొని, లేనటువంటి దేహమును, యెఱుకను, అబద్ధమని నమ్ముము.

క॥ ఎఱుక పనిసేయుదనకును,

యెఱుఁగుట మఱచుటలురెండు నెవ్వరిపనులో

యెఱిఁగింపుము నాకుమూలను,

వెఱవకు తప్పితివిదెబ్బ వేసెదఁజూడు। అట్లనకుండ। శిష్యుడ

జూ॥ వెలిపించు టేదెబ్బ। వేసైననాతండ్రి। యెఱిఁగించుపై మర్మ। మెఱుకను వేదీసి॥ వేసెదఁజూడు॥ 87

తా. శిష్యా! ఎఱుక యేపనియును చేయదనకుము. తెలివి మఱుపులు యెవ్వరిపనులో చెప్పుము? నీవు నాముందు భయపడకు, నీవు తప్పినందులకై గొట్టెదను చూడుము. మరల నీవు తప్పుగా జెప్ప కుండునట్లుఁజేసెదను" అని గురువుగారు చెప్పగా శిష్యుడిట్లనియె. "స్వామీ! తమరు కొట్టెదననుభయపెట్టుట మాత్రముచాలదు. నన్ను కొట్టియైనను నాకా యెఱుకయొక్క మర్మమును తెలుపుడు" అని శిష్యుఁడు కోరెను—

క॥ లేనికల గలిగినప్పుడు
దానికి దశదిశలయందుఁ దగ మొదలుకొనన్
దానంట కున్న మేల్కను
లేనికలేచూచెనేని లేకపోవుగదా। కలలో మేల్క లేక పోదుగదా॥ లేనెఱుక బయలు। నీలాగున నీకెపుడు। గానవచ్చి తెబోధ। గావలెనన వపుడు॥ లేకపోవుగదా। 88

తా. గురువర్యుడిట్లనుచున్నాడు. "శిష్యా! నిజముకాని కల నీకు కలిగినపుడు, ఆకలలో ప్రపంచమంతయు నీకు కనఁబడును. మేల్కొని చూచినచో కనబడినదంతయు అబద్ధమనితోచును. కలలో నీవు మేలుకొన్నట్లేయుండునుగదా? అట్లే లేనియెఱుకయును నీకు నిజముగనే కనబడును. నీవుపరిపూర్ణమును గాంచినతోడనే యెఱుక నీకుకనఁబడదు.

క॥ ఒంటుకు దాపలి బిందొక
టుంటించిన కొలఁది లెక్క యధికంబగు, నా
యొంటుకు వలపలబిందొక
టుంటించిన లెక్కవుళ్ళ క్కాయెగదోయీ। ఒంట్లుండే

తేజా! ...కవగాయి! దాటబడిదినుచూడు! దానివలెనె మొుక! ॥కం॥
బయలవుతాను! గలిగుంచు శివరుల్ల ...కా యోగదోయా॥ 89

తా. శిష్యా! ఒకటియను సంఖ్యకు కుడివైపున సున్న యుంచినచో పదియధికమగును. ఆ యొకటిసంఖ్యకు ఎడమవైపున సున్నయుంచినచో విలువ నేమియు నుండదు. ఒకటి సంఖ్యయొక్క వసేయున్నది గాని యెక్కుడికిని పోలేదు గదా! అట్లే మొుక ఎడమ వైపునున్న వలెను పరిపూర్ణము కుడివైపునున్న వలెను విలువలను చూపును.—

వి శే:—1 అను సంఖ్య, కుడివైపునున్నవల్ల 10, 100, 1000, గా మారును. ఎడమవైపు 01; 001, 0001 ఇట్లు సున్నలు పెట్టినను, అది, ఒకటే అని చెప్పవలెను.

క॥ ఎటువంటి టుండె నేవయు
మొుకటే యీ విశ్వరూప మేర్పడ దాల్చున్
మొుకటొక్కటి లేకుండిన
మొుకటైన ప్రపంచమన్న దెవ్వరికేత్రోకన్ను లేదన్నన్నియును!
...సున్నాలికను॥ పరిపూర్ణమయినట్టి బయలున్నగన్నిపెట్టి గురుని
వాక్యముబట్టి గురుతుపట్టితె॥ ఎవరెఱుగ్గరెక్కను॥ 90

తా. శిష్యా! ఒక్క మొుకటి యుండుటవలనను నీ మొుక్క ప్రపంచ ... మును దాల్చియుండును. అట్టి ప్రపంచమునుమా! అది లేని యెడల ప్రపంచము నున్నతెలిసి ... తెలుసుకొన్న వారెవ్వరు? ప్రపంచము ...గుటకు మొుకటి తప్ప దేనికిని సాధ్యము కాదు గురుని వాక్యము బట్టి పరిపూర్ణమును గనిపెట్టి ఈతాక ... పోల్చెట్టును.

క॥ వెలుపు మృదముపూను ...
గలవస్తువు చక్కరనుచు గనుగొన్న ...
... విశదముగా జగమ్మున ...

(అల్లనస్తున) బిందువను దాని గన్గొనరాదా! నేదెలిపి తె
లిపిన్ను..ర్గాడా" ... బయలుండ, తెలిపియా తెలివిపి! దెలివి
నేతనుబట్టి తీసివేసిన ... కనుగొనరాదా॥

తా. శిష్యా! తెలుపుగను, మెత్తగను, తీపిగను, యుండు
వస్తువు చక్కెరయని యెట్లు తెలిసికొన్నావో ఆ తెలిసికొన్నవివేకము
చేత నే యా వస్తు ప్రపంచమంతయు తెలిసికొనజేయునది "బిందువు"
అనియెఱుగుము, నేనొకనాడు నమ్ముము. ఎఱుక వల్లననే పరి
పూర్ణమును సాక్షిగ పరిపూర్ణమును నెఱుగుసాధనమైన యెఱుకను
వదలివేసితివేసి తనకు దానేయదిపోవును.

విశే:—బిందువు=వివేకము=ఎఱుక అని తెలియజేయుశక్తికి
పేరులు.

క॥ లేనెఱుక బయలులోపల
దానై తన కేరుపడిన తనమూలమునే,
తా నెఱుగ దలచినప్పుడు
తానే లేకుండ దృష్టాంతము, వినుమిచట! కలదో చదే॥
తనచే తా నచట॥ తానై తోచినకల తనమేల్కొనగ బో తె! దానై
తనకు లేదు! తెగియున్న ॥ దృష్టాంతరము వినుమిచట॥   92

తా. శిష్యా! ఒక దృష్టాంతమును జెప్పెదవినుము. తనకు
తానే తోచిన కలమేల్కొని చూచినచో; తాను లేకుండ పోవును
అట్లే; లేనియెఱుక తనంతటతానే తనకు పరిపూర్ణను గాదు తోచి; తన
మూలమును తెలియగోరినపుడు తాను లేనదిగా తెలిసికొనును.

విశే:—మూలమనగా తనకాధారమైన పరిపూర్ణము.

క॥ చచ్చుటపుట్టుట మెలకువ,
వచ్చుట గాఢపు సుషుప్తి వచ్చుట, ... ॥
...

పొచ్చెము యీయెఱుకనిల్వ బోదుమాయప్పా! అచల
మునకిల్లు॥ లేదుగదప్పా॥ మచ్చికతో రెంటి॥ మర్మము నీకిప్పుడెచ్చుగ
తెలిపితి నెఱుఁగు। మెఱుకనిల్వ॥ బోదుమాయప్పా॥ 93

తా. శిష్యా! ఎఱుకకు, చచ్చుట, పుట్టుట, మెలకువవచ్చుట
నాశనప్రబోధ్రుట, యీయవస్థలు నాలుగును సహజముగా నుంటు
న్నవి. నాయనా! ఈయెఱుక అబద్ధమైనది. యిదినిత్యముగా నుండనే
రదు. పరిపూర్ణమున కీయవస్థలు లేవు. కావున యది నిజమైనదై
పత్యమును యుండుచు. ప్రేమతో యీరెంటిమర్మములు నీకు జెప్పి
తిని తెలిసికొనుము.

క॥ యెఱుకను కలలోఁ బురుషున
కెఱుకే యీవిశ్వమగుచు నేర్పను, కలగా
నెఱుక బయలుకని, తానెం
దెఱిఁగిన, నెఱుకదిమేల్కని యిదినమ్ముతెప్పా। ఎఱుక
తోపొందు వదిలేదేబిస్సా! ఎఱుకనే కలనీకు॥ యెప్పుడుదోచితె।
మెఱుక లేదనుమేల్క।నెఱుఁగు మొప్పకుచాలు॥యిదినమ్ముతెప్పా॥94

తా. శిష్యా! ఎఱుక యనే కలలోని పురుషునకు యీయెఱు
కనే విశ్వమంతయు దానగును. [అనఁగా యెఱుకయును, స్వప్న
మందగపడు విశ్వపురుషుఁడును సమానములు.] కలయందగపడిన
ప్రపంచము మేలుకొన్న తరువాతెట్లు కనబడదో అట్లే కలలో వంటి
యెఱుక మేలుకొనుటనేపరిపూర్ణమును గాంచినతోడనే మాయమగును.
ఎఱుక నేకల నీకెప్పుడు వచ్చునో: పరిపూర్ణమనే మెలకువనొంది
యెఱుక లేదని గ్రహింపుము. ఎఱుకతో సంబంధము వదలుటయే నీకు
సరియైనమార్గము.

క॥ చిత్తరువు రంగుగోడల
నెత్తెఱుఁగున దెలిసినావా నీవిప్పుడుసీ

చిత్తమున జగము నెఱుఁకను

నుత్తబయలట్ల దెలియు మూహాత్మోదుతను। తెలిసివిడువు
మూహాజగములను॥ అత్తెఱంగునఁ జేసి। యూవలిమాటను। యిత్తెఱుగునఁ
దెలియ। నెవరుండేఁ రటుమీఁద॥ నూహాత్మోదుత॥ 95

తా. శిష్యా! చిత్రమయిన రంగుగోడలను నీ వేవిధముగా
తెలిసికొందువో అవిధముగా నే ప్రపంచము, ఎఱుకను, పరిపూర్ణ
మును, తెలిసికొనుము. నీమదిలో నూహించి ఎఱుఁగుటకు సాధన
మైన, యెఱుకనన్ను, ప్రపంచమునున్నను వదలిచూడుము. అట్లువదలి
యెఱిఁగి చెప్పుటకు యెవ్వరును లేరని గ్రహింపుము.

క॥ పరిపూర్ణములో లేనదె,

ఎఱుకొకటిఁ జూచినన్ను నెఱిఁగినమ్మపగా,

నెఱుకవిడుచునది యెట్లనఁ,

గరములు తిమపనులు తామె గడుపునట్లుగను। ఇది
గాకుండు। కలఁదొకటివిను॥ మఱికానిదీమాట। మంచిదీమాటని। పరి
పరి విధముల। పల్కెపలుకులవని॥ గడుపు నట్లుగను॥ 96

తా. శిష్యా! చేతులు తాముచేయవలసిన పనులను తామే
చేసుకొనును. తరువాత యూరకుండును. అట్లే పరిపూర్ణమున లేని
యెఱుక సంప్రాప్తించి, తన విధిప్రకారము తన్నుఁతా తెలిసికొని,
తనకల్పితనమును గ్రహించి తా నేపోవును. ఇదియునుగాక, ఇదిమంచి
మాట యిదికానిమాటయని, పరిపరివిధముల పల్కెపలుకులు శాశ్వ
తముగా నుండును

క॥ తలయెత్తి మాడ జాలునె,

యలచీఁకటి యెదుటనిలచి యజ్ఞాప్తకళం

గలవచ్చి మెలకువందున

కలచేష్టలు మోలసిలిచి కనుగొన కలదా॥ అట్లనె

నెఱుక, కనుఁగొనవలదా॥ యంతనే గురుబోధచే త్రిప్పి నరుని
చేష్టలు గ్రాంచె నుశిష్య సద్గురుబోధ యట॥ కనుఁగొనవలదా॥ 97

తా. శిష్యా! చీకటి సూర్యకిరణములచే నెట్లు నాశమౌనో అట్లే కల యందలి చేష్టలు మెలఁకువ యందెట్లు॥ కనబడునో అట్లే గురుబోధ చెవిని వినిన వానిని మొయిక మరోవలేను సద్గురుబోధ వినిన వానికి చేష్ట లేమియునుండవు.

క॥ అంటను, కల, మెలఁకువ, మే,
ల్కొంటను, కలనెవ్వటికిని సదినిశ్చయమీ,
రెంటి క్రియగురుతు బయలుల,
రెంటిని రెండంటకుండు రెండింటిలోను కలయెఱుక
రెండు, మిథ్యాను॥ దంటమెలఁకువ, బయలు లుంట యెప్పటికెఱిగి
యుంటుము పై రెంటికల యెఱుకలు॥ రెండింటిలోను॥ 98

తా. కలను మెలఁకువయు, మెలఁకువను కలయు నెప్పుడును నంటియుండవు, యీ రెంటివిధముననే; పరిపూర్ణమును యెఱుకయు నొకటి కొకటి యంటియుండవు. ఇందులో కలయు, యెఱుకయు, అబద్ధములు మెలఁకువయు పరిపూర్ణమును, సత్యములు. పై అబద్ధమైన వాటిరెంటిని వదలి, నిజమైన రెంటిని గ్రహింపుము.

క॥ ఎఱుఁగదు సుషుప్తి జాగ్రత
నిరవొందర గల సుషుప్తి నేఱుఁగదు మెల్కఁకువ
ట్లరయ నెఱుక మఱుపుల, బయలు
లెఱుఁగదు యెఱుకయు యీ రెంటి నెఱుఁగుచునుండు। గురుని
ము, మునః నెఱిగి యీ రెండు॥ స్థిరముగ నెఱుకను తీసివేసితె చాలు।
పరులు నేననియెడి పల్కుకు. లేకుండు॥ యిట్లెఱుఁగుమీ రెండు॥ 99

తా. శిష్యా! నిద్ర మెలఁకువ నెఱుఁగదు. నిద్ర మెలుఁకువల వలె యెఱుకయు మఱుపులు యుండును. యీ యెఱుక మఱుపులను

పరిపూర్ణము యెఱుఁగదు యెఱుక; మఱుపునున్ను పరిపూర్ణము నున్ను యెఱుఁగును. ఈవిషయమును గురుముఖముగా తెలిసికొని "నేను పరులు" అను అహంభావమును జెందియుండు యెఱుకను తీసివేయుము.

క॥ సంకల్పము లేసిదిని
స్సంకల్పములోఁపల గొఁచక దోఁచిచనున్
సంకల్పమె తప్పని, ని
శ్శంకన్ మది దెలిసె నేని చనుతా లేననుచూ॥నిస్సంకల్పము నలిచెదననుచూ॥ సంకల్పింపుటకింక। సంగల్పమేది నిస్సంకల్పమందుటల్। సంకల్పమెఱిఁగితె॥ చనుతా లేననుచు॥ 100

తా. శిష్యా! తనకెట్టి సంకల్పములేని యపుడు నిస్సంకల్పము తోఁచి,తోఁచకపోవును. సంకల్పించుటతప్పని తెలిసిన తరువాత సంకల్పము తానేపోవును. నిస్సంకల్పమే సరియనిన యెడల సంకల్పించుకొనుటకేమియు నుండదు. కావున, సంకల్పన, నిస్సంకల్పనములు రెండును నిత్యములుగావు.

క॥ ఎఱుక తనకుఁదావిడిచి, పో
రెఱుకను విడిపింపలేరు యెవ్వరుధాత్రిన్
గురుఁడొకఁడు తప్ప గురునకు
పరిచర్యగొనసర్చి బోధపద్ధతి వినినన్। తిరిగిరాని। పద్ధతిగనినన్॥ బరిపూర్ణమెఱుకనే। ర్పఱచు నెఱుకయు లేక। హరినింగలలోఁగన్న। కరిను గ్గినట్లయిూ॥ పద్ధతివినినన్॥ 101

తా. శిష్యా! ఎఱుక తనంతటతాను విడువదు, దానిని విడిపించువారెవ్వరును లేరు. గురువు మాత్రమే దానిని విడిపించఁగలఁడు. కావున గురునకు శుశ్రూషలుచేసి మఱుజననము గలుగని మార్గమును గనుఁగొనుము. అంతట,సింహాముకు కలయందు జూచిన యేనుఁగు

నశించువిధముగా, పరిపూర్ణమును, మెఱుకను, తెలిసికొను మెఱుక నశించును.

క॥ అపరోక్షమగానె మనుజుల
కుపరోక్షంబైన బయలు గురుకృప లేకన్
అపరోక్షమగును, మనుజుల
కుపరోక్షంబైన బయలు గురుకృప గలుగన్। కీల్దెలసిన। మెఱుకతాఁదొలగన్॥ విపరీతబుద్ధిని విడిచి నీ వెప్పుడు।నుపచారములు చేయుచుండుము। గురుకృపకలుగన్॥ 102

తా. శిష్యా! మానవులకు; తెలియుటకు సాధ్యముకాని పరిపూర్ణము గురుకటాక్షములేనిచో; తెలియదు. తెలియుటకుసాధ్యము కాని యీపరిపూర్ణము, గురుకటాక్షమున్నచో తెలియును. కావున నీవెప్పుడును విపరీతబుద్ధి నుంచికొనక, గురునకు శుశ్రూషలుచేయు చుండుము. అతనికి కృపగలిగిననీకెఱిఁగించును. ఈమర్మము దెలిసి కొంటివేని మెఱుకతానే తొలఁగిపోవును.

క॥ నేనెవ్వఁడనును జీవుఁడు,
నేనే నేననును, శివుఁడు నీరెండనకన్
దానుండు నచలమన్నిట
నేనరిగిన తాను పైది నే నెట్లనినీ। నేనవకున్న। దానెట్లనీనీ॥ నేనన్న దానె నే। నానీప్రసంగము। తానన్నఁదాన నే। తలపోయవలె, నట్లు॥ నేనెట్లననీ॥ 103

తా. శిష్యా! జీవుఁడు "నేనెవ్వఁడనని" సందేహము నొందు చుండును. శివుఁడు "నేను నేనే" యని చెప్పుచుండును. పరిపూర్ణము యీరెంటిని జెప్పదు. నేనుపోయిన వెనుక "తానుమెట్లు" అని చెప్పును. నేను నేనని జెప్పకున్నచో "తానుమెట్లు" అనును. నేననే ప్రసంగ మంతయు, అహంభావమువలన కల్గుచున్నది. తానన్న దాననే మోచింపవలెను.

క॥ తొఁట్రులు తొమ్మిదిఁగలమే
న్చట్రికి యొక రెంటిలోన మల్కలు నాల్గుఁ
డెఱ్ఱది తెల్లది నల్లది,
కట్రిది దానగ్రమందు కలదొక్కతూటు॥ అదియొఁకనే ।
పులుగుంటుచోటు॥ కుఱ్ఱ గురుబోధను। గొడ్డలిచేఁబూని। మట్రిపులుగు
లరెంటి। మలచి కాకపోని। కలదొక్కతూటు॥ 104

తా. శిష్యా! దేహమను మట్రిచెట్టునకు తొమ్మిది తొఁట్రులు గలవు (అనఁగా నవరంధ్రములని భావము) ఆతొఁట్రులలో రెండింటిలోపల నాలుగు మలకలుగలవు. అవి, 1 ఎఱ్ఱగ, 2 తెల్లగ, 3 నల్లగ' 4 కట్రిగనుండును. కట్రిదాని కొనయందు యొకరంధ్రముగలదు. అదియే యొఁకయనెడుపక్షి వసించెడిచోటు. కుమారా! నీవు గురుబోధయను గొడ్డలిచేఁబట్టి, ఆమట్రిచెట్టును, అందుండు పక్షినినరికివేయుము.

విశే:— దేహమునందు నవద్వారములుండును. దేహమును చెట్టుతోఁపోల్చుటవలన నవద్వారములను తొఁట్రులని చెప్పబడెను ముక్కురంధ్రములు 2, నేత్రరంధ్రములు 2, కర్ణరంధ్రములు2 నోరు 1 గుదరంధ్రము 1, ఉపస్థ, 1, మొత్తము తొమ్మిది. ఈపద్యమునందు చెప్పిన రెండుతొఁట్రులు, రెండుకన్నులు, కంటికి నాల్గుమూతలుగలవు. అనగా 1 గ్రుడ్డులోనుండుయెఱ్ఱని రక్తనాళము 2 కంటిపైనుండు తెల్లపొరగల తెల్లగ్రుడ్డు, 3 నల్లగ్రుడ్డు 4 గ్రుడ్డులోనుండుపాప, ఈనాల్గింటికిని పైనునంటి మొట్టిగాగును లేక రూపములగ్రహించు నాళి. జిహ్వానాళమందురు, ఈజిహ్వానాళమునందే యొఁకయుండును. ఈయొఁకగే హంసయని యందురు.

క॥ తనువుఁ గలిగిన యొఁకకే
తనువును దనునసుమఁ దన్ను దానసియొఁకగున్॥

తనువును బాసిన మీఁదట,
దను నా దేహమును రెండు దానెఱుఁగదపుడు। అదిగనుక।
తా నలేదపుడూ॥ అనుమానరహితము। దచలమున్నది గంటె। దన
మాటఁదలపోయ॥ దనకుసిగ్గై తన్నుఁ। దానెఱుఁగదపుడు॥ 105

తా. శిష్యా! దేహము వలన కలిగిన యెఱుక, తనువును తనను నవియు, తన్ను యెఱుకయనియు, తెలిసికొనును. దేహమును వదలిన పిమ్మట తన్నుగాని, దేహమునుగాని, యెఱుఁగనేరదు. అందువలన యెఱుక లేనిదగును, సందేహము లేక యిఁదచలమున్నది కనుగొనుము ఎఱుక యచలమున్నదని తెలిసికొనిన తన్నుదలపోసి సిగ్గుపడిమాయ మగును.

క॥ ఉప్పి నిజెఱుగద తరువా
కప్పును విత్తనమువచ్చు నారెంటికి, నీ
త్రిప్పలు తప్పవు ధర యే
త్రిప్పలు తానెఱుఁగనట్లు తెలిసికోవో యీ ।తనువెఱుకల
బయలెల్లెఱుఁగోయో॥ గొప్పయిన గురుబోధ। చొప్పున నెఱిఁగి, పై
త్రిప్పలుగలవాని। దప్పతీసె తెచాలు॥ తెలిసికోవోయీ॥ 106

తా. శిష్యా! గాలి వానకు [పురుగుచేత] చెట్టు చచ్చును. మఱి యొకప్పుడు విత్తనము నశించును. ఈరెంటికిన్ని త్రిప్పలు తప్పవు. భూమికి యీత్రిప్పలేమియు తెలియవు. అట్లే ఎఱుక నశించును. దేహము నశించును. ఈరెంటికిని నాశము తప్పదు. పరిపూర్ణమునకు యీరెంటిపాట్లును తెలియవు. కావున నీవు గొప్పదయిన గురుబోధ తెలిసికొని, చావు పుట్టుకులతోకూడిన శరీరమును యెఱుకను విడిచిపెట్టుము.

క. మతములవారలు తమ, స
మ్మతమైనటువంటి శాస్త్రమర్యాదలచే

మిత మేరు పఱచుకొని, బహు
గతులను గలహింతురట్టి గతినీకేటికి। చపలతఁ జెందే
స్థితినీకేమిటికి॥ ప్రతిలేని యాబట్టబయలుఁ గడ జూచి నంతశము లేనెఱుక
తె। దసినమ్ముమికఁ వారి॥ గతినీకేమిటికి॥ 107

తా. శిష్యా! మతవాదులు తమకు సమ్మతమైనటువంటి శాస్త్రానుగుణ్యమైన విధములచేత హద్దులేర్పఱచుకొని తమ యాచారములే సరియని యొకరితో నొకరు యనేకవిధముల కలహింపుచుందురు. అట్టిగతి నీకేమియు లాభము లేదు. అతోవచాపల్యము నొందించును. నీవు యన్నిటికిని యతీతమైన పరిపూర్ణమును గ్రహించి శాశ్వతముగనుండని యెఱుక గల్గుమని నమ్ముము.

క॥ ద్వైతాద్వైత విశిష్టుంగ,
నైతురు వినవైపరెపుడు నైపకపిదపఁ,
నైతురు క్రమమున వేఱని,
నాతతమది జీవశివుల నవి వినబోకు। నేబోధించి। నవివిను
వబోకు॥ పూతమాబయలుచు। బొడఁజూచి గురునిచే। ద్వైతాద్వైత
విశిష్టా। ద్వైతములనునూను॥ మవి వినబోకు॥ 108

తా. శిష్యా! ద్వైతమతస్థులు జీవేశ్వరులు వేఱనియు, అద్వైతమతస్థులు; జీవేశ్వ రొక్కటనియు, విశిష్టాద్వైతమతస్థులు ఈశ్వరుఁడు వేఱనియు, వాదింతురు. జీవేశ్వరులు వేఱైనను తంతుపట న్యాయంబుగ నొక్కటియని జెప్పుచుందురు. వారి మాటలను వినకుము. నే బోధించినది విడువబోకుము. గురునిచేత పూజనీయమైన పరిపూర్ణము తెలిసికొని, మతత్రయములవారి వాదములను వినకుము.

విశే:—మతత్రయములు, 1 ద్వైతము, 2 అద్వైతము 3 విశిష్టాద్వైతము, షణ్మతములు. 1 శైవము, 2 వైష్ణవము 3 శాక్తము 4 గాణాపత్యము 5 సౌరము 6 కపాలము. ఇవే హిందూదేశమందలి

ముఖ్యమతములు—ప్రపంచమందలి మతములనుగూర్చి సకలార్థసాగరమందీక్రింది విధముగా వ్రాయబడియున్నది— 1 సాంఖ్య 2 సేశ్వర సాంఖ్య 3 పాణిని. 4 చార్వాక 5 విరోచన 6 లోకాయిత 7 హిరణ్యగర్భ 8 వాచస్పతిమిశ్ర 9 మీమాంశక, 10 వైశేషిక 11 అక్షపాద 12 భాట్ట 13 ప్రాభాకర 14 రాధావల్లభ 15 హరిదాసు 16 ఉదాసీన 17 మాలకదాస 18 శ్యామక్ 19 ఆనంద 20 మీరాబాయి 21 కబీరు, 22 వీరశైవ 23 పాశుపత 24 శైవ 25 శివాద్వైత 26 సమ్మోతిశైవ 27 మహావ్రతి 28 శివసమవాది 29 ఐక్యవాది 30 సంక్రాంతివాది 31 ప్రవాహేశ్వరవాది 32 అవికారవాది 33 ఊర్ధ్వశైవ, 34 అనాదిశైవ 35 ఆదిశైవ 36 మహాశైవ 37 గుణశైవ, 38 క్రియాశైవ 39 చతుష్పాదశైవ, 40 శుద్ధశైవ 41 యోగి 42 అభినవ గుప్తాచార్య 43 చైతన్య 44 వల్లభ 45 మహానుభావ 46 వల్లభాచార్య 47 ఆర్య 48 దివ్యజ్ఞాన 49 బ్రహ్మ 50 లోకైక 51 శాక్తేయ 52 బౌద్ధ 53 మాధ్యమిక 54 యోగాచార 55 సౌత్రాంతిక 56 వైభాషిక 57 జైన 58 అర్హత 59 పారశీక 60 గ్రీకు 61 రోమక 62 స్కాండినేవియా 63 మెక్సికో 64 తార్తార 65 జపాను 66 సయాం 67 పెరువియన్ 68 కనడా 69 పెగు 70 పిలిప్పియన్ 71 మలాకా 72 సుమేత్రా 73 జావా 74 లఫ్‌సంజ్ 75 సింహళ 76 మలయ 77 లాప్లాండ్ 78 మిస్సిసిప్పి 79 ఫ్లోరియన్ 80 కారబీ 81 గినియా 83 బెనిన్ అబ్రా 83 కాంగో 84 అంగోలా 85 అరకాన్ 86 కాఫిరియన్ 87 కాంఫ్యూషన్ 88 తాయి 89 ఐగుప్త 90 మహమ్మదు 91 యూధ 92 క్రీస్తు 93 యాదవ 94 భాగవత 95 మనస్సాక్షి 96 అద్వైత 97 విశిష్టాద్వైత 98 శ్రీవేదాంత దేశికాచార్య 99 ద్వైత, మొదలగు మతములున్ను లూథర్, బాప్టిస్టు, వెస్లియన్, గ్రీకు, ప్రోటస్టాంటు, ఒయిస్‌పీలిస్టు, కాన్వెనిస్టు, అంటినోమియన్,

ప్రిస్బిటెరియన్, యూనిటేరియన్, లండన్, స్కాట్సు, క్వేకర్, స్వీడెన్, బర్గిన్, ప్రీమేసన్, సాసియన్ యూనిటేరియన్ మొదలగు క్రైస్తవ మతసంఘములును గలవు. ఈసంఘములనుగూర్చి, బ్రహ్మశ్రీ కాశీభట్ల బ్రహ్మయ్యశాస్త్రులువారు వ్రాసిన ఉపన్యాస పయోనిధిలో వివరముగాగలదు పైమతములనుగూర్చి శ్రీశ్రీశ్రీ నోరసామయ్యగారిచే వ్రాయబడిన సర్వార్థసారములో వివరములు గలవు,

క॥ కొందరు దశవిధనాదము
లందున సభూచక్రంబు నందును జక్రా
లందున లక్ష్యధ్యానమున
లందున హంసందుబుద్ధి నాటింతురోయీ। యోగములందు నటించుంతురోయీ॥ అందుసిద్ధులచేత నా। నందింతురు, కొంద। రెంద, రేమన నీబో। ధ జేయుండుము॥ నాటింతురోయీ॥ 109

తా. శిష్యా! కొందరు దశవిధనాదములందును, కొందరుపంచవిధ యాకాశములందును, కొందరు షడాధారముల యందును కొందరు పంచముద్రల యందును. కొందరు సగుణధ్యానమునందును, కొందరు హంసధ్యానమునందును, బుద్ధి నిల్పి ధారణచేయుదురు, కొందరు యోగమువలనను, కొందరు అష్టసిద్ధులవలనను, యానందింతురు. వీరందరేమనినను వారిమాటలను వినకుము. ఈపరిపూర్ణబోధ నేనమ్మియుండుము.

విశేషాం:— దశవిధనాదములు=1 జల 2 భేరీ 3 మృదంగ 4 ఘంటా 5 శంఖ 6 వీణా 7 వేణు 8 తాళ 9 చిణి 10 చిణిచిణీ [ఓంకార] నాదములు. పంచాకాశములు=1 ఘటా 2 చిదా 3 ధారా 4 మహా 5 హృదయాకాశము. ఇవే హృదయాకాశములని యందురు షడాధారములు=1మూల2స్వాధిష్ఠాన3 మణిపూర 4 అనాహత 5 విశుద్ధ 6 ఆజ్ఞేయములని ఆధారముల పేర్లు. పంచముద్రలు= 1 ఖేచరి 2 భూ

చరి 3 మధ్యమ 4 శాంభవి 5 షణ్ముఖి ఇవే పంచముద్రలు (షడా ధారములకు చక్రములనియు పంచముద్రలను లక్ష్యములనియు చెప్పుదురు) యోగములు రెండు విధములు= 1 అభ్యాసము 2 జ్ఞానము, అభ్యాసయోగమే ప్రాణాయామ మనబడును. ఈ అభ్యాసయోగము మూడు విధములు=1 ప్రాకృతము 2 వైకృతము 3కుంభము. ప్రాకృతమే మంత్రయోగము, వైకృతమే లయయోగము, కుంభకమే హఠయోగము జ్ఞానయోగమే రాజయోగము. కావున మొత్తం యోగములు నాలుగైనవి, మంత్ర, హఠలయ, రాజయోగములు అష్టసిద్ధులు=1 అణిమ 2 మహిమ, 3 గరిమ 4 లఘిమ 5 ప్రాప్తి 6 ప్రాకామ్య 7 ఈశత్వ 8 వశిత్వ అనునవి అష్టసిద్ధులగుదురు హంస అనగా కంటిలోని నీలిగ్రుడ్డు వెనుకనుండునాళము. దీనినే బ్రహ్మ నాళమందురు ఈపైనచెప్పబడినవి పూర్తిగా వివరించి వ్రాయుటకు వీలులేకుండెను. ఇవి గురుముఖమునగాని వేదాంతగ్రంథములందు గాని తెలిసికొనవలెను—

క॥ కొందఱు ముద్రలు ఘనవలె
నందురు మఱికొందరధిక మందురు దృష్టిన్
కొందఱు భజనే లెస్సని,
యందురు యివి యన్ని మొఱుకె యని తెలుసుకొనుమీ॥

[illegible] ఉపదేశ వినుమీ॥ ముందుగ బరిపూర్ణ । మున్నది, గని [illegible] నెగఁగొట్టినజాలు॥ నని తెలుసుకొనుమీ॥

తా. శిష్యా! కొందరు పంచముద్రల నెఱుగ వలయుననియు, కొందరు సాక్షియైనద్రష్ట గొప్పదనియు, కొందరు భజనయే గొప్ప దనియు, చెప్పుదురు. ఇవన్నియు నెఱుకయనియే తెలిసికొనుము. [illegible]తో పనిలేదు. పరిపూర్ణమును తెలిసుకొని మొఱుకను లేకుండ జేసికొనుము.

క॥ దేవుని నీవు నెఱుఁగవు
నీవిప్పటి కెట్టి వాఁడవో నేదెలిపెద, నీ
కావెట్టి బోధ లెందుకు
కావున నద్దేవునిదిగో కనుఁగొనవోయీ॥ నామరూప। కర్మ లేవోయీ॥ నీవా దేవునిలోన। నినుఁ లెస్స వెదకిన। నావల, ముచ్చట। నడుగోయి దెల్పెద॥ కనుఁగొనవోయీ॥ 111

తా. శిష్యా! దేవునిని నీవిదివఱకు తెలిసికొనలేదు. నీవెట్టివాఁడవైనదియు నీకునే దెలిపెదను. నీకావెట్టి బోధ లెందుకు? కావున దేవుని తెలిసికొనుము. దేవునకు నామరూప క్రియలుండవు. ఆదేవునియందు నిన్ను నీవు బాగుగా వెదకి, పిదప నన్నడుగుము. తెలిపెదను. [అనగా పరిపూర్ణమునందు తానైన యెఱుకను వెదకిన తాను లేకపోవును]

క॥ మానవుఁడు సేయఁబూనిన
దానిని లోఁ దెలిసి చేయ దగునని మదిలో
నే నెఱిఁగి నీకు జెప్పితి
ప్రాణము రుచిబుట్టదేని పోని, నీమనసు। రుచిపుట్టితె। ప్రాణనీమనసు॥ నేనేమియనబోతే। నీకేమితోచునో। లేనినిష్ఠురములు। లేకుండు బలెస్స॥ పోని, నీమనసు॥ 112

తా. శిష్యా! మానవుఁడేకార్యము జేయ నెంచినను ముందుగాదాని మంచిచెడ్డలు విచారించి చేయవలయునని నామనస్సులో నేనెఱిఁగియే నీకు చెప్పితిని. నాయుపదేశము నీకిష్టము గలిగినచో చేయుము. అదినీకు సమ్మతిగానిచో వదలిపెట్టుము. నేనేమియో చెప్పుచుండిన నీమనస్సున కేమితోచునో; నాయుపదేశమును నీవు వేఱుగా భావించి లేని నిష్ఠురము పడుట నుంచిది కాదు. కావున నేజెప్పుదానిని బాగుగా గ్రహింపుము.

క॥ పంచాక్షరంబులతోడ బ్ర
పంచము తానుద్భవించె బ్రణవాక్షర ముం
దుంచు శ్రుతులెంచె దాన్నెఱు
కంచని నీవెఱిగి యెఱుగు ,మచలముదీనిన్। నిల్పకు మె
ఱుక। నచలములోనన్॥ చంచల మతిచేత॥ చతురాక్షరెక్కు-వం॥ చెం
చెద వెందుకు?। యిదెనమ్మి యెఱుగుమి? ట్లచలముదీనన్॥ 113

తా. శిష్యా! ప్రపంచము పంచాక్షరముల వలనగలిగెననియు వానికి ముందు ఓంకార స్వరూపమయిన ప్రణవాక్షర ముండెనని శ్రుతులు చెప్పెను. దీనిని యెఱుకయని నీవు యెఱిగి తెలిసికొనుము పరిపూర్ణమున యెఱుకను నిలుపకుము. నీవు చంచలమనస్సు గలవాడవై చతురాక్షరీ మొదలగు మంత్రములెక్కు-వని తలపోయకుము.

వి శే:—ప్రణవాక్షరము=అకార ఉకార మకారములుఓంకారము అగును. ఆదేయేకాక్షరి. పంచాక్షరములు. న.మః, శి. వ.యః. చతురాక్షరములు. నమః. శివ. శివచతురాక్షరి నారాయణా. విష్ణు చతురాక్షరి.

క॥ ఎఱుకే చిజ్జడ మీాజగ
మరయంగ బరిపూర్ణమేమి యనరాదధియో
యెఱుక జగము లస్థిరములు
పరిపూర్ణము శాశ్వతమది పాటించికనరా। కావాలెంటి।
పాటినివినరా గురుముఖమున వీటి। నరుఁడు గుర్తెఱిగిన। దిరిగిపుట్టు
డు రాడి। క్షోణిపై మనుషటివలె॥ పాటించి కనరా॥ 114

తా. శిష్యా! ఎఱుకే చిత్తును, జడమును, జగత్తును, అయియున్నది. ఆలోచించి చూడగా పరిపూర్ణమిట్టిదని చెప్పుటకు నలవిగాదు. ఈ ప్రపంచమంతయు యెఱుకగానేయున్నది కాని యివి శాశ్వతములుకావు. పరిపూర్ణము మాత్రమే శాశ్వతమైనది. ఈ రెంటి విధ

యగును గురుముఖమున బాగుగా తెలిసికొనుము. ఈ రెంటినిగ్గయు
మును తెలిసికొనిన నరుడు యీభూమిమీఁద తిరిగి పుట్టడు

క॥ కొందరు భూతము లయిదిటి
యందునఁ జిత్తంబునుంతు రధికములనుచుఙ్
గొందరు వేమియు లేదని
యందురు గుఱుతెఱుఁగుమిన్ని యపశబ్దములురా। యివి
యన్నినిలువ।లు వని తెలియవలెరా॥ యెందజేమనినసీ। కెందుకుబయ
లును। ముందుగఁగని గుఱు। తెందుండ నీకిన్ని॥యపశబ్దములురా॥ 115

తా. శిష్యా! కొందఱు పంచభూతములే శ్రేష్టములని వాటి
యందు మనస్సునిల్పుదురు. మఱికొందఱు వేమియు లేదనియందురు.
నీవీ విధము లన్నియు తప్పులని తెలిసికొనుము. ఈతప్పులు నిలువ నే
రవు. ఎందరెన్ని చెప్పినను, నీ కెందుకు? నీవు ముందుగా పరిపూర్ణమును
చూచి, యెఱుకను వదలి పెట్టుము.

క॥ కొందఱు కర్మము నేబా
గందురు, మఱికొందఱెక్కు నందురు, తనువున్
గొందఱుప్రాణము లధికం
బందురునీకిట్టి! వట్టి యాశ లేమిటికి। వారితోఁ బొందు।
చేసేవేమిటికి॥ నెందఱిమాట। లెన్నైననీబోధ। క్రిందివేగానిపై।
కెగిరేవికావిట్టు॥ లాశ లేమిటికి॥ 116

తా. శిష్యా! కొందఱు యజ్ఞాది కర్మములే యుత్తమమని
యందురు. మఱికొందరు దేహమే యెక్కువనియందురు. కొందరు
ప్రాణములును, ప్రాణాయామాది యోగాభ్యాసము లధికమని చెప్పు
దురు. నీకిటువంటి వట్టియాశ లెందుకు? వారితో నీవు స్నేహమెందుకు
జేసెదవు? వీటిని మానుము. యెందరెన్ని చెప్పిననూ అవియన్ని
యును నీబోధకంటె తక్కువైనవేగాని హెచ్చునవిగావు

వి శే:— అష్టాంగయోగములు 1 యమము 2 నియమము 3 ప్రాణాయమము 4 ప్రత్యాహారము, 5 ధ్యానము 6 ధారణ 7 మనన ము 8 సమాధి—

యోగములు 1 మంత్ర 2 హఠ 3 లయ 4 రాజయోగములు.

యాగములు 1 అశ్వమేధ 2 రాజసూయ 3 విశ్వజిత్తు 4 పుత్రకామేష్టి 5 సర్ప 6 సత్రయాగములు

చతుర్విధముక్తులు 1 సామీప్యము 2 సాలోక్యము 3 సారూప్యము 4 సాయుజ్యము.

చర్యాపాదచతుష్టయము 1 సర్వదేవాలయములుదర్శించుట 2 ఇష్టదేవతల నారాధించుట 3 ఇష్టదేవతల ధ్యానించుట 4 సర్వదేవతాస్వరూపములను భావించి తద్విన్నాయితరపదార్థము లేదని నిర్ధారణ చేయుట.

క॥ తిను వెలుకలు రెండొక్కటి
యని, యనరాదనుచుఁ గొందఱందురు భువిలో
దను వెలుకలు తుదినొక్కటి
గను, గన్పడకుండు రెండు గనరాయోయన్నా । రొండొక్కటి। వినరామాయన్నా ॥ అనుమానమిఁక నేల। యందఱిమాటలు । వినఁబోక నేబోధిం। చిన, రీతిసిప్పుడు॥ గనరాయోయన్నా॥ 117

తా. శిష్యా! కొందఱు దేహమును మెలుకయును నొకటే యని చెప్పరాదని యందురు. దేహమును మెలుకయును యొకటిగానే కనబడుచు మరల రెండును వేఱుగానే కనిపించును. ఈ రెండును యొక్కటేయని తెలిసికొనుము. నీవు సందియబందక యందఱిమాటలను వినక నేబోధించిన విధమిప్పుడు తెలిసికొనుము.

క॥ కన్నుల ప్రక్కల వెళ్ళిడి,
తిన్నగ భ్రూమధ్యమందు దృష్టినిలిపియు

దున్నది, వెన్నెలలో, బయ

లున్నాకను మందు రెఱుక యదినిల్వదోయి । తనువులో
బోవు । నని తెలియవోయి॥ ఎన్నితనువులువచ్చి। యేగినఝణకక।
యున్నబయలుంజూచి యుళ్ళక్కెఱుకనువిడు॥ మదినిల్వదోయి॥ 118

తా. శిష్యా! రెండుకన్నులప్రక్కనున్రేళ్ళనుంచి, కనుబొమల
మధ్యప్రదేశమును దృష్టినిల్పి చూచిన వెన్నలకనబడును. ఆవెన్నెల,
యందే బయలున్నదని యుపదేశముచేయుదును. అదియే యెఱుక
ఆయెఱుక దేహముతోడ పోవునని తెలిసికొనుము. ఎన్ని దేహములు
వచ్చిపోయినను పరిపూర్ణము మాత్రము కదలకుండనుండును. దానిని
గురువర్యునిచే తెలిసికొని అసత్యమైన యెఱుకను విడిచిపెట్టుము.

క॥ జనులాత్మానుభవంబై
నను, ముక్తని పలికిరిట్లు నమ్మకు, మెఱుకే
కనరాదెచ్చట గురుకృప

ననుభవ మెవ్వరికినయిననామాట నిజమా అనుభవముళ్ళ।
క్కామాటనిజమా॥ వినజెప్పు మీరెండు। వివరించిపైమాట । వినిసే
ముందరిబోధ। వినిపింతు వేవేగ॥ నామాటనిజమా॥ 119

తా. శిష్యా! ఆత్మను తెలిసికొనుటయే మోక్షమని కొందఱు
చెప్పిరి. వారిమాటలనునమ్మకుము. అది యెఱుకయేగాని వేఱుగాదు.
గురువుకృపచేయనుభవము యెవ్వరికిసరాదు. గురువాలాగునజెప్పెడు.
అది నిజము కాదు. ఈరెండును నీకు బాగుగా వివరించి, దానిపైముం
దరిబోధను వినిపింతును.

క॥ తనుందాగని ననుమోక్షం
బని పలికిరి, గాని, జనము లదినమ్మకుమీ
తనుందాను బట్టబయటను,
గనబోయిన తనకుందానె కానరాదోయి। విశ్వ ముతనకు॥

గానరాదోయి॥ తనవలన నైనదిగనుక। దానువిశ్వము రెండు। గనుపిం
చుటుళ్ళక్క। గావున తనకుఁదా॥ గానరాదోయి। 120

తా. శిష్యా। కొందరు, తన్నుదాను దెలిసికొనుటయే మోక్షమని చెప్పిరి. అదినిజము కాదు వారి మాటలను నమ్మకుము. పరిపూర్ణమునందు తన్నుఁదాను దెలిసికొనబోయిన తనకుఁదాని లేకపోవును. ఈప్రపంచము తనకు కనబడదు. ఈప్రపంచము తనవల్లపుట్టినది కావున; నిజము తెలిసికొన బోయినపుడు తానున్ను, యీప్రపంచమున్ను, కనబడకుండపోవును.

క॥ మాయగదా; లేనియహం
కాయెఁగదా; తనకుఁదాని యచలమునొప్పిం
దాయెఁగదా; మాయన, లే
దాయెఁగదా; మాయచిత్ర మాయెఁగదోయి। సంశయ

మంత। పోయెఁగదోయి॥ మాయనమూలము। మాయచూచు చుండ। మాయమైపోయెను॥ మాయకేయిదిచిత్ర॥ మాయెఁగనోయి॥ 121

తా. శిష్యా! లేని యహంకారమే మాయసుమా; పరిపూర్ణము తనకుఁదానే యయినది పరిపూర్ణమునందు మాయ లేదుసుమీ! ఈ మాయ చిత్రముగా లేదా? నీసందియము లెల్లదీరెనుగదా? మాయ యొక్కమూలమును మాయయే చూచుచుండ మాయ తనంతట తానే మాయమయి పోవును. ఇదిమాయకే చిత్రముగా గనఁబడును

క॥ లేనియహమున్న బయలును,
లేని ప్రపంచమును, దన్ను లెస్సగఁదనలోఁ
దాను విమర్శించిన, నా
లేనిది లేకుండు నవల లేదు యేమాట। ఇట్లన నయిన। లేదు

యేమాట॥ లేని యహమీబయట। లేనేలేదనిచూచి। లేనిది కలదని। లేని మాటాడేవు॥ లేదుయేమాట॥ 122

తా. శిష్యా! 1 నిజముకాని యహమును, 2 నిజమైనపరిపూర్ణ మును 3 లేని ప్రపంచమును, 4 తన్నును, చిక్కగా తనలోఁదాను విమర్శించి చూచి చూచినచో; నిజముకానిదై నయహమును, ప్రపంచమును, యెన్నటికిని లేకుండబోవును. అవల యేమాటయును లేదు. దానిని చెప్పుటకే మాటయురాదు. శాశ్వతమైన పరిపూర్ణము నందు, లేసహాయము లేదని కనుగొనిన పిమ్మట, నీవులేనిదానిని కల దని చెప్పలేవు.

క॥ పరిపూర్ణ మెఱుక లెట్టివో;
గురుముఖమున రెంటిలెస్స గుఱుతెఱిఁగెఱుకన్,
పరిపుచ్చుకున్న మృషయని
పరిశుద్ధపుబోధ యిదియె పాటించికనరా। శివరాముల। పద్ధతియిదిరా॥ నరులు కొందఱుపల్కు। రెఱుకను మ్రింగి యిరా। పరి పూర్ణమయ్యెనం। చెఱుఁగక చెడుటకై॥ పాటించి కనరా 123

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమును, యెఱుకను, గురుముఖమున యెట్టివో; తెలిసికొని ఈరెంటి మంచిచెడ్డలను గ్రహించి, యెఱుకను యబద్ధమని వదలుటయే పరిశుద్ధమైన పరిపూర్ణబోధ దీనిని బాగుగా గ్రహించుము. ఇదియే శివరామదీక్షితులవారి మార్గము. మానవులు కొందఱు; యెఱుకను మ్రింగి పరిపూర్ణ మయ్యెనని చెప్పుదురు. అది పాడుచేయుమార్గము కావున నీవది వినకుము.

క॥ బిందువు తనువునఁ బుట్టును,
బిందువు తను విందిృయముల బృందంబసువుల్,
అందముగాఁ గలుగును, దే
నందుఁ బుట్టినదో తెలియ నజునికిఁదరమా। మూలము లేని। దని తెలిసికొనుమా। అందుకె బయలున్న। దరసిమూలము లేని। బింద్వాది కంబుల। వేసు దెగ తెలియ। నజునికి దరమా॥ 124

తా. శిష్యా! దేహామునుండి బిందువు జనించును. ఆబిందువు వలన యింద్రియములతోఁ గూడిన దేహముగల అందమగు బిడ్డజనించును. ఇట్లుపుట్టుటకేది మూలమో దానిని దెలిసికొనుటకు బ్రహ్మకైనను దరముకాదు. అందువలనే నీవు పరిపూర్ణమును తెలిసికొని మూలములేని దేహముల జోలికిబోకుము. మూలములేని బిందువు మొదలయిన వానిమూలమును గ్రహింప బ్రహ్మకే శక్యముగాదు. నీకెందులకు?

క॥ జను లనిరి, దేవుఁడెవరికిఁ
గనరాఁడని, నామరూప కర్మజననము
ల్గన నతనికి లేవన్నియు
జన వాక్యము బయలుకెపుడు సహజమా వినరా॥ అను మానము। చాలించికనరా॥ కని, నామరూపాది। కములున్న మొఱుకను। వినబోక విడిచి। పెట్టినబోవు [తానంత]॥సహజమా వినరా॥ 125

తా. శిష్యా! దేవుఁడెవరికినిఁ గనఁబడఁడనియును. నామ,రూప, క్రియా, జన్మములులేని వాఁడనియును, లోకులు చెప్పుమాటలు పరిపూర్ణమునకు సరిపోవును. నీవు సంశయములనెల్లవిడిచి, కనుగొనుము. కనుగొని నామరూప క్రియలతోఁగూడిన మొఱుకను నమ్మక విడిచి పెట్టుము. అంత మొఱుక తనంతటతానే పోవును.

క॥ అంతటఁగలదీ మొఱుకని
మెంతో వాదింపుచుండు రెఱుఁగని వారల్
ఇంతట నంతటఁ గనుపడు
నంతటిదేకాని మొఱుక యంతటఁగలదా॥ అదినిజమై[illegible]। నగుపడవలదా॥ అంతటఁగలదొ[illegible]। యచలముగా నెఱుక। యంతటఁ గలదని యనవాదు వినరాదు॥ అంతటఁగలదా॥ 126

తా. శిష్యా! జ్ఞానము లేనివారు కొందఱు, యెఱుక యెల్ల చోటులందు నిండియున్నదని వాదింతురు. అది అక్కడక్కడ యుండు నట్లు కనబడునదే కాని; స్థిరముగానుండ దని కాదు. అంతటను నిండి యున్నదయినచో కంటికి కనబడవలయునుగదా? అట్లు కనబడకుండుట వలన యెఱుక, అంతటను గలదని చెప్పరాదు. వినరాదుసుమా; పరిపూర్ణ మొక్కటియే సర్వత్ర నిండియున్నదని నమ్ముము.

క॥ బయలాకసమని కొందఱు
భయపెట్టిన రందునలప భయపడకుసుమీ
బయలందు శబ్దమున్నన్,

బయలాకసమని నమ్మి బడుకునీచేత। శబ్దము లేదీ। భ్రమ మొందుచేత॥ బయలాక సముగాదు। పరిపూర్ణమనినమ్మి। నయముగ నెఱుకను। నమ్మకవిడిచిపో। బదుకు నీచేత॥ 127

తా. శిష్యా! కొందరుమానవులు, పరిపూర్ణమే యాకాశమని చెప్పిభయపెట్టుదురు. అందులకై నీవు భయపడకుము. పరిపూర్ణము నందు శబ్దమున్నచో యాకాశమేయని నమ్మనచ్చును. కానిపూర్ణము నందు శబ్దము లేనందున యది యాకాశము కాదు. నీకీభ్రమయెందు లకు? బట్టబయలు పరిపూర్ణమేగాని యాకాశము కాదనినమ్మి, నేర్పుతో యెఱుకను నమ్మక విడిచిపెట్టినచో; ఆభ్రమ తనంతటతానే పోవును.

క॥ కలనేల్క లెఱుక బయలుల
కిలసామ్యము చేసి చూడు మీ భ్రమతొలఁగున్
ఫలమేమి? పెక్కు చదువుల

వలనను జపయాగ యోగ వ్రతముల వలనన్। శమదమ ము।। శ్రమములవలనన్॥ తలకిందుగాఁబడ్డ। తనువు నేఁగానన్న। కలమే ల్కనతానెక్కడ। సిలువదట్టు లే॥ వ్రతములవలనన్। 128

తా. శిష్యా! పెక్కువగా చదువుటవలనను, జపతపములవలనను యాగయోగములవలనను, వ్రతములవలనను, శమదమాదులవలనను, నూరు యాగనుచేసినను ప్రయోజనము లేదు. తలక్రిందులతపముఁజేసినను దేహమునీవుగానేరవు, నీభ్రమలన్ని నశించుట కొకయుక్తియున్ని చూడుము. ఎట్లనఁగా మెలుకను కలగాను, పరిపూర్ణమును మెలకువగాను భావించి విమర్శింపుము. "కలలోఁగనబడినవి మెలకువయందుఁ గనబడక మాయమగును. అట్లే మెలుకయందు కనబడినదేహములు పరిపూర్ణమునందు మాయమగును. అప్పుడు నీకంతయు విశదమగును.

క॥ నీకలలోనిను నన్నును
లోకుల లోకములఁజూచి లోపలభ్రమచే
నాకరుణ వడసి మెలకువ
చేకొని కలకల్లఁజేసి చేరెద వెటకో। సర్వమునీతో।జేరెను వెటకో॥ ప్రకటముగబట్టి బయలెఱుక లీరీతి। నీకుఁదెలిపిన వెనుకఁ నిలువక వేవేగ॥ చేరెద వెటకో॥ 129

తా. శిష్యా! నీకలలోనిన్నును, నన్నును, లోకులను, లోకములను, చూచి నిజమని భ్రమ జెందుచున్నావు. మెలకువ గాంచి చూచిన యేవియునుండవు. అట్లే నీవు తెలిసికొనక యీప్రపంచమంతయు నిజమని నమ్ముచున్నాము. నీవు కలగాంచు వానివలె యీకల్లను నమ్ముచున్నావు. యిప్పుడు నా దయవలన జ్ఞానమను మెలకువనొంది వీటి నన్నిటిని కలలోనివని గ్రహింపుము. తరువాత నీ వేమయ్యెదవో చూడుము. యిదంతయు నీతో జేరి యెక్కడనుండునో గ్రహింపుము. [అనగా జ్ఞానియయి పరిపూర్ణమునందు చేరును] పరిపూర్ణమును మెలుకను తెలిసికొన్నపిమ్మట నీవు యెక్కడికి జేరెదవో తెలిసికొనుము.

క॥ హరికరనఖముఖ విదళిత
కరిమస్తక గళితమైన ఘనమౌక్తికముల్

దొరికిన నెఱుకలు; గుఱిబలె
ధరియింతురు రెంటివెలలు తమ రెఱుఁగలేక। అట్లనేబోధ!
క్రమ మెఱుఁగలేక॥ పరిపూర్ణబోధను। నెఱిఁగింపుచుండియూ! యెఱుకకే
కొందఱు। మఱిగేది మర్మము॥ తమ రెఱుఁగ లేక॥ 130

తా. శిష్యా! సింహముయొక్క కాలిగోళ్ళచే జీల్చబడిన యేనుఁగు కుంభస్థలములనుండి రాలిన గొప్పవగు ముత్యములను, ఎఱుకలకులస్థులు గురివిందపూసలవలె ధరింతురు. వారికి ముత్యములయొక్కయు గురిగింజలయొక్కయు విలువ తెలియదు. ఆవిధముగనే; పరిపూర్ణబోధను చెప్పుచుండినను దాని ప్రభావమును, యెఱుకయొక్క అల్పజ్ఞతయు కొందఱు తెలిసికొనలేక, యెఱుకనే నమ్ముదురు. వీరికి యీ రెంటితారతమ్యము తెలియదు.

క॥ తనువో, బహిరింద్రియములో,
మనసో, ప్రాణములో, విషయ మమతో; నేనం
చని, నీవని, యది, యిది, యని
యనుమానించెదవదేల। యదిత్రోవగాదు। నీవెన్నడు। పది
విన లేదు॥ వినుమీ పరిపూర్ణము। గని, లేనియామీఁది॥ తనువధికము
లే। దనిగురువుచేఁ దెలియుము॥ మిదిత్రోవగాదు॥ 131

తా. శిష్యా! నేను, నీవు అది, ఇది యని చెప్పునది; శరీరమా। లేక బహిరింద్రియములా? లేకమనస్సా? లేక ప్రాణములా? లేక విషయములా? లేక మమతయా? అని యనుమానించెద వెందులకు. అది సరియగు మార్గముకాదు. నీవిదివఱ కెన్నడును దీనిని వినలేదు. కావున చెప్పెదను వినుము. పరిపూర్ణబోధను తెలిసికొని, అట్టైని దేహమధికము కాదని గురుముఖమున తెలిసికొనుము—

క॥ నిను, నను; బ్రపంచమును, నిజ
మని యెఱిఁగెడు నెఱుకచేత నచలమును. గనుం

గొనినను జగమనియెఱింగెడి
యెఱుకను తత్క్షణమెమాను మిద్ధవివేక। చాలుసీకద్రిమ।
మెఱుఁగుదాక॥ నిను నన్నుపైరెం। డింటిని విశ్వమును బయు। లన
రాదున్న। దసిగుర్తులేకుండు॥ సిద్ధవివేక॥ 132

తా. మంచివివేకముగల శిష్యా! నిన్నును, నన్నును, ఈలోక
మును, నిజమని తెలిసికొనెడి యెఱుకచేత పరిపూర్ణమును తెలిసికొ
నుము. తిరువాత, మనలను శాశ్వతముగానెంచు నెఱుకను విడిచి
పెట్టుము. నీకీపద్ధతి తెలియువరకును, మనలను, యీజగమును, బయ
లని చెప్పరాదు. అవి బయలని చెప్పుటకు గుర్తుగానుయు లేదు.

క॥ ప్రొద్దున నిద్దుర మేల్కని
వద్దికినేతెంచి, గురుని వక్త్రజనితమౌ
సుద్దులు, మ్రొక్కివినుము, యే
ప్రొద్దువి, బలుముద్దుసుమ్మి పుట్టినందులకు। గురుచరణము
లు। పట్టినందులకు॥ సిద్ధపూర్భక్తిచే। నీవిట్లుచేసితే। దిద్దితీర్చిబోధ।
తెఱగుచూపును. నీకు॥ పుట్టినందులకు॥ 133

తా. శిష్యా! నీవు తెల్లవారుజాముననే లేచి, శ్రీగురుని దగ్గరకు
వెళ్ళి, ఆయనకు భక్తితో నమస్కరించి, ఆ గురుబోధను వినయము.
లను వినుము. ప్రతిరోజును యిట్లు చేయుటయే నీవు భూమిమీఁదపుట్టి
నందులకును, గురుశుశ్రూష చేసినందులకును, యెన్నవఫలమైసార్థక
మైన కార్యమగును. మంచిభక్తిచేత గురుచరణారవిందముల నాశ్ర
యించితివేని; నిన్నాతఁడు చక్కగాదిద్ది, బోధనొక్క రహస్యమును
తెలుపును:—

క॥ గురుఁడు పరిపూర్ణమును, జూ
పెఱుకే లేదనుచుఁదెలిసి, యికదలపకుము

చెలికింగించక, విడిపోవునె,

మెఱుక నరుల్ సాధనముల నెన్ని చేసినను। లక్ష్యణముద్రి। లెన్ని చూచినను॥ హరిహరబ్రహ్మ। సురాసుర ముఖులైన। ధరణీసు రాద్యష్టా। దశజాత్యద్భవులైన॥ నెన్ని చేసినను॥ 134

తా. శిష్యా! మానవు లెన్నిసాధనములుచేసినను, లక్ష్యణ ముద్రి లెన్నిచూచినను, మెఱుక వదలిపోనేరదు. బ్రహ్మవిష్ణుమహే శ్వర సురాసురలైనను, బ్రాహ్మణులాదిగా పదునెనిమిది జాతుల వారైనను, గురు పరిపూర్ణమును చూపి "యీక మెఱుకను దలపకు ము, అదిలేదు" అని మెఱింగించే వరకున్ను మెఱుక వదలిపోనేరదు

విశే:—(౧) జ్ఞానసాధనములు—1 శ్రవణము, 2 మననము, 3 విధి, 4 ధ్యానము— సాధనములు= 1 శమము 2 దమము 3 ఉపరతి 4 తితీక్ష 5 సమాధి 6 శ్రద్ధ—

(౨) లక్ష్యణముద్రిలు— 1 భూచరి 2 ఖేచరి 3 మధ్యమ 4 శాంభవి 5 షణ్ముఖి—

(3) పదునెనిమిది జాతులు 1 బ్రహ్మ 2 క్షత్రియ 3 వైశ్య 4 శూద్ర 5 వ్యాపారిక 6 గోరక్షక 7 శిల్పక 8 పంచాణ 9 కుంభకార 10 తంతువాయ, 11 క్షౌరక 12 రజక 13 వస్త్రచ్ఛేదక 14 చర్మకారక, 15 తిలఘాతక 16 లుబ్ధక 17 చండాల 18 మాతంగ జాతులు—

క॥ బలధన విద్యా ధైర్యం
బులు, చక్కదనంబుసత్త్వబుద్ధ్యాదులిలం
గలలోనివి, లేనివను

ష్యుల జగమును దననుదాను జూచి మానవుడు। మేల్కనినేని। చూడలేడౌకడు॥ కలమేల్క లెఱుకబయు। లులకల్లనతగూర్చి కల మెఱుకల, దేశి। కులచేవిడితెచాలు॥ చూచి మానవుడు॥ 135

తా. శిష్యా! బలమును, ధనమును, విద్యయును, ధైర్యమును, చక్కదనమును, మేలైన బుద్ధియును, ఇవియన్నియును కలవంటివని తెలిసికొనుము. కలలోగాంచిన లోకము, మేలుకొని చూచిన లేమి యొకనబడదు. కల మెలకువలకున్న సంబంధమువలెనే, యెఱుక పరిపూర్ణములకు జతకూర్చి, గురు కృపచే వినుర్చించి, కలను, యెఱుకను విడిచిపెట్టుటమంచిమార్గము.

క॥ ఈవట్టి బట్ట బయలును
నీవిప్పుడు నుండజూచి నిజముగ నెఱుక
న్నీవని నేనని జగమని
భావింపుము పిదపదీని బాయుమనిశమున్। నేమజూతుము। నీవహర్నిశమున్॥ శ్రీవనితా శారద। జీవ సంభవభవ। దేవేంద్రాదు లనింక। సేవించ తలపేల॥ బాయుమనిశమున్॥ 136

తా. శిష్యా! ఈసర్వమలమైన పరిపూర్ణమును తెలిసికొని నిజమునినమ్మి, నీవును, నేనును, ఈజగమును, యెఱుకయని భావించి, తరువాత యెఱుకను వదలిపెట్టుము. సదా ఈభావమును వదలక పోకుండ నుండుము. లక్ష్మి, సరస్వతి, గౌరి దేవులను, బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరాది దేవతలను। పూజింపవలయుననెడి భావము నుంచుకొనకుము.

విశే: —సగుణధ్యానము చేయరాదు.

క॥ లేదనక మున్నదిదిగో
నేఁదెలిసితి ననకుదీని నీవెఱిఁగెదవా,
కాదది నీచేదెలియను,
యేదిరసన్మాత్రసమితి యీబట్టబయలు। దీనికిసాటి। నేడి యెచ్చోటి॥ వాదేలనిఁక యెఱుక। తోదీనికనిపెట్టి। పోపోలు నెఱుకఁ। కేదిబట్టదుచాలు॥ యీబట్టబయట॥ 137

తా. శిష్యా! నీవు, పరిపూర్ణము లేదని చెప్పకుము. "ఇదిగో యున్నది నేను తెలిసికొంటి" ననియు చెప్పకుము. నీవు దీని నెఱుఁగ లేవు. తెలిసికొనుటకు యీపరిపూర్ణమునందు పంచతన్మాత్రలు లేవు. పరిపూర్ణమునకు సరియైన దేదియును లేదు. వాదములు పెట్టుకొనక యెఱుక చేత పరిపూర్ణమును తెలుసుకొని, యెఱుకను విడిచిపెట్టుము. నీకు సుఖదుఃఖములు పొందవు—

వి శే:—పంచతన్మాత్రలు=1 శబ్దము 2 స్పర్శము 3 రూపము 4 రసము 5 గంధము.

క॥ కనవచ్చునదిట్టిట్టని,
యనరాకుంకునది, బయలు నజె కనుగొనుమిా,
కనరాకపోతె శూన్యం
బనుమిట్టిది యట్టిదనుచు బలుకవచ్చినను। నెఱుకయా భోపలికిజొచ్చినను॥ వినుమాబయటను నేవే। మనిననొప్పెదగాన। ప్పను నీమాటను నీజె। ప్పినరీతిగనరాగ॥ బలుకవచ్చినను॥ 138

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమును కనబడునదియనిగాని అట్టిట్టిదని గాని చెప్పుటను సాధ్యముకాసదని తెలిసికొనుము. దానిని యిదిగో; చూడుము. నీకు కనబడనిదాని శూన్యమని చెప్పుము. పరిపూర్ణమిట్టిట్టిదనినను, యెఱుక పరిపూర్ణమందు జొఱబడెననియైనను, చెప్పిన యెడల నేను నమ్మను. నేను నీకు చెప్పినవిధముగ పరిపూర్ణమునుండి చెప్పెదవేని నమ్మెదను.

క॥ కనవచ్చు బయలు లేదని
యనవచ్చునె, యిట్టిదిట్టిదవనచ్చునె, ధీ
యనరాదెఱుకను నెన్నడు
నునె నీబయలు నెల్లకాలమునుచుండి। దీనందెఱు, కే

కాలము లేందీ॥ వినుము లేనెఱుకను। వివరింపు శూన్యమై,యనుమాన
మేయెఱుక। గనువిశ్వమ్ముట్టిదే। ___ముంచుందీ॥ 139

తా. శిష్యా! కనబడుచుండునట్టి పరిపూర్ణమును లేదని చెప్ప
రాదు. ఈపరిపూర్ణమిట్టిదని చెప్పుటకు సాధ్యము కాదు. యెఱుకయే
నిజమని చెప్పుదమా? ఛీ; అట్లు చెప్పరాదు. ___వున నే పరిపూర్ణము
సర్వకాల సర్వావస్థలయందు శాశ్వతముగానున్నది. దీనియందెఱుక
యేకాలమందును యుండదు. బాగుగా విచారించినచో యెఱుక
శూన్యమై యనుమానప్రాయమై నిలుచును. ఆయనుమాన మేయెఱుక
యని తెలిసికొనుము ప్రపంచము యెఱుకవలన బుట్టినదికావున, అది
యును నిజముగానిదని తెలిసికొనుము.

క॥ పరిపూర్ణమనిన నట్టిదో,
యెఱుకెఱిఁగిన నెఱుక నైట కేగిన యెఱుకే
యెటుకకు శూన్యంబయ్యెను
యెఱుకను జన్మించినట్టి యీవిశ్వమంత। నెఱుక యుండ
గానె। నెఱుకవిశ్వము. లేనెఱుకే యివిగూడ। నెంతోవింతైతోఁచు॥
యీవిశ్వమంత॥ 140

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమనఁగా యెటువంటిదో తెలిసికొనిన
యెఱుకతాను వెంటనే పారిపోవును. అట్లుపారిపోయి యెఱుకయే
తాను శూన్యమని తెలిసికొనును. అంతట యీ శూన్యమందుబుట్టిన
ప్రపంచము శూన్యమై యెఱుకకంటె దూరముగా తొలఁగును.
యెఱుక పరిపూర్ణమును గాంచనిముందు, తానును ప్రపంచమును
వింతవింతగా కనబడుచుండును.

క॥ గురుమూర్తి చూపకున్నను
పరిపూర్ణంబెట్లుతనకుఁ బ్రత్యక్షమగున్
గురుమూర్తి చూపెనేనియుఁ,

బరిపూర్ణము తనకులెస్స ప్రత్యక్షమకా - ౹ మూ... యెఱుక౹ పారిపోవునురా॥ యెఱుకపోయినవెనుక౹ నదిరా...స్వరూపము యెఱిగిట్టి దట్టిదం౹ చెఱ ...వారలమీఁద॥ ప్రత్యక్షమకారా॥ 141

తా. శిష్యా! గురువుబోధించకున్నచో పరిపూర్ణము ... ప్రత్యక్షముకానేరదు. గురువుబోధించినచో చక్కఁగా తెలియును. ...పూర్ణమును తాను చూచిన వెనుక యెఱుక పారిపోవును. ... పోయినపిమ్మట పరిపూర్ణమిట్టిట్టిదని చెప్పువారెవరును,

క॥ పరమపదమనఁగ, బయలన
గురుగుహ్య, మనంతయనిన గోప్యంబనినన్
పరిపూర్ణ, మచల మనినను
తిరమనఁగా, బట్టబయలు తెలియుమాయప్పా౹ తెలి...మా తెలివిమానప్పా॥ యెఱుక ...గిన దాన,౹ నెఱుక మీ...వాఁ౹ నెఱుక మరుపులేని౹ పరవస్తువన, బయలె౹ తెలియుమాయప్పా॥142

తా. శిష్యా! పరమపదము, బయలు, గురుగుహ్యము, అనంతము, గోప్యము, పరిపూర్ణము. అచలము, తిరము, అను నీపేళ్లన్నియును బయలునకు మాఱుపేళ్ళని తెలిసికొనుము. అటుల ...బుద్ధితో తెలిసికొన్న తెలివిని వదలిపెట్టుము. ఎఱుకను ... యెఱుకను మించినదియు, ఎఱుకమఱుపులులేనిదియు, ... మైనవస్తువే పరిపూర్ణమని తెలియుము.

క॥ బట్టబయలనుచు దీనికి
గొట్టమొదల్ పేరులేదు ముదమున, నెఱుకే
పుట్టియుఁ బేరిడి దీనికి
బట్టుకల వ్వాడలేక పాఱిపోవురా౹ కనరాదెంచుట ... నేరదురా॥ పుట్టి చచ్చుచుమళ్ళి౹ పుట్టెగిట్టుచునుండు౹ ... నెఱుకే బయలునుజూడ॥ పాఱిపోవునురా॥ 143

తా. శిష్యా! దీనికి మొట్టమొదట బట్టబయలని పేరు లేదు. దీనియందు యెఱుక పుట్టి తరువాత దీనికి పేరు బెట్టి దీనికడ నిలువఁ జాలక పాఱిపోవును. కాని, యెఱుక యీపరిపూర్ణ మందుండక, దీని యందు చేర నేరక, మాటిమాటికి పుట్టుచు చచ్చుచు నుండును. ఎఱుక పరిపూర్ణమును చూచినయెడల నేయవస్థలు లేక పారిపోవును.

క॥ వినుమా నేనని యెఱిగెడి
తనువందున లేదుబయలు తానిండినదా.
గనుఁగొను మదిగనుఁ గొనియీ
తనువును విడనాడుమింత తడువేలనోయీ॥ యీపనికింత॥ గడువేలనోయీ॥ అనుమానముంటె॥ యీఘనులైన, శివరాములను॥ దీక్షితులు చేసిన॥ యచలగ్రంథము నందు॥ సరిచూడవోయీ॥ 144

తా. శిష్యా! ఇది వినుము. నేను నేనని యహంభావమునవహించు శరీరమందు పరిపూర్ణము లేదు. బయలు సర్వత్రనిండియున్నదని పరికించి, నీమనస్సు నదానిని గనుగొని యీశరీరమును విడిచిపెట్టుము. ఇందుల కాలస్యమేల? దీనికి గడువు కావలయునా? ఇందులకనుమాన ముండినచోఁ పాపరహితులగు నాగురువర్యులు శివరామ దీక్షితులు వారు రచియించిన యచల గ్రంథమునందు సరిచూచుకొనుము. నీయనుమానము తీరును.

క॥ దేహాకారము గానిది
యాహంభావంబు లేని యఖిల జనులు, దా
సోహం సోహంబనినను,
మోహము జెందనిది బయలు మొదలెఱుఁగవలెరా॥ నెఱిగిన యెఱుక॥ తుదకరుగవలెరా॥ కోహంకస్త్వంబని॥ కూతలుగూసెడి దేహదేహములని॥ తెలియనిదీబయలు॥ మొదలెఱుఁగవలెరా॥ 145

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమునకు దేహము లేదు. అహంభావ-

మును వదలిన మనుజులు దాసోహంబని చెప్పినను, అది మోహము బెందదు. దీనిమూలమును తెలిసికొనుము. తెలిసికొన్నచో మోహము దూరముగా తొలగును. "నేనెవఁడను? నీవెవఁడవు?" అని ప్రశ్నించు కొనాయునవి "దేహి దేహము" లని యీపరిపూర్ణము తెలియజేయును.

విశే:—దాసోహం= నేను దాసుడను, సోహం= పరమాత్మ. పరమాత్మసంబంధ మయిన శక్తియు—

క॥ ఏవస్తువు చేతనుదా
నావిర్భవ మొందు దేహమును తనువనఁ యాక్
ఆవస్తువె దానికి, వి
త్తైవెలయును దాన్నిసాక్షి ద్రష్టనుగనుమీ। యెఱుకతో
స్పష్టము వినుమీ॥ భావించి చూచుకొమా। బట్టబయలునుభూమి
యావిత్తు చెట్టున్న। దరయగవిత్తనే॥ ద్రిష్టనుగనుమీ॥ 146

తా. శిష్యా! ఏవస్తువుచేత శరీరమును నట్టిచెట్టుపుట్టునో, యా వస్తువే శరీరమను చెట్టునకు విత్తనముగును. అదియేసాక్షి. అది నీ ద్రష్టయని తెలిసికొనుము. అది నీవెటేఁగితివేని యంతయు స్పష్ట మగును. భూమియును పరిపూర్ణముందున్న చెట్టువంటి దేహమునకు విత్తనమువంటి ద్రిష్టనుగనిన యెఱుక స్పష్టపడును.

క॥ ఏపరిపూర్ణము మేనికి
లోపలవెలి నిండియుండు లోపములేకన్,
ఆపరిపూర్ణమె|జగతికి,
లోపల వెలినిండి దానిలోనే యున్నదిరా। పయిరెండింటికి
లేనివెన్నదిరా॥ ఈపూర్ణబోధచే। పైప్రపంచశరీరమూపముయెవరికి
మీాపట్లనే దాస॥ లోనేయున్నదిరా॥ 147

తా. శిష్యా! ఏపరిపూర్ణము దేహమునకు లోపలను వెలుపల నిండియున్నదో; ఆపరిపూర్ణమే యీ ప్రపంచమునకు లోపలను వెలుప

లను నిం డి దానియందేయున్నది. పైఁజెప్పఁబడిన దేహము ప్రపంచము లేనివని తెలిసికొనుము. యీ రెంటిని గణనసేయకుము యీ పూర్ణ బోధవలన శరీరప్రపంచముల దూరముజేసి, నిలిచియున్న పరిపూర్ణ మును గ్రహింపుము.

క॥ ఎఱుకనగా నెఱుగుట, మఱి
మఱుపనగా నెఱుకతనను మఱచుట, యీ రెం
డెఱుఁగసి దే యలన, నీ
వెఱిగెఱుకను మఱుపు మిప్పు డెఱుకచే విడరా। విడిచితె పై మాట। కెఱిగేదెవ్వఁడురా॥ యెఱుకే పరిపూర్ణమని। యెదిరించి వదిరేవు। పరిపూర్ణమై తెమా। పరబయలందలిదాని॥ నెఱుక చేవిడరా॥

తా. శిష్యా! ఈసకలవస్తుప్రపంచమును దెలిసికొనుట యెఱుకనియును, అట్లు తెలిసికొన్న తెలివిని మఱచిపోవుట మఱుపనియును ఈ రెంటిని యెఱుఁగనిదే పరిపూర్ణమనియును. నీవు తెలిసికొని నెఱుక మఱపుల రెండిటిని యెఱుకచేత వదలిపెట్టుము. యెఱుకను విడిచిన పిదప పైవిషయమెఱుఁగు వారెవ్వరును లేరు. యెఱుకను పరిపూర్ణ మనబోకుము. యెఱుకే పరిపూర్ణమయినచో బయలునందు నూపుము (అనగా యెఱుక బయలునందుండదు.)

క॥ లేదన్నను గనుపడు గద
నేదెలిపెద నన్నబయట నేనిలదుగదా
నేదీసి వెనుక గదనా
కేదోమూలంబిడేగ నిఁక లేదెచ్చోట। గనుకను। శ్శ క్కే నను మాట॥ సకలవస్తు విషయ। సాక్షిత్వ గుణలకు దా। నోక రూప మై యుంట। నూహింపుమను భ్రాంతి॥ యిఁక లేదెచ్చోట॥ 149

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణము లేదని చెప్పినను గనబడును నను. నేను దెలిపెదనని యన్నచో, నేనను అహంభావము పరిపూర్ణము

నందు లేదుగావున, పెనునది పరిపూర్ణమునకు పెనుకవచ్చును. నాకు మూలమయినది యిదేగాక మరేదియును లేదు. కావున నేనుయనునది యబద్ధము. నేనుఅనునది పోయినపిమ్మట మెఱుక మాయమగును. ఎల్లవస్తువిషయ సాక్షిత్వములకును తాను నొకటే తీరున నుండుటచే యచలమును తెలిసికొందుమను(భ్రాంతి కలిగినది. కావున యచలమును గాదుము.)

క॥ సత్యమగు బట్టబయలు, న
సత్యమగు నెఱుక నెఱిగి సద్గురుకృపచే
సత్యముగాఁ దెలిసికొనను,
సత్యముగా నమ్మియుంటె చాలుచాలన్న। వానితోటి సాటెవ్వరన్న॥ సత్యాసత్యములయొక్క। నిర్ణయమెఱిఁగి। నిత్యుఁడై। యుండెడి। నిజబోధగలిగితే॥ చాలు చాలన్న॥ 150

తా. శిష్యా! నిజమైన పరిపూర్ణమందు అబద్ధమైన మెఱుకను సద్గురుని దయవలన, సిద్ధమైనది కాదని తెలిసికొని నమ్మకముగా నున్నచో చాలును. అట్టివానితో సమాను లెవ్వరును లేరు. ఏది సత్యమో, ఏదిసత్యము కాదో, వాటిని నిర్ణయించి నిత్యుఁడై యుండెడి గురుబోధ గలిగినచో అదియే చాలును.

క॥ పరిపూర్ణములోఁ దోఁచిన
మెఱుకే కలలేనిమెఱుక నెఱిఁగిన. మృషయా
మఱుఁగెఱుక నెఱుక దెల్పిన
నెఱుగుట మేల్కనదుసుమ్మి యిదియేమఱుపు సుమా!

సద్గురునాథ్య! కెదిరి మీరకుమీ॥ మెఱుక నారీతిగ। నెఱిగిపోయిన దెనుక। పరిపూర్ణమొకటుండు। పలుకరాదట్లుండు॥ నిదియేమఱకుమీ॥

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమునందుఁ దోఁచినమెఱుక కలవంటిది. లేని మెఱుకను తెలిసికొన, యత్నించినచో అబద్ధమౌను, మఱు

గెఱుకను, యెఱుకను, తెలిసికొన్నయెడల మేలుకొనుటయు తెలిసికొనుటయు జరుగదు ఇది పారమార్థము. గురువుచెప్పిన దానికి యెదురు పలుకకుము. యెఱుక యూహరిశాక ము తన్ను తానెఱిగి మాయమయిన తరువాత. పరిపూర్ణమొక్కటే నిలిచియుండును. పరిపూర్ణమిట్టిదని చెప్పుటకు సాధ్యము కాదు. (అవాఙ్మానసగోచరముగా నుండును)

క॥ నేటగు కాటుకపక్షుల
కూటమిదైన నడుమనల్ల గ్రుడ్డున్నది, యా
మేటైన గ్రుడ్డునడుమను,
నాటుక నొక తేజమున్న దటుగాననన్నా। బట్టబయలు

నలవందునన్నా॥ పటుతర సోణను। భ్రమనీ పీతాది। పటలములో నుంచి। పరమైతా వెలుగొందు॥ నటుగాననన్నా॥ 152

తా. శిష్యా! కాటుక పక్షులతోఁ గూడినట్లు కంటినడుమ నొక నల్లగ్రుడ్డుండును. ఆగ్రుడ్డునకు నడుమ నొక తేజమున్నది. (దానికే ఆపోజ్యోతియనిపేరు.) దానిని నీవు కనుఁగొనుము. అది యెఱుపు. తెలుపు నీల, పచ్చ, మొదలగు వర్ణములకు మీఱి బట్టబయలు దివ్యముగ ప్రకాశించుచుండును. దానిని బాగుగా తెలిసికొనుము.

క॥ వినుమెఱుకె యదిగనుగొను
వినుతింపఁగ బయలటన్న విను తెరువనినా
తనుఁగొన బాత్రలు గనుపడు
తనువన నవయవములన్ని తగదొంతియనిన। గుండలిభూతతతిజాగ్రతనిన విసుమట్లు యెఱుకన్న। వివరింతు తత్వాలు। మనసందు గట్టిగ। మఱువకుమీమాట॥ తగదొంతియనిన॥ 153

తా శిష్యా! పరిపూర్ణమును యెఱుకేకనుగొనుచు. ఈ యెఱుక

నోళ్ళుకట్టుచోట నోళ్ళుకట్టుపేగని పిలుతురు. ఈమాటలన్నింటిని నీమనస్సునందుంచుకొని మఱువకుండ నుండుము. బయలు, తైజస పాత్రలు గనబడు తనువు, అవయములదొంతి, కుండలి, భూతతతి, జాగ్రత, మొదలైయన్నియు మొలక యొక్కతత్త్వములు.

క॥ సొర సరటి దుంపయనినను
దరువులు ధనమనిన నినలు ధారుణియనినన్
గిరియన్న రాళ్లగుట్టన
ధరణిన్ ముళ్ళనిన తత్త్వ తతిమొలకంచనిన। మొలక
సుస్థితి। తెప్పనగనిన॥ నెలుకచేసిన విశ్వ। మొలకవంటిదె బయలు
నెలుకగుర్తెఱిఁగితా! నెఱిగితే సరితత్త్వ॥ తతిమొలకంచనిన॥ 154

తా. శిష్యా! సొరతీగయన్నను, అరటిదుంపయనినను చెట్లె యగుచున్నవి. భూమియన్నను, రత్నములన్నను, ధనమే యగుచున్నవి. గిరియన్నను, రాళ్ళగుట్టయన్నను. కొండలేయగుచున్నవి. అట్లే ముళ్ళనినను తత్త్వములన్న మొలకయొక్క తత్త్వములేయగును. మొలకను బాగుగా కలుగొని ఆమొలకచేఁగలిగిన యీప్రపంచమంతయు, అబద్ధమని తెలిసికొని, అట్టిలేనిమొలకను పరిపూర్ణమందు తెలిసికొనుటయే సరియైనపద్ధతి.

క॥ పెనుమాయనుజూడుమ యిదె
జనకునిజఠరంబువలన జననీగర్భం
బుఁనజొచ్చి మాఱురూపున
జనియించును నవయవములు జనితమైభువిని। వినఁగనఁదిన
మూరొక్కనవచ్చునని॥ దినదినమభివృద్ధి। దీనిచే బయలునను॥ సిగసి
యామాయల మఱల॥ గదమాయించుముపోసీజనితమై భువిని॥ 155

తా. శిష్యా! ఈపెద్దమాయను జూడుము తండ్రికడుపున రేతస్సురూపమునమండి తల్లికడుపులో ప్రవేశించి, అవయవములు

గల్గి మాయురూపములతో శిశురూపమును భూమియందీ దేహము పుట్టును. ఇదివినుటకు, చూచుటకు, తినుటకు, వాసనచూచుటకు, అలవాటుపడి దినదినాభివృద్ధి జెందును. దీనిపహాయమున పరిపూర్ణ మును తెలిసికొని, యీ ఏాయలను గడిచి మాయారూపంబైన శరీరమును వదలుము—

క॥ పెట్టియలోపలి గారడి
చెట్టుపయిన్ గానవచ్చి చెట్టునిచూడక
గట్టుపయినోచు నిది, కను
కట్టుసునీ! దీనివలెనె గనుపించు నెఱుక। అంతలోనె చటు:। గనుపించదెఱుక॥ దిట్టనూబోధచే। పట్టియెఱుకను, తిరిగి పుట్టకుండగ దాని! పట్టిముంచుము, లేపదే॥ గనిపించుదెఱుక॥ 156

తా. శిష్యా! గారడీవాండ్లు, ఒకానొకవస్తువును పెట్టెలో నుంచును. ఆవస్తువులను పెట్టెతెరచి చూడగా పెట్టెలోలేక చెట్టు మీఁద గనబడును. మరల కొంతసేపటికి యీవస్తువు చెట్టుమీఁద నుండక గట్టుమీఁద నుండును. మరల కొంతసేపటికిఎక్కడను కనబడ కుండును. ఇది కనుకట్టువిద్యసుమీ! దీనివిధముగనే నెఱుకకూడ ఒకప్పుడు కనుపించియు మఱొకప్పుడు కనబడకయు నుండును. లేనిదే యెఱుక కనబడియు, కనబడకయు నుండును. గురుబోధచే నెఱుకను తెలిసికొని మఱల పుట్టకుండునట్లైకె దానిని నాశనము చేయుము.

క॥ నేననని బ్రహ్మములోపల
లేనిది సంభవమునొంది లీలతనను:దా,
మేనుజగములై వెలసెను,
నేనది మృగజలమురీతి నిజముగాదను చు। లోనుల నెను। గజ బిజవినుము। మానసమున వాని। మూలకామోహదించి। దానిబోధను। దగునంచు విన:జేసితి॥ నిజము గాదనుచు। 157

తా. శిష్యా! నేను నేనని చెప్పనటువంటి, పరిపూర్ణమునందు నా యొక్క కల్పిత తనకుదానే శరీరముగను ప్రపంచముగను పరిణమించెను. నేననెడి "అహంకారము" యెండమావులవలె నిజము కాదని లోకులు నోటికివచ్చినట్లు మాటలాడుమాటలను, నీవువిని మనస్సునందు సరియగునా? కాదా? యని గ్రహించుటకే ఈపరి పూర్ణబోధను నీకు తగునని చెప్పుచున్నాను.

క॥ కలనెడ బాసిన మనుజులు
కలలోపలి పనులుసేయఁ గలవారలె, యా
కలవారుగారు, వాగల

వలెనె నెఱుకను గురుకృపచే వదలెఱుకలోన। గలదనిసేయు। వలదెఱుకలోన॥ కలవారంచనినోట। బలుకుట యరయక। పలికిన వారికిఁ। దొలఁగదు పాపము॥ వదలెఱుకలోన॥ 158

తా. శిష్యా! కలగనువారు యాకలయందలి పనులనుచేయు దురుగాని మేలుకొన్న తరువాత యాపనులను జేయలేరు. అటులనే గురుకృపచే నెఱుకను వదలినవారు, మఱల యెఱుకకు జిక్కరు. వీరు పరిపూర్ణజ్ఞానులు, వీరిని కలలోని వారని చెప్పినవారికి పాపము విడవకుండును.

క॥ గుడమే, మధురము, మధురమె,
గుడ, మీగుడ మధురములను గొనకొనితొలుతఁ
బొడమిన దే తన సరిగా

బొడమిన దొకటిగను రెండు పోనట్టిగదరా। తను వెఱుక లి। ట్లగుట గదరా॥ నొడమాచివయులు, ని। ప్పుడె మనెఱుకలజోలి విడరా చేసిడిచెం దుః। పెడచెప్పిడకవియు॥ పోవట్టిగదరా॥ 159

తా. శిష్యా! బెల్లమే పంచదార, పంచదారయే బెల్లము. ఈ రెండింటికి భేదములేదు. ఆరెంటిను నొకటి మఱియొకటిగాఁ బుట్టి

నవి. రెంటియందును తీపుగలదు. ఆతీపిపోయినచో యీరెండును పోవును. అట్లే యెఱుకయే శరీరము. శరీరమే యెఱుక, ఈ రెంటికిన్ని సంబంధముకలదు. నీవు పరిపూర్ణమును జూచి, యెఱుక శరీరములను విడిచిపెట్టుము. నామాట పెడచెవిని బెట్టక వినుము. అవి రెండును స్థిరమైనవి కాదు.

క॥ ఇదియున్నది యిదియున్నది,
యిదియున్నది యనుచు, బయలు నెఱిఁగి యెఱుకచే
నిదిలేనిది దిదియులేనిది
యిదిలేనిది యనుచు నెఱుక నెఱిఁగితే సరిరా। ఆపైనుండే
దె। ట్లుండువినరా॥ ఉదయాస్తమానము। లుడుగక, యిదినీ, నె మ్మది
లోననమ్ము, నా। మాటనిశ్చయ ము॥ బ్లెఱిఁగితే సరిరా॥ 160

తా. శిష్యా! ఇది యున్నదున్నదని పరిపూర్ణమును తెలిసికొని, అట్లు తెలిసికొన్న యెఱుకను లేదులేదని తెలిసికొనుటయే సరియైనమార్గము. ఆపైననుండు పరిపూర్ణమును నేను నోటజెప్పుటకు సాధ్యముగానందున, నామాట నిజమనినమ్మి రాత్రింబవళ్ళు దృఢమైనమనస్సుతో నీకు నీవే పరిపూర్ణమును గనుగొమ్ము. ఇదియే సరియైనమార్గము.

క॥ ఎఱుఁగననుటయును నెఱుకే
యెఱుఁగుదునని తన్ను బరుల నెఱుఁగుట యెఱుకే
యెఱుక నెఱుంగుదునని తా
నెఱుఁగుచునుండు నదియెఱుకె నిరుపమబుద్ధి। నీవెఱుఁగుట
నిగమప్రసిద్ధి॥ గురుమంత్రమని యెరు। గునపముతోడ, నీఁయెఱుక
కుండువేరు। నెఱిఁగి త్రివ్వితేచాలు। నిరుపమబుద్ధి॥ 161

తా. సాటిలేనిబుద్ధిగలఓశిష్యా! దీనిని నేనెఱుగను. నేనన్నిటికి యెఱుఁగుదును, అనునది యెఱుకయేసుమీ! తన్ను యితరులు తెలి

యునట్టిదియును యెఱుకయే, యెఱుకను నేనెఱుగుదునని చెప్పునది యును యెఱుకయే ఈయెఱుకనే వేదములుగూడ ప్రసిద్ధముగాచెప్పు చున్నవి. గురూపదేశమను గునపముతో నెఱుకయను వృక్షము యొక్క వేరును తెలుసుకొని తెగఁబొడుచుటయే సరియైనమార్గము సుమా

క॥ ఎఱుకే చదువులఁ జేయును
యెఱుకే విను జదువునెఱుక యెఱుకే, తిరమం
చెఱిఁగించును శంకించును
యెఱుకే కొనకేమిలేక నేగునో రన్నా। బయలేచదువు

నెఱుఁగదోయన్నా॥ యెఱుకే యెన్నటికైన। బరిపూర్ణమున్నద। చెఱిఁగితే లేనని। యెఱిఁగితే నిలువక॥ నేగునోరన్నా 162

తా. శిష్యా! వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాసాదిచదువులకు కార ణము యెఱుకయే, వినునదియును, చదువునదియును యెఱుకయే ప్రపంచము నిత్యమని తెలియజేయునది యెఱుకయే. సందేహముఁ జెందునది యెఱుకయే, చివరకీ యెఱుక యేమియునులేక మాయ మగును. పరిపూర్ణమైన కేలాటిచదువులును తెలియవు. యెప్పుడో యొకప్పుడీయెఱుక తాను, పరిపూర్ణమున్నదని తెలిసికొని, తాను లేనని గ్రహించి, నిలువక పారిపోవును.

క॥ చూపులలో గలవస్తువు
చూపులఁగను వస్తువులును జూపులు చూడఁ
లేవను నెఱుకని తెలియును,
చూపులు లేవట్టిబయలు చూచేదింకేది। యెఱుకే లేమి।

చూచేదింకేది॥ దీపమువలె, గను। చూపులలో గలవస్తు। వేపరమాత్మని జూపు సెఱుకని॥ చూచేదింకేది॥ 163

తా. శిష్యా! గురువుతు నే నెఱుఁగఁదగిన చూపులుగలదియును

లిపూను॥ గురునిచే పరిపూర్ణ। మరసియీ తెలిసిన। మొలుక నెన్నటికి నీ। వెలుగకు మిదివట్టి॥ దీజోలిమాను॥ 166

తా. శిష్యా! గురుకటాక్షముచేత, ఎచటను నిలువని మొలుకను, నిత్యమైన పరిపూర్ణమును తెలిసికొని, సదా మొలుకను నమ్మియున్న వారలమార్గము నీకెందులకు? వారిమార్గమున చేరకుము. మొలుక లేనటువంటి పరిపూర్ణ మార్గమునుబట్టుము. గురునిదయచేత పరిపూర్ణమును తెలిసికొని, యీ తెలిసిన మొలుకను నీ వెన్నడును మొలుంగకుము.

క॥ లేనికల దోచినప్పుడు
లేనివిచిత్రంబులన్ని లేకయె తోచున్
లేనికల మేలు కొన్నను,
లేనివిచిత్రములు తాను లేకపోవునురా। అనుమానము లేదించువినరా॥ లేనొలుక యీరీతి। గానె బయలుచుజూడ। దానుదను త్రయము। పూనెందునిలిచుండ॥ లేకపోవునురా॥ 167

తా. శిష్యా! ముందు లేనిదయిన, కలదోచినప్పుడు లేనివస్తువులన్నియు యున్నట్లేకనబడును, ఆకలనుండి మేలుకొనగానే యీ లేనివస్తువులు, యీకలయును, లేకుండబోవును. ఇందునీకు సందియముండదు. ఆవిధముననే. లేని మొలుక పరిపూర్ణమును జూచిన వెంటనే తాను సూలసూక్ష్మ కారణంబులను మూడు శరీరముతో నిలువక పారిపోవును.

క॥ మరణ సుషుప్తులఁ జెందిన
పురుషుఁడు మేల్కనినవాఁడు భువితదితరుఁడౌ
పురుషుఁడు కలగనువాఁడని
మొఱిగుంటము మొదటియతఁడౌ మొలుఁగఁజెంటినే। రెండవ పురుషుఁ। డెలుఁగునీ రెంటికిన్। ఇరువురొకటే సుమ్మీ। తిరిగి

పుట్టుదు రిల! గురునిచే మేల్కనిన! దిరిగిపుట్టనేపుట్ట! డెఱుగఁడీ కెంటిం॥ 178

తా. శిష్యా! మరణప్రాయమైన నిద్రను జెందినవాఁడొకఁడును మేలుకొనియుండినవాఁడొకఁడును. అను రెండు విధములు. ఈరెండును గానివాఁడు స్వప్నమునందున్నవాఁడని తెలిసికొనుము. వీరిలో మొదటివాఁడు కలమెలకువలను యెఱుఁగడు. రెండవవాఁడు కలమెలకువలను రెండుని యెఱుఁగును. ఈయిరువురును యొక్కటేయగుదురు. వీరు తిరిగి పుట్టుటయు చచ్చుటయు గలవారగుదురు. గురుని దయవలన మేలుకొనినవాఁడు దేనిని యెఱుఁగడు. యీతనికి చావు పుట్టుకలు లేవు.

క॥ ఎఱుకే యెఱుకకు కొడుకులు
యెఱుకే తలిదండ్రులెఱుక కెఱుకే యితరుల్
యెఱుకే యెఱుకకు మూలము
యెఱుకకు మూలంబు బయలం దెట్లుండువోయి।ఎఱుక లేక యేమిలేదోయి॥ లేని యుత్తయెఱుక పరి। పూర్ణమునుజూచి। ఎఱుకే తాలేనని। యెఱిఁగిపోయినపై, మా॥ టెట్లుండువోయి॥ 169

తా. శిష్యా! ఎఱుకకు, బిడ్డలు యెఱుకయే, ఎఱుకయే తల్లిదండ్రియితరమైన వారలును యెరుకగును. ఎఱుకయే యెఱుకకు మూలము. అది యట్లుండ యెఱుకకు పరిపూర్ణము మూలమని యెట్లుచెప్పవచ్చును? అనగా చెప్పరాదు. యెఱుక లేని యెడల నేమియును లేదు, లేనియెఱుక పరిపూర్ణమును చూచి తాను వట్టిదాననని తెలిసికొని మాయమగును. అప్డు మాటలెట్లునును అనఁగా యెఱుక లేనియపుడీ ప్రపంచమే యుండదు.

క॥ గుణతుఁ గలలోపలనీ
నవులూరక వచ్చిపోంది, నయమగుసుతులన్

వరకన్నియలను గాంచియు
గురువరుచే మేలుకొనిన గురుతుండదన్నా! ఆపైమాట
నటిఁగేదేదన్నా॥ ఎఱుకొక్కటుండిన। నేర్పాటులుండును। నెఱుకొక్క
టీగితే। యేర్పాటుచేసెడి॥ గుఱుతుండదన్నా॥ 170

తా. శిష్యా! సంసారమను నీకలయందు మానవులు స్త్రీపురు
షులను గుఱుతులుగలిగివచ్చి నొకరితోనొకరుసంభోగించి కొడుకులను
కూతుళ్ళనుగాంచి, గురుకటాక్షముచే మేలుకొనినపిదప స్త్రీపురుషుల
గురుతుండదు. ఆగుఱుతులయొక్క భేదమును తెలిసికొనునది యెఱుక.
ఎఱుకయున్నప్పుడే యీభేదములన్నియు నుండును. ఎఱుకపోయిన
యెడల యీభేదమును జూపుగురుతు లేవియునుండవు.

క॥ నినునను నివును గాంతువు
నినుననుఁ గలలోనగాంతు నేనొకవేళన్
నినునను నీవును నేనను
గనుగనుఁ గొనగలమెమేలు కొనమీఁదటను। గురుబో
ధిట్లు। వినినమీఁదటను॥ మునుపు గలిగి యెఱుక। మొదటికేనిలునదు।
నినునన్ను నేనిన్ను। నినునీ వెఱుంగుట॥ కనిన మీఁదటను॥ 171

తా. శిష్యా! కలయందునీవు నిన్నును, నన్నునుచూడగలవు.
నేను నన్నును, నిన్నును, చూడగలను. మేలుకొనినతరువాత నిన్ను
నేనున్ను నన్నునీవును చూడలేము. అట్లే గురుబోధనందిన తరువాత
మునుపు గలిగినయెఱుక మూలముతో నశించును. అప్పుడు [illegible] నే
నును, నన్ను నీవును, తెలిసికొనిన నేను నీవు అను [illegible]

విశే:— నామరూపములతో గూడిన యీ [illegible]
యునుఁ జూచి కలయనియు. పరిపూర్ణము [illegible]
నియు, గ్రహింపవలెను.

క॥ నిను నీవు నన్ను నేనును
నను నీవును నేనునిన్ను నను నెఱిఁగిన దే
తను నెఱుఁగని దానినిగని.

తనకలిమి మ్రపంచుఁ దెలిసి తా నేగినను। అది మొలగవలవా। యెవ్వఁడెఱుఁగును॥ నను నీవు నేనిన్ను। వినిపింతు మొఱ్ఱోరు। లనుట కిద్దరికిపుడు। మునుపున్న యెఱుకేది॥ తా నేగినను॥ 172

తా. శిష్యా! నిన్ను నీవెఱుఁగుటయు, నను నేనెఱుఁగుటయు, నన్ను నీవెఱుఁగుటయు, నిన్ను నేనెఱుఁగుటయు, ఎఱుకవలన నేయని తెలిసికొనుము. ఆయెఱుక తన్ను మెఱుఁగవట్టి పరిపూర్ణమును గాంచిన వెంటనే తన సంపదయంతయు కల్లయని తెలిసికొని తాను పారిపోవును. ఎఱుక పారిపోయిన తరువాత దాని విధాన మెఱుఁగు వారలెవ్వరో యోచింపుము. అరఁగా యెవ్వరు నుండరు. మనకు ముందఱనుండిన యెఱుక లేనందుటచే, నేను, నీవు, అను పరస్పరవ్యవహారముండదు.

క॥ తిమిరారి యందు లేనిదె
తిమిరము తనుదా నవచ్చి తేజోనిధియై
తిమిరారి యునికి గైకొని

తిమిరము దానిల్లువనట్లు తెలిసికోరాదా। ఇఁకను లెఱుకల। తెలిసి రామునా॥ భ్రమనిరాకరమైనట్టి। బ్రహ్మాండ మెఱుకల। భ్రమతీసి వేసిన। భ్రాంతిపుట్టను మాకు॥ తెలిసికోరాదా॥ 173

తా. శిష్యా! సూర్యునియందు లేని చీకటి తనకుదానే కలిగి వ్యాపించి సూర్యునిరాకను జూచి తనకుతానే పారిపోవును. అట్లే పరిపూర్ణునియందు లేనియెఱుక తనకుదానే కలిగి, పరిపూర్ణుని గాంచి తనంతతానే తనకుదానే పారిపోవును. ఈయుపమానమును తెలిసికొనుము. సుగుణరూపముతో భ్రమనిరాకారమైన బ్రహ్మాండ మెఱుకల భ్రమను తీసివేసినచో, తిరిగి భ్రాంతిపుట్టను.

క॥ లేదని లేదని యొందరు
వాదించిన లేకపోదు పరిపూర్ణముతాఁ
బోదని బోదని, నిలిపిన
బోదని యనుకోనీ యెఱుక పోనేపోతుంది। గట్టిగ లేది। పోనే పోతుంది॥ వాదభేదములేని వారిచే నెఱుకను। పాసుకదలించెను। శుద్ధతినెఱిఁగినచో॥ బోనేపోతుంది॥ 174

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమును లేదు లేదని యొందరు వాదించినను, అది లేకపోలేదు. ఉండును, ఎఱుకను పోదని పోదని యొంతపట్టు బట్టి నిల్పినను యది పోదని యనుకొనకుము. తప్పకుండ పోవును. కావున వాదభేదములు లేని పరిపూర్ణులైన మహాత్ములచే యెఱుక యొక్క మూలమును నశింపఁజేయు పద్ధతిని తెలిసికొనినచో యెఱుక మాయమై పోవును.

క॥ మేనెఱుకల రెంటనునొక
దానిని విడఁబాసి చేయతరమా పనులన్
మేనికి నెఱుకకు గావున
మేనవనెఱు కెఱుకయనిన మేనని యెఱుఁగు। రెంటినినీవు। నేనని యెఱుఁగు॥ యెఱిఁగి వీటితో బయలు। నెఱిఁగి మేనెఱుకల। తిరిగి చూడకుచూడ। గురుపాదములాన॥ మేనని యెఱుఁగు॥ 175

తా. శిష్యా! శరీరమును యెఱుకయు, ఒకదాని నొకటివిడచి యేపనులనైనను చేయజాలవు. కనుక దేహమే యెఱుకనియు, యెఱుకయే దేహమనియు తెలిసికొనుము, ఈ రెంటిని "నేను" అను అహంకారముగా తెలిసికొనుము. వీనిపై నా యను పరిపూర్ణము తెలిసి తిరిగి యెఱుకను దేహమును జూడకుము. చూచితివేని నీకు సంసారంబులే యొట్టుసుమా!

క॥ మఱపు సుషుప్తియు మూర్ఛయు
మరణంబు సమాధియనుచు మానవు లెఱుకన్
దొలఁగిన నరుని శరీరము
నెఱిఁగెదరా నరుఁడు మేను నెఱుఁగఁడో యన్న! తననైన

తా! నెఱుఁగఁడో యన్న! యెఱుఁగ కుండినవాఁడు! తిరిగిపుట్టుచు
నుండు! తిరిగి పుట్టఁడువాఁడీ! గురుబోధగల్గిన॥ నెఱుఁగఁడో యన్న॥176

తా. శిష్యా! మఱపు, నిద్ర, మూర్ఛ, మరణము అనునీనాల్గిం టిని మానవులు సమాధియని చెప్పుదురు. ఎఱుకచే విడువబడిన నరునిశరీరమును యెవరును నెఱుఁగజాలరు. సమాధియందున్న వాఁడును తనశరీరమును యెఱుఁగజాలఁడు. తన్ను తానెఱుఁగఁజాలఁడు. అట్లు యెఱుఁగనివాఁడు తిరిగిపుట్టుచు చచ్చుచు నుండును. గురుబోధ లభించినవాఁడు తిరిగిపుట్టఁడు. [ఇతఁడు పరిపూర్ణము గనుటచే మోక్ష మునొందును]

క॥ పరిపూర్ణ మెఱుక లివియని
యెఱుఁగని బయలందు లేని యెఱుక తనకుఁదా
నెరుపెడుచుట గురుశిష్యుల
తెఱఁగున మాట్లాడిరంటి తెలిసితాఁజనును! ఆపైమాట!

పలికెదికను॥ అరయుగలేకనే! నెఱిఁగించిపట్టియా! గురుబోధ పాత్రు
లు! నెఱుఁగక తెలుపకు॥ తెలిసి తాఁజనుము॥ 177

తా. శిష్యా! ఇది పరిపూర్ణము, ఇదియెఱుకయని గుర్తుపట్ట జాలని పరిపూర్ణమందు లేని యెఱుక తనంతటతానే తోచి గురుశిష్యుల విధముగా మాట్లాడి, పరిపూర్ణమును యెఱుకను తెలిసికొని తాను పోవును, అంతకుపైమాట చెప్పనది లేదు. నీకు సందేహము లేకుండగనే నుపదేశముఁజేసిన యీగురుబోధను, నీవు పాత్రాపాత్రములు తెలిసి వారికి మాత్రము నుపదేశముఁ జేయుము.

క॥ మఱపు సుషుప్తియు మరణము
పరిపూర్ణంబునకుసాటి పఱచి యెఱుకకున్
మఱువమి మెలకువ పుట్టువు,
లిరుదెఱుగుల నెఱిఁగియెఱుక నెగరజిమ్మోయి॥ ఆపైనుండేఁ
దెఱిఁగేదెట్లోయి॥ గురుమంత్రి మిదెసుమ్మీ। మఱువక యే ప్రొద్దు।
స్మరణ జేసితివేని। తిరిగిపుట్టవు నీవ। లెగర జిమ్మోయి॥ 178

తా. శిష్యా! మఱపు, నిద్ర, మరణము వీనిని పరిపూర్ణముతోఁ బోల్చి, తెలివి, మెలకువ, పుట్టుక, వీనిని యెఱుకతోఁబోల్చి, యీ రెండువిధములు బాగుగా తెలిసికొని యెఱుకను యెగురఁగొట్టుము యెఱుక నశించిన పిదప ఆపైనుండునది యెఱుఁగుటకు శక్యముకాదు. ఇదే గురుమంత్రముసుమా! దీనిని మరచిపోక యెల్లప్పుడును స్మరింపుచుంటివేని నీవు తిరిగి జన్మించవు.

క॥ క్షితిలోననరుఁడు, పశ్వా
న్నతతిని వెళ్ళగక్కి-మరల నాకునె, యతిసం
స్మృతివిడిచి తిరిగి పూనునె,
వితరణశాలిచ్చినట్టి విత్తముడుగునా। సత్యశాలి। సత్య
ము మఱుగునా॥ ప్రీతిలేనిగురుబోధ। స్థితిఁజెంది, యెఱుకన్। గతి సంగ్ర
హించఁడు। కృతకృత్యుఁడిచ్చిన॥ విత్తముడుగునా॥ 179

తా. శిష్యా! మానవుఁడు పక్వాన్నమును వమనము చేసి, ఆ క్రక్కిన దానిని మరల గ్రహింపఁడు. యతిసంస్కారము విడిచి మరల పూనఁడు. దాతయైనవాఁడు తాను దానముగానిచ్చిన ధనమును మరల తీసికొనఁడు. సత్యవంతుఁడు సత్యమును తప్పఁడు. అట్లే గొప్పదయిన యీగురుబోధను గ్రహించి యెఱుకను విడచిన కృతకృత్యుఁడు మరల యెఱుకను గ్రహింపఁడు.

క॥ మఱుపనఁ దొలిమేనులు మూ
డెఱుకన నాలవ శరీర మీ రెండొకటే
పరిపూర్ణమందలి దీయని

యెఱుకను గురువాక్కుచేత నెగర జిమ్మిననూ । పోవును లేని। యెఱుక నెఱిగిననూ॥ఎఱిఁగెదె లేకుండ। యేమోయావలిజాడ। నెఱిఁగే వారెవరింక । నింతే చాలెఱుగను॥ నెగరజిమ్మిననూ॥ 180

తా. శిష్యా! మఱుపనఁగా ఆది దేహములుమూడు. ఎఱుక యనిన నాలుగవదేహము (అనగా 1 స్థూల 2 సూక్ష్మ 3 కారణ దేహములు వీటినే మఱపందురు. 4 మహాకారణ దేహము దీనినే యెఱుకందురు) ఈ యెఱుక మఱపులు రెండును ఒకటేయని తెలిసికొనుము. ఈనాల్గింటిని మించినదే పరిపూర్ణము. గురునిదయచేత పరిపూర్ణమును తెలిసికొని, యెఱుకను పారదోలినచో లేని యెఱుక పోవును. పిదప యెఱుగు వారెవ్వరు నుండరు. తరువాత యెఱుగు వారెవ్వరు నుండక పోవుటచే చాలును.

క॥ నానావిధావ యవములు
నానావిధ నామరూప నటనలు మాయల్
నానావిధముల యూహలు

నేనను యెఱుకందురిన్ని నిబిడమ్మైయుండు। నయములనుగని నా। నిలువనేరవు॥ నేను మేనులు రెండు। లేనే లేకుండిన। మేను లేదది యా। నేనులిదె దెల్లన్ని॥ నిబిడమ్మైయుండు॥ 181

తా. శిష్యా! నేను అను అహంకార రూపమైన యెఱుక యుండును, అనేకవిధములైన యవయవములు, నానావిధనామరూప క్రియలు, మాయలు, నానావిధములైన యూహలు నిండియుండును. ఈ యెఱుక పరిపూర్ణమును గాంచినచో నిలువదు. యెఱుక లేనిచో దేహముండదు. దేహములేని “నేను” అనునది నశించును. (అనగా

యొకత్తో శరీరాత్మలు కూడానశించును.)

క॥ జగము వలన సంకల్పము
జగమా సంకల్పమునను జనియించును, వే
రగుపడదు జన్మమందిర
మగుపడదెవబాసినిల్వ వారెండెన్నటికి! బయలునుగనిన।
నివి రెండెన్నటికీ॥ ఇంకదలంచంబోకుము । యివిబుట్టుటుళ్ళక్కి । నన్నృగ
తృష్ణయగుపడ। మిథ్యంచెఱిగిన మాడ్కి। నా రెండెన్నటికి। 182

తా. శిష్యా! జగత్తువలన సంకల్పమును సంకల్పము వలన జగత్తును పుట్టును. ఈ రెంటికిని పుట్టుటకు కారణమైనది మరియొకటి కనబడదు. ఈ రెండును ఒకదాని కొకటి కారణముగా నున్నవి. ఇవి యొకదానినొకటి విడిచిపెట్టి యుండజాలవు. ఈ రెండును పరిపూర్ణమును జూచి నశించును. ఈ రెండును మఱల బుట్టుట యబద్ధము. ఎండమావులను అబద్ధమని నీవెట్లు తెలిసికొంటివో; అట్లే జగత్తును సంకల్పమును అబద్ధమని తెలిసికొని, ఇంక మీఁదట వాటిసితలంపకుము.

క॥ పరిపూర్ణమనెడు పలుకే
యొఱుకను నల్పాక్షరముల నెచ్చటగనినన్
దిరమైయున్నది గనుఁగొన
నెఱుకను నల్పాక్షరముల సికగట్టిపెట్టు॥ ఎవరికిదెలియు!
దిదిమూలగుట్టు॥ గురుమూర్తికరుణచే। నెఱిఁగి తెలిసితి వేని। బరిపూర్ణ
బోధను। పరులు జెలిపినబోధ। సికగట్టిపెట్టు। 183

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమనెడిమాట శబ్దముగాదు. దానినిట్టిదని చెప్పుటకు వీలులేదు. యొఱుకయనునది తక్కువ యక్షరములచే యెచ్చట జూచినను స్థిరముగా గనబడుచున్నది. అనగా మూఁడు అక్షరములతో ప్రతివాని నోటియందును అనుచుండును. అట్టియొఱుక

యును అల్పాక్షరములను గట్టిపెట్టుము. దీని మూలరహస్య మెవ్వరి కిని తెలియదు. నీవీరహస్యమును గురువరుని కరుణచే నెఱిఁగి పరిపూర్ణబోధను గ్రహించి యితరులు నీకుచెప్పిన బోధను వదలుము.

క॥ చూపించి చూపరానిది
చూపించితి దానినుండ జూచితివి గదా
చూపించగఁ జూచెనిది దీ
న్నే ప్రొద్దిఁక దలచబోకు మిదెగురుబోధ । నిన్నంటను। యితరప్రబోధ । నాపాపనాకూన। నాచిన్ననాయన । నాపెన్నిధానము। నారత్నములకొండ॥ యిదె గురుబోధ॥ 184

తా. శిష్యా! నాబిడ్డా! నాకూనా! నారత్నమూ! నాపెన్నిధానమా! చూపించియిట్టిదని చెప్పుటకు వీలుగానిదైన పరిపూర్ణమును నీకు తెలిపితిని. పరిపూర్ణముండుటయు నీవు తెలిసికొంటివిగదా నేనుచూపించగా నీవుచూచినదైన యెఱుకను యిఁకదలఁచబోకుము ఇదియే అచలబోధ దీనిని గ్రహించితివేని నీకెట్టిబోధయును రుచింపదు.

క॥ నామము రూపము నటన
స్తోమము బయులందులేదు చూడుమునీవా
నామము రూపము నటన
స్తోమము యెఱుకయందుగలవు చూడుమీనిజము। బయలెంచుకల। జూచిచూడరుమా॥ వేవరాంరు నేనెంత। వినఁజెప్పినగాని॥ ఈమార్గ మెతెప్పి యిక లేదు కాడనది॥ చూడుమీనిజము॥ 185

తా. శిష్యా! పేరు, రూపు, కార్యములనెడి వృత్తిత్రయము పరిపూర్ణమునందు లేదు. నీవు దానిని గనుగొమ్ము. ఈనామరూప క్రియలనెడి వృత్తిత్రయము యెఱుకయందుగలవు. బాగుగాచూచి తెలిసికొనుము. పరిపూర్ణమును యెఱుకను కనుగొని, యెఱుకను

త్యజింపుము. నీకు నేనెన్ని మారులెంత జెప్పినను ఈమార్గమొక్కటే దప్ప యింక రెండవది లేదు.

క॥ గురుఁడు గురుబోధ శిష్యుని
కెఱిఁగించెడు వేళ శిష్యు. డెఱిఁగెడు వేళన్
యిరువురు వైశ్వానరక
ర్పూరములవలె వెలిగియవల పొడచూపరోయి। అట్లనె నీవి। క్కడ దెలియుమోయి॥ పరిపూర్ణమెఱుకల। మెఱిఁగి యామీఁదట। ఎఱుకను విడచుటే। గురుబోధం చెఱుఁగుము॥ పొడచూపరోయి। 186

తా. శిష్యా! గురువర్యుఁడు శిష్యునకుపదేశించు వేళయందును శిష్యుఁడా గురుబోధ తెలిసికొను కాలమందును గురుశిష్యులిద్దరును, అగ్నికర్పూరములవలెఁ బ్రకాశించి తరువాతఁగనబడరు. [అనఁగా వారిరువురకును భేదభావమగుపడదు] అట్లే యుచటమానుము. పరిపూర్ణమును యెఱుకను యెఱుకచే తెలిసికొని, ఆమీఁదట యెఱుకను వదలుటయే గురుబోధయని తెలిసికొనుము.

క॥ సతికౌగిట తత్పతి, త
త్పతికౌగిట సతియుఁజేరి పవళించికడున్
రతిఁజెంది మేలుకని, సు
స్థితులయి, యొకరొకరుపడిన చేష్ట దెల్పుదురా। సిగ్గేలియా। చేష్ట దెల్పుదురా॥ ప్రతిలేని గురుబోధ స్థితిజెందియున్నట్లు, సం। తతి తిరిగి లేనెఱుక। గతి యుట్టిదపరాని॥ చేష్ట దెల్పుదురా॥ 187

తా. శిష్యా! భార్యకౌగిట భర్తయు, భర్తకౌగిట భార్యయును, జేరి పవళించి రతిక్రీడలయందు పొద్దుపుచ్చి, అవలమేలుకొనిసుస్థితులయి తాము కామోద్రేకంబున నొనరించిన క్రీడావిశేషములు వారొకరితోనొకరు సిగ్గువిడిచి చెప్పుకొందురా? చెప్పుకొనరు. అటులనే గురుశిష్యులు సాటిలేని యీపరిపూర్ణబోధను తెలిసికొని, యెఱుకలేనిదని

వదలినపిదప యెఱుకయందు తాము పడినపాట్లసంగతి చెప్పుకొనరు.

క॥ రానిది పోనిది బయలని
లేనిదియెఱుకనుచు, నీకు లెస్సగదృఢమౌ
దాకను నీవీమంత్రము
మానక జపియించుచుండు మాబుద్ధిశాలీ। లేనిదెలేను। మఱువకజాలీ॥ లేనిదెలేదని పూనినిశ్చయమైతె। తానొక్కటుండును। గానియట్లనువినుః మాబుద్ధిశాలి॥ 188

తా. శిష్యా! జననమరణములు లేనిది. పరిపూర్ణమనియును, నిజముగానట్టిది యెఱుకయనియును, నీకు బాగుగా నమ్మకము గల్గువరకును నీవీమంత్రమును వదలక జపించుచుండుము. ఓ బుద్ధిశాలీ! లేని యెఱుక లేదుగాన్నన యీవిషయమును మఱువకుము. లేనియెఱుక లేదని బాగుగానమ్మకమైనచో శాశ్వతముగానుండునది యొక్కటుండును. అదియే పరిపూర్ణము.

క॥ ఉన్నది పరిపూర్ణము, లే
నెన్నటికిని యెఱుకయనుచు నిదిదృఢపఱాదా
కెన్నము నేబోధించిన
తిన్నని యీబోధశిష్యతిలకమఱువకుమీ।సుజనులబ్రోవ। పలుకవెఱువకుమీ॥ నిన్ను కుమతులువచ్చి। నీలోతడిగిన, వారి। కెన్ని విధములని। వెఱిగింపకిది శిష్య॥ తిలక మఱువకుమీ॥ 189

తా. శిష్యా! శిష్యులలో తిలకమువంటి వాడా ఉండునదే పరిపూర్ణము. ఎన్నటికిని లేనిదే యెఱుకయని నీకు నమ్మకము వోచునంతవరకు యీపరిపూర్ణబోధను ధ్యానింపుము. నేనుబోధించినదానిని మఱవకుము. మంచివారికొఱకుట దీనిని యెఱిగించుటకు భయపడకుము. వారికిబోధింపుము. దుర్మార్గులు నీదగ్గఱకువచ్చి నీలోతడిగినచో, వారలకేవిధముగానైనను దీనిరహస్యమును నీవు చెప్పకుము.

ను వదలిన శిష్యుఁడు నీపప్రపంచముపై విరక్తుఁడుగా నుండును.

క॥ ఎఱుకను విడనాడిన యా
పురుషుని స్థితియెట్టిదనిన పొందుగవినుమీ
సరిపడు సరిపడ దనకచు,

సరిగా వర్తించుచుండు సమరసబుద్ధిన్ కార్యములందు సహజప్రబుద్ధిన్॥ పరిపరివిధములు బరువులు పెట్టను। మరి వైరాగ్యముచేత। మానుకొనియుండు॥ సమరసబుద్ధిన్॥ 194

తా. శిష్యా! ఎఱుకను వదలిన పురుషునిస్థితి యెట్టిదనిన చెప్పెదను జాగ్రతగావినుము. అతఁడు యిదిఒప్పు, అదితప్పు అనిచెప్పక న్యాయమార్గము ప్రవర్తించుచు మంచిబుద్ధితో నుండును. సర్వకార్యములందును స్వభావసిద్ధమైన బుద్ధితోమెలగుచు, నడుచుకొనును. అతడు దేనినైనను యాశించి పరితపించడు. ఒకదానిని యక్కఱలేదని వైరాగ్యముపూనడు. అతనికి వైరాగ్యముగాని కోరికగాని సమముగా నేయుండును.

క॥ కలమేలు కొన్నపురుషుఁడు
కలలోపలి బాములెఱుఁగ గలిగుండడకరో
తలపోయలేరు గురుకృప

వెలిపొందిన వారికింక తిప్పలున్నవా। తెలుపరకొ ... గొప్పలున్నావా॥ తలిదండ్రి దొరతాత। కులదైవ మాప్తులు। కల బాంధవులు, దేశ। కులసినమ్మి తెలుంక। తిప్పలున్నావా॥ 195

తా. శిష్యా! పురుషుఁడు కలలోన భవించిన కష్టములు మేలుకొనిన తరువాత కనబడవు. అట్లే గురునికృపచే జ్ఞానముపొందిన వారికి యెటువంటి కష్టములైనను తలపునకురావు. వారికి సంకటము లుండవు. సుఖదుఃఖములు హెచ్చుగొప్పలు సమానముగనే యుండును. గురువే, తల్లి, తండ్రి, రాజు తాత కులదైవము, మిత్రుడు, తన్వాం

గల చుట్టములు అని యెంచు వారికి యెటువంటి కష్టములును గలుగవు.

క॥ ఈరీతిస్థితి గలిగిన
నేరుపుశాలితరజనుల నిందాస్తుతులన్
దా రేగి జేయఁడెన్నఁడు

వారలుమఱిచేసిరేని వలదని యనఁడు। చెవియొగ్గి కావలె
నని వినఁడు। వారుమీవారు, మా। వారువీరనుకొంచు। సాకక్రు
వీరితో। పోరాడెవారిని॥ వలదనియనడు॥ 196

తా. శిష్యా! పైరీతి స్థితిగలిగిన నేర్పరి యితరుల దూషిం
పడు, భూషింపడు, యితరులను తన్ను దూషించినను భూషించినను
తానువలదనియనడు. వారిదూషణ భూషణములను కోరి
వినడు. వారుమీవారు వీరుమావారు అని వాదించుచు పోరాడు
వారిని వారింపడు.

క॥ ధ్వని మొదలగు తన్మాత్రలు
గనుఁగొనఁగా లేశమైనఁ గాన్పించని, చో
టును గట్టబయలుగాఁగని

ధ్వని మొదలగు తన్మాత్రలున్న దానిని నెఱుఁగకను
యూరెట్ల। జేసి నెఱుఁగకను॥ ఉనికి గలిగినయట్టి ...
జేయు। జనులకు శక్యము। చనరాదు, వినరాదు। దాని నెఱుఁగకను 197

తా. శిష్యా! ధ్వనిమొదలగు తన్మాత్రలు కొంచెమైనను లేక
పరిపూర్ణమనినమ్మి పంచతన్మాత్రలుగలిగినదే యెఱుకయని
కొని యెఱుకను నమ్మక, ఈరెండింటిలో దేనిని జూచియున్న
మహాత్ముని ... మానవులకు శక్యము కాదు.

వి శే:— పంచతన్మాత్రలు 1 శబ్దము 2 స్పర్శము 3 రూపము
4 రసము 5 గంధము.

క॥ నామదిగి లెస్సగ వినుమీ
సామాన్యంబనుచుఁ జూడఁ జనదీబోధన్
ప్రేమాతిశయమునం గని
వేమారిది గురుసన్నోట వినవలెసుమ్మీ। నిత్యము చదువు
కొనవలెసుమ్మీ॥ నామరూపక్రియ । నటనలు గలిగి, న। దేవస్థూలో
దాని। నెటుపిల్వనీయకు॥ వినవలెసుమ్మీ 198

తా. శిష్యా! నాయభిప్రాయమును బాగుగావినుము. ఈబోధ నుసామాన్యమైనదిగా చూడదగదు. దీనినియనేకసారులు గురుముఖమున యత్యాదరముతో వినవలయునుసుమీ! ప్రతిదినమును యీయుచలబోధను బోధించే పుస్తకములను చదువుకొనవలెనుసుమా నామరూపక్రియాసహితమైన యెఱుకను యెచ్చటను నిలువనీయక పారదోలుము.

క॥ నే మొదట నిన్ను గనుఁగొని
యేముక్కలు నీదుచెవిలో నిమిడించితినో
యాముక్కల మూడింటిని
నేమాత్రము మఱువకుండ నీబోధనస్తి। అందుకే యింతి।
గాబోధజేస్తి॥ ప్రేమతోఁ జదువుము। దేమూరకెప్పుడు। కామితార్థము
లిచ్చు। నీమముతో నుంత॥ నీబోధనస్తి॥ 199

తా. శిష్యా! మొదటనేను నిన్ను చూచినప్పుడే యేమాటలు నీమనస్సుస్థిరముగానుండునట్లు నీచెవిలో చెప్పితినో; ఆమాటలమూడింటిని మఱువకుండ నుండుటకే నేనింతవరకు నీకు బోధించితిని. నీవు దీనిని మరువక యెల్లప్పుడు ప్రేమతో చదువుచుండుము. నీవీ నియమముతోనున్నచో నీకోరికలు సిద్ధింపఁజేయును.

విశే:—మొదటచెప్పిన మూడుమాటలు. 1 పరిపూర్ణము నిత్యమైనది 2 ఎఱుక అనిత్యమైనది 3 ఎఱుకను విడువుము.

క॥ అన్నము దిన్నను నాకలి
తిన్నగనీరంబుఁ ద్రావ దృష్టయు, రోగం
బెన్నగ నౌషధసేవను
జన్నక్రియ యెఱుకనిల్వ జాలదోయన్నా । ...
చెవులతోవిన్నా॥ కన్నులతోఁజూచి । కడముట్టఁజదివిన । ...
నీయెదుట। సిలుచుండి కనుఁగొన॥ జాలదోయన్నా॥ ...

తా. శిష్యా! అన్నము తినినచో యాకలియు, నీరు త్రాగిన ... దాహమును. ఔషధము సేవించిన రోగమును, ఎట్లుపోవునో అట్లు యీబోధను నీచెవులతో విన్నచో యెఱుకయుచు పోవును. ... కమును కన్నులతో చూచి సాంగముగాఁ జదివినచో యెఱుక ... జేరియెదుటనిలువబడిచూడజాలదుసుమా.

క॥ జనన మరణప్రవాహము
లణచును నీబోధపట్టుఁడని, సాధువులి
చ్చిన నొల్లకుండువారలు
జనునపుఁడాబోధమీఁద జనియించు ప్రేమ! ...
జనచేష్టలేమ॥ యని తోచినీకునునే। విన ఁజెప్పవలసె, ...
నువల్ల। ననకుపోక డునుళ్ళి॥ జనియించు ప్రేమ॥ ...

తా. శిష్యా! "ఈయచలబోధ జననమరణములను ... ట్టును. దీనిని మీరు గ్రహింపుడని" మహాత్ములు యుపదేశించి ... నచో కొందరు గ్రహింపనొల్లరు. ఆమహాత్ములు వెళ్ళిపోయిన ... యాబోధమీఁదప్రేమగల్గి నాతనిని వెదకుదురు. "ఇదిమానవ ... వముసుమీ! యనినాకుతోచినీకు చెప్పితిని. నీవీబోధను ... కుము తరువాత కావలెనన్నచో మఱిదొరకదు.

క॥ మఱుపుకు దన్మాత్రలుగల
వెఱుకకు దాన్మాత్రలున్న వీరెండొకటి

పరిపూర్ణమునకు లేవని

పరిపూర్ణంబెఱుక గాదు పరికించవోయి॥ వెదకినదీని। సాటి లేదోయి॥ పరిపూర్ణమెఱుకల।పరిశోధించి గ్రంథము। రచియించినీకిస్తి। మఱువక పరిపూర్ణము॥ మఱుపుగాదోయి। 202

తా. శిష్యా! మఱుపునకు శబ్దస్పర్శాది పంచతన్మాత్రలు గలవు. ఆ. తన్మాత్రలు యెఱుకకును గలవు. ఈరెండు నొక్కటేయని తెలిసికొనుము. పరిపూర్ణమునకు తన్మాత్రలు లేవు. కావున పరిపూర్ణమును, నెఱుకయును నొకటిగాదు. నీవుబాగుగా నాలోచించుము. యెంత వెదకినను పరిపూర్ణమునను సాటిలేదు. నేను పరిపూర్ణమును నెఱుకను శోధించి యీగ్రంథమువ్రాసి నీకిచ్చితిని. నీవు దీనిని మఱువకుండ చదువుము. పరిపూర్ణము మఱుపుగాదని తెలిసికొనుము.

క॥ అందముగా సద్గ్రంథము
చందము వినిపింతుదాని జదివిన వినినన్
ముందుగ బయలెఱుకై, యే
సందున లేనెఱుక లేక జనవలెనుమ్మి। మఱియుదెవిని। చదువుమునమ్మి॥ యెందుకు నీకింక। యితరశాస్త్రముల, జోలి। లాదుగురుత్తెఱిగి। పోదదిగాన దీయెఱుక॥ జనవలెనుమ్మి॥ 203

తా, శిష్యా! బాగుగా మంచిగ్రంథమువలె నీదిని వినిపింతును ముందుగనే పరిపూర్ణము కనబడి యెక్కడను లేని యెఱుకపాఱిపోవల యునుసుమా! నీవీగ్రంథమునునమ్మి, విని చదువుము. నీకితరశాస్త్రములతోలెందుకు? వాటిని నమ్మినచో నీయెఱుకపోజాలదు కావున నీగ్రంథమునే చదువుము.

క॥ చక్కెర నొక్కని రోగులు
చక్కెర మాన్పగ్య నెఱుంగ జాల, రటువలెన్,
మక్కువతో, వినివిడువక,

చక్కఁగ గ్రంథార్థమెఱుఁగ జాలరాజనులు। కావున నీవు। చాలించిపనులు॥ చొక్కమీగ్రంథము। చూడుము। కొన వెళ్ళ।నిక్కడి తో జన్మ। మెత్తుపసరి తెలియు॥ జాలరాజనులు। 204

తా. శిష్యా! చక్కెరను తిననిరోగులు చక్కెరయొక్క మాధుర్యమును తెలిసికొనలేరు. అట్లే; ఈగ్రంథము శ్రద్ధగావినని యెడల యీగ్రంథసారస్యమును లోకులెఱుగజాలరు. కావున నీవిత రపనులన్నియువదలి శ్రద్ధగా నీగ్రంథమును మొదటినుండి కడవరకును చదువుకొనుము. అట్లు చదివినచో యీజన్మతో సరి. నీవిక జన్మలెత్తవు.

క॥ గూఢార్థమెఱిఁగినతఁడా
రూఢుఁడైనతఁడు గ్రంథ రుచిఁగొనరుభువిన్
గాఢతరాజ్ఞానంబున

మూఢుఁడైయున్నవాఁడు మొదట నేవినఁడు। సుజనులజాడ। మదమొప్పగనఁడు॥ వాఁడు వీఁడనరాని। వాఁడే గ్రంథమువిను। వాఁడు నిశ్చయమిట్టి। వార్తలెఱుఁగనివాఁడు॥ మొదట నేవినఁడు॥ 205

తా. శిష్యా! రహస్యార్థముఁ దెలిసినవాఁడును, ఆరూఢుండైన వాఁడును యీగ్రంథమునందలి సారస్యమును గ్రహింపజాలరు. ఏమి యు తెలియని మూఢునకు యీగ్రంథమును మొదట నేవినఁడు, మహా త్ములగొప్పతనమును చూడజాలఁడు వాఁడు వీఁడు అనిభేధము లేక యుండెడి పరిపూర్ణుఁడే యీగ్రంథమును వినుట కధికారియగును. నిజముగా యీరహస్యమెఱుగనివాఁడే గ్రంథమును మొదట నేవినఁడు.

వి శే:— గూఢార్థ మెఱిఁగినవాఁడు=సాంఖ్యాది మతస్థుఁడు, ఆరూఢుండైనవాఁడు—యోగము నభ్యసించువాఁడు, వీరిరువురును యితర మతములనస్మి యుందును. పరిపూర్ణుఁడు=పరిపూర్ణమును తెలిసికొన్నవాఁడు, అధికారి=తగినవాఁడు—

క॥ తాబేటి తలపుచేతను
దాబేలైయిలక్షుధార్తి దనరుట దెలియన్
తాబేటి గర్భమందును
దాబేలై పుట్టకున్న దరమె యితరులకు। సద్గురుబోధ। ట్లెన్యనితరులకు॥ నేబోధలెఱుఁగని। యీబోధగలవారి। చేబోధపడయక। చేకొనఁదలఁచితె॥ తరమె యితరులకు॥ 206

తా. శిష్యా! మనుజుఁడు తాబేటియొక్క తలంపుచేత (అనఁగాకుత్సితముగా) ప్రవర్తించిన క్షుద్బాధాది బాధలందు చిక్కి కష్టపడునేగాని. తాను తాబేటిగర్భమునందు పుట్టకుండ తాబేలు కాజాలఁడు అట్లే సద్గురుబోధకోరినవారు తాము పరిపూర్ణులచేత తెలిసికొనవలెనేగాని, యితరబోధలకు నాశ్రయించిన కష్టములే గల్గును. గాని, పరిపూర్ణులు కానేరరు.

క॥ ఈఁతేయపేక్షను మనుజులు
నూతిదరిఁజేరి నిలిచి నోటగొణగినట్లు
యీఁతేల వచ్చువారికిఁ
జేతులతోనీళ్ళమీఁద జేరియీఁదకను। మును నేర్చిన। వాగీదించకను॥ ఈతీరుగని దేశి। కేంద్రుఁడుపెల్వక। చాతుర్యమునబోధ। సాధింపనయ్యేన॥ చేరియీఁదకను॥ 207

తా. శిష్యా! ఈతనేర్చుకొన నభిలాషగల మానవుడు బావిగొడ్డుకువెళ్ళి నిలచి నాకు యీతరావలయునని నోటితో గొణగుకొన్నంత మాత్రమున యీఁతరాదు. ముందు యీఁతనేర్చినవారుసహాయముచేసి యీఁదించిన పిమ్మట తాము నీళ్ళమీద చేతులతో గొట్టియీఁదిననేగాని యీఁతరాజాలదు అటులనే యీఁయచలబోధచాతుర్యముతో నాకుపట్టుపడవలయునని కోరిన మాత్రమున పట్టుపడదు.

సద్గురువర్యునుపదేశము చేసిననేగాని పట్టుపడదు. కావున గురువు నాశ్రయింపవలయును.

క॥ ప్రవిమల చిత్తుఁడు శిష్యుఁడు
సవినయమున దేశికునకు శరణాగతుఁడై
త్రివిధప్రసాదములుగొని
భవనాశస్థితులులేని పద్ధతివినినన్। తిరిగిరాని। పద్ధతిగనినన్॥ భువిలో వానిసాటి। బోల్పనెవ్వరులేరు। అవిరళభక్తియు। వానిసనొందునీ॥ పద్ధతివినినన్॥ 208

తా. శిష్యా! నిర్మలమైన మనస్సుగల శిష్యుడు వినయముతో గురువర్యుని శరణుఁజొచ్చి మూడువిధములయిన గురుప్రసాదముల నొంది, సృష్టిస్థితిలయములులేనిదియు తిరిగిజన్మము లేకుండఁజేయునదియు నైన యీయచలబోధను వినినను చూచినను యీభువిలో వానితో సమానులెవ్వరు యుండరు. సాటిలేని భక్తి వానిని పొందును.

విశే:—త్రివిధప్రసాదములు=త్రివిధదీక్షలు 1. దృగ్దీక్ష (చేప గ్రుడ్లుబెట్టి తిరిగి చూచినంతనే పిల్లలగును. అట్లే యుపదేశకాలమున గురువు శిష్యుని యపరోక్ష సాక్షాత్కార బ్రహ్మభావము కలవాఁడగునా? యని వీక్షించుట) 2 స్పర్శదీక్ష (పక్షులు గ్రుడ్లుబెట్టి రెక్కలచేనాసని కాపాడుచుండిన యవి పిల్లలగును. అట్లే గురువు తన్నాశ్రయించిన శిష్యుని శరీరమును హస్తముచేనిమురుట) 3 వాగ్దీక్ష తుమ్మెద మంటిలోనుండి పురుగును తీసుకొనిపోయి దానినొక చోబెట్టి వానిచెవిలో కూసి కూసి తనరూపముగా దానిని చేసికొనును. అట్లే గురుబోధచేసి శిష్యుని దనవలెఁ జేసికొనుట. —

క॥ ఉపనయనముగానిదె తా
నుపనయనము మీఁదిచదువు నూహానిటఁగినన్

విపరీతమగును దానను,

చపలుఁడు బ్రాహ్మణుఁడుగాఁడు చర్చించిచూడ।శూద్రుఁడువాఁడు। చర్చించిచూడ॥ ఉపముచే బోధట్టు। లూహించని యట్టి। కపటచిత్తుఁడుసాధు। గణముతో సమమగాని। చర్చించిచూడ॥ 209

తా. శిష్యా! ఉపనయనము కానిదే, యుపనయనమైన తరువాత చదువ వలసిన వేదాదివిద్యలను తానభ్యసించెనేని విపరీతమగును. ఆచపలుఁడు బ్రాహ్మణుఁడుకాఁడు. ఆలోచింపఁగా నతఁడు శూద్రుఁడేయగును. ఆవిధముననే గురువునొద్ద సంస్కారము నొందక యచలబోధను గ్రహించిన కపటచిత్తుఁడు సాధుకూటమిలో చేరఁడు. అతఁడు దూరుఁడేయగును—

విశే:—ఉపనయన మనగా బ్రహ్మజ్ఞానమును తెలియునట్టి కంటిని తెరచుట ఉపనయనమందు గురూపదేశము నొందిననే గాని యెవ్వరును బ్రహ్మజ్ఞానమున కర్హులు కాజాలరు.

క॥ మంత్రముచే పంతెట్లగు
తంత్రము లేకున్న గాదుతంత్రము చేతన్
మంత్రము లేకను వడిగల

మంత్రము తంత్రము రెండు। మఱిగూడుకొని కార్యము లన్ని। జరిగించుపూని॥మంత్రతంత్రములలో। మర్మము గురుఁడెఱుఁగు। మంత్ర తంత్రములలో। మర్మము గురునిచే॥ మఱితెలుసుకొని॥ 210

తా. శిష్యా! తంత్రము లేకుండ, మంత్రమొకటి దానిచేతనే కార్యములు నెఱవేఱవు. మంత్రము లేకుండ తంత్రమొకటి దానిచేతనే కార్యములు నెఱవేఱవు. ఈమంత్రతంత్రములు వేర్వేఱుగా నేమియుఁ జేయనేరవు. సరియైన మంత్రతంత్రములు రెండును కూడికొనిన సకల కార్యములను జరిపించుచున్నవి. ఈ రెంటియొక్క మర్మమును గురువు తెలిసికొనును. కావున నీవు గురువునాశ్రయించి యీమంత్రతంత్రరహస్యమును తెలిసికొనుము

క॥ సంకల్పాదిక గుణములు
సంకులమీ యెఱుకయందు సమకూడుండున్
సంకల్పాదిక గుణముల
సంకులమని యెదను జూడ జాడ లేదన్నా। యీ రెండును। వేఱుగావన్నా॥ కొంకక నీరెంటి॥ గూర్చి గ్రంథము జేస్తి సంకోచింప కచదువు। శంకపుట్టదింక॥ జాడ లేదన్నా॥ 211

తా. శిష్యా! ఈయెఱుకయందు, సంకల్పాది గుణముల యొక్క గుంపు కూడియుండును. ఈసంకల్పాది గుణసంకులమును మన స్సున జూడగోరినచో జాడ తెలియదు. ఈ రెండును వేఱుగాదుసుమా! ఈ రెంటిని యొకటిగాజేర్చి యీగ్రంథమును వ్రాసితిని. సంకోచింపక నీవు దీనిని చదివితివేని సందియ ముండదు.

క॥ హాటమున కుటిలాత్ముని జం
పుటకై, భటకోటి కాజ్ఞ భూపతియిడినన్
భటులటు వలెఁ జేసెడిచోఁ
పటుకుటిలుఁడు పడిన పాట్లు పాటించికనునా। అట్లనెగురుని। నోటదావినినా॥ యిటువంటిబోధను। యెటువంటి నరుఁడైన। అటు వెనుకటి చేష్ట। లెటువంటివో దాని॥ పాటించి కనునా॥ 212

తా. శిష్యా! రాజు కోపముతో నొక దుర్మార్గుని యురిదీ యుటకై భటులకు నాజ్ఞయిచ్చినచో భటులు, ఆదుర్మార్గుని యురి దీయ బోవునపుడు, ఆదుర్మార్గుడు తాను ముందుచేసిన తప్పుదలపోసి విచారింపడు. అట్లే గురుముఖంబున యీబోధ తెలిసికొని, యెఱుకను విడచిన మానవుఁడు. తానుముందెఱుక యందు గావించిన దుష్టచేష్ట లన్నియు తలపడు.

క॥ సకల జనుల సమ్మతిగా
నొకడైనను సుజనజాలశుద్ధస్థలిపై

మకరాంక జనని జనకా

ద్యకలంకులలోన, నీవవన నేమిగణనా। బోధందితర। జను
లేమి గణనా॥ వికలమానసుఁడవై। వెతజెందబోకు, నీవకుటిలభక్తుఁ
డ। వనిదెల్పితిబోధ॥ వననేమిగణనా॥ 213

తా. శిష్యా! ఈభూమిమీద; అందరికిని నిష్కమగునటుల నొక్కడైనను నడువజాలడు. మన్మథుని తండ్రియగు విష్ణుమూర్తికిని, యితరదేవతలకును సర్వానుమతముగా నడుచుకొనుటకే సాధ్యము కాదు. అట్టియెడ నీబోటివాడొక లెక్కయగునా? బోధనందిన యితరజనులొక్క లెక్కయగుదురా! యితరమతస్థుల కనుగుణ్యముగానడుచుకొనుటకు నీకు సాధ్యముకాదు. వారిమాటలనువిని చంచలత్వము పూనకుము. నిష్కపట మానసుండవైన భక్తుఁడవని నీకిబోధ చెప్పితిని.

క॥ బలధన విద్యలు దుష్టుల
కిలగలిగిన నొరుల నొంతు రెంతయునీర్షన్,
బలధన విద్యలు శిష్టుల
కిలగలిగిన నొరులబ్రోతు రెంతొమోదమునా నీవిరెంటి।
నెఱిఁగి మోదమునా। కలలోననైన దు। ష్టులచెంతఁ జేరకు। మెలమి
శిష్టులచెంత। కలనైన వదలకు॥ మెంతొ మోదమునా॥ 214

తా. శిష్యా! ఈభూమియందు దుష్టులకు బలము, ధనము, విద్య, యీమూడును కలిగినచో; వారలు యితరులయందసూయవహించి కీడుచేయుదురు. సజ్జనులకు బలము, ధనము, విద్య యీమూడును యున్నచో; వారలుప్రేమతో యితరులను కాపాడుదురు. నీవీ రెండు విధములవారి గుణములను గ్రహించి కలయందైనను దుష్టులతో స్నేహము జేయకుము. మంచివారి సాంగత్యమును కలయందైనను వదలకుము.

క॥ అందమగు స్వాతివర్షపు
బిందువు లెందెందు బడునో పృథివీస్థలి, త
ద్బిందువులు పాధివశమునఁ
జెందును తగనామ రూప చేష్టాదికమును। అట్లనెనీవు। జెం తే
వన్నియును॥ మందితో జతగూడి। మాట్లాడినంతలో। నందుకే సహ
వాస। మరయుము తగువాస। చేష్టాదికమును॥ 215

తా. శిష్యా! స్వాతికార్తెలో కురియు వానచినుకులు అనేక చోటులందుపడి యాస్థానగుణ విశేషములచే యనేక నామ, రూప, చేష్టలు వేర్వేర గలిగియుండును. అట్లేనీవును దుష్టులతో చేరినచో దుష్టుఁడవగుదువు. శిష్టులతో చేరినచో శిష్టుఁడవగుదువు. నీవు స్నేహము చేసిన వారిగుణములే కలవాఁడవగుదువు. కావున తగినవారిని పరిశీలించి స్నేహము చేయుము.

విశే:— స్వాతికార్తెయందలి వానచినుకులు శుక్తియను నత్తగుల్లలో పడినచో ముత్యములగును. ఉపాధి=కారణముచేత, ఎంత చోటునందు తానుండునో అంతచోటునందు గలవస్తువు లభిన్నత్వమును చూపించి, తాను వేఱేకపబడుట.

క॥ జారులకు లోకులందరు
జారులవలె దోచబడుట సహజగుణంబౌ
చోరులకు సకలజనములు
చోరకులని మదికిదోచు చునికి సహజమురా। అట్లనెదు।
ష్టాత్మునికి సహజమురా॥ సారములేని సం। సారాబ్ధి దాటించు॥
వారిని తమ వంటి। వారినిగను టెట్లు॥ యునికిసహజమురా॥ 216

తా. శిష్యా! జారులకులోకులందరును జారులవలెనే కనబడుదురు. దొంగలకు సర్వమానవులు దొంగలవలెనే కనబడుదురు. ఇవి వారివారి సహజగుణములు అట్లే దుష్టాత్ముఁడు నిస్సారమైన

యీసంసారసముద్రమును దాటింపగలపరమ గురువర్యుని సైతము తనవలె దుష్టాత్మునిగా భావించును. ఇదిశ్లోకములకు సహజము.

క॥ బయలెఱుకలు శిష్యునకుఁ,
దయతో గురుఁడెఱుఁగఁజేసి తరువాతను, సం
దియ మేమిలేక యెఱుకను,
బయమున విడిపించు గురుఁడు నయశాలిగాదా। నీమదికిది। నాటునా లేదా॥ భయభక్తిగురు సార్వ। భౌముని సేవ, నిశ్చయముగ జేసితె। జయమందెదవు, గురుఁడు। నయశాలిగాదా॥ 217

తా. శిష్యా! గురుహృదయతో శిష్యునకు పరిపూర్ణము, ఎఱుకను తెలియపర్చి, తరువాత సందేహమేమియు లేకుండగ యెఱుకను జాగ్రత్తగా విడిపించ జేసినచో, ఆగురువు బుద్ధిమంతుఁడు సుమీ. నేజెప్పునది నీమదికి బాగుగా తెలిసినదా? లేదా? నీవు భయభక్తులతో గురువర్యుని సేవజేసితివేని జయమునందెదవు.

క॥ పదిరెండక్షరములు గల
సదమల మంత్రార్థమెఱిఁగి సద్గురుకృపచే
బదియారక్షరములు గల
యదియెట్టిదో తెలిసెనేని యతఁడె సద్గురుఁడు। ఈ రెంట। ఱిఁగి। నతఁడెఘనుఁడు॥ గొబదటిది పరిపూర్ణ। మును జెల్పు నెఱుకను దదనంతరప్రభావో। ధనుజేయు నీవుదెలియు। మతఁడె సద్గురుఁడు॥ 218

తా. శిష్యా! పదిరెండ క్షరములుగల ద్వాదశాక్షరియను నిర్మలమైన మంత్రముయొక్క యర్థమును, శ్రీగురు కటాక్షముచే పదియారక్షరములుగల షోడశాక్షరియను మంత్రవిశేషమును తెలిసికొన్నతఁడే సద్గురుఁడు. ఈ రెండు మంత్రముల మహిమ నెఱిఁగినవాడే బుద్ధిమంతుడు. ద్వాదశాక్షరి పరిపూర్ణమును తెలియజేయును. షోడశాక్షరి యెఱుకను గూర్చి తెలియజేయును.

విశే:— 1 ద్వాదశాక్షరి "ఏతన్మృధ్యా శుద్ధవిద్యుతి కించన"
2 షోడశాక్షరి "సర్వ్మాలమే తదాజ్ఞానచ్ఛరీరం నాస్తి కేవలం"

క॥ ఆమంత్రయుగము దెల్పెద
నేమము తోఁదలఁచు ముత్త దీబట్టబయల్,
ఏమీ లేదని బలికిన
నీమంత్రము తత్వమూల మింకొకటివినుము। ఎప్పుడునోట। నిడిమఱువకనుము॥ ఈమూలము లేని, గు। ర్తెఱిఁగే శరీరము। యేమి లేదనియుంటె। నిడిషోడశాక్షరి॥ యింకొకటివినుము॥ 219

తా. శిష్యా! నీకు నే నారెండు మంత్రములఁ జెప్పెదను విని మఱువక ధ్యానింపుము. "ఉత్తదీబట్టబయలు యేమీ లేదు" అనగా సర్వమును పరిపూర్ణము. దీనిని మించినదింకొకటి లేదు. ఇదే ద్వాదశాక్షరీమంత్రమూలము. "మూలము లేనిగుర్తెఱిఁగే శరీరము యేమియు లేదు" అనఁగా శరీరమంతయు యబద్ధము. ఇదే షోడశాక్షరీమంత్రమూలము. ఈమంత్రద్వయ తత్వములనెప్పుడును మఱువకుము.

క॥ తొలిమంత్రి పద్ధతెక్కడ
గలదోయని వెదుక నేల కలదాట, నా
వలమంత్ర పద్ధతెక్కడ
గలదోయని చూడనేల కాదామూచేఁగి। వినేది। యనేది, తినేది॥ అంతొలుతదానిని। నవశ్లోకము చేసి॥ కలకాల మెఱుకను। గలవాని మఱుక॥ కాదామూచేది॥ 220

తా. శిష్యా! మొదటిమంత్రమునందు గలపద్ధతి యెక్కడగలదని వెదుకనేల? అది పరిపూర్ణము, కావున సర్వత్రనిండియున్నది. రెండవ మంత్రమునందుగల పద్ధతి యెక్కడ గలదని వెదుకనేల? అదే నీవేగాన. కావున చూచినది, వినునది, మాట్లాడునది, తినునది, అది

యేసుమా! నీవు మొదటిమంత్రమును గ్రహించి పరిపూర్ణమును తెలుసుకొని, రెండవమంత్రమును గ్రహించి యెఱుకను విడిచిపెట్టుము.

క॥ ఇదితప్ప నేమి లేదని
మొదటిది మొఱపెట్టుచుండు ముదమునవినుమీ
యిదియేమి లేదుపొమ్మని
వదలక రెండవది లెస్స వదరుచుండునురా। బయలెఱుకలు
యిదినిశ్చయమురా॥ అదిగాన నీరెంటి। నరసినీవిప్పుడు। విదితముగ
నెఱుకను। విడురమంత్రమిట్లు॥ వదరుచుండునురా॥ 221

తా. శిష్యా! సంతోషముతోవినుము. మొదటి మంత్రమైన ద్వాదశాక్షరి పరిపూర్ణము తప్ప నింకేమియు లేదని మొఱపెట్టుచుండును. రెండవమంత్రమైన షోడశాక్షరి యెఱుక యేమియు లేదని రూఢిగాపల్కుచుండును. పరిపూర్ణ, యెఱుకల స్థితి యిట్టిదని తెలిసికొనుము. కావున నీవీరెంటిని పరిశీలించి యెఱుకను విడిచిపెట్టుము. ఇదియే మహామంత్రముసుమీ,

క॥ పరిపూర్ణమిదిగో యిదిగో
యెఱుకతోఁ జూపించి, లేని యెఱుకను లేదం
చెఱిగించిన గురుఁడే పతి
యెఱుకను నిల్పెటిగురు డెందుకోయన్నా! తద్బోధనెం
దుకోయన్నా। శరణన్న వారి మ। స్తకమందుఁ జెయి పెట్టి। తిరముగ
నెఱుకను। దీసివేయని వాఁ॥ డెందుకోయన్నా॥ 222

తా. శిష్యా! యెఱుకయొక్క సహాయమున "పరిపూర్ణమిదిగో" యని పరిపూర్ణమునుజూపి, లేనియెఱుకను లేదని తెలియఁజెప్పు వాఁడే గురువు. ఎఱుకనుబోగొట్టలేనివాఁడు గురువుకాఁడు. అతనిబోధ నీకువలదు. శరణుజొచ్చిన వానిని జేరఁదీసి స్థిరముగా యెఱుకను తీసివేయని గురువువలన లాభము లేదు.

క॥ పరిపూర్ణబోధ నెఱుఁగని
గురుశిష్యులబోధకొఱకుఁ గోరఁబనివడున్
గురువర్యుఁడొకని మరలను

పాఱువరమునఁ బుట్టినట్టి యాశిఖండికిని। సతియైనట్టి యబల తండ్రికిని॥ వరుల నిద్దఱినిఁ దే। వలయు,నీయల్లుడు మేము, వరియింతుమని చెప్పి। వరుసపంపిన, య। లాశిఖండికిని॥ 223

తా. శిష్యా! శిఖండి భార్య, తనతండ్రియగు కాశీరాజునకు, "తన భర్తయును తనవలెనే యాఁడుది కావున, మాయిరువురికి పెండ్లిచేయుటకు, నీవు యిద్దరుపురుషులను తీసికొని రమ్మని" వారిని నీయల్లుడునేనును పెండ్లాడుదు' మని, ఉత్తరము వ్రాసినది. అట్లే పరిపూర్ణబోధ యిట్టిదని తెలియనేరని, గురుశిష్యుల బోధకొఱకు వేఱ్వేఱ మఱియొక గురువులు కావలయును.

విశే:—పూర్వగాథ=తొల్లి పాంచాలప్రభువగు ద్రుపదుఁడు, సంతానములేనందున, శివునిగూర్చి తపస్సుచేసి, దుష్టద్యుమ్నుఁడు ద్రౌపది, శిఖండియును ముగ్గురుబిడ్డలగాంచె. దుష్టద్యుమ్నుఁడు మగవాఁడు, ద్రౌపది ఆఁడుది, శిఖండి నపుంసకుఁడు. ఈశిఖండి పురుషరూపమునొందునని వరముండుటచే యాతనిని మొదటినుండియు మగవేషముతోడనే పెంచుచుండెను. వివాహకాల మాసన్నయగుటచే యాశిఖండికి కాశీరాజు కూతురును పెండ్లిచేయుటకు నిశ్చయించి పెండ్లికొడుకును తీసుకొని వెళ్ళకనే, కత్తికి కంకణముకట్టి కాశీరాజు కూతురు పెండ్లిచేసి పాంచాలదేశమునకు తీసుకొనివచ్చెను. కొద్దిదినంబుల కాశీరాజుకుమార్తె తనమగఁడు మగవాఁడు కాఁడని తెలిసికొని తన తండ్రికిట్టుల జాబువ్రాసి పంపెను. "జనకా! నీవు వచ్చినప్పు డిరువుర పెండ్లికొడుకులను తీసికొనిరమ్ము. నావంటి ఆడుదియైన నీయల్లుడును, నేనును, చెరియొక పెండ్లికొడుకును పెండ్లాడుదుము. అని వ్రాసి

పంపఁగా, కాశీరాజుకోపముతో పాంచాలదేశముపై దండెత్తెను. అంత శిఖండి భయపడి యడవులకు పారిపోయి, యొక యక్షునారాధించి తన స్త్రీత్వమును వానికిచ్చి, వానిపురుషత్వమును తాను గ్రహించి పురుషాకారముతో పురిని ప్రవేశించి, తన మామను సమ్మతిపఱచి, తన భార్యను యథావిధిం జేపట్టి సుఖంబుగానుండెను. ఈతఁడే భీష్ముని కౌరవయుద్ధమున వధించినవాఁడు.

క॥ పరిపూర్ణబోధ నెఱిఁగిన
గురువను చేబోధఁగొనిన గొప్పఫలంబౌ
బరిపూర్ణబోధ నెఱుఁగని
గురువులచే బోధఁగొనిన గొప్పఫలమౌనా। అదియెట్లన్న గూడిరతిలోన॥ బురుషునిచే సంతు॥ పొలఁతి వడయును, బడయ। దర మౌనె వారికి। దమవంటివారిచే॥ గొప్పఫలమౌనా॥ 224

తా. శిష్యా! స్త్రీ పురుషునితో సంభోగించినచో సంతానము కలుగును. కాని, స్త్రీ, స్త్రీతో సంభోగించినచో సంతానఫలము కలుగదు. అట్లే, శిష్యుఁడు, పరిపూర్ణబోధ నెఱిగిన గురుని చేత నుపదేశము నొందిన మేలుకలుగును. కాని, పరిపూర్ణబోధ నెఱుగని గురుని చేత నుపదేశమునొందిన మేలుకలుగదు,

క॥ దృష్టాంతము దొరికెను, నీ
యోష్ఠముగద లించఁగానె నిజకల్లనుచున్,
దృష్టాంతమడుగు, బోధకు
స్పష్టముగా గప్పురము, దీపము। జూపువోయి। యీయుక్తిలో। పముఁజూపకోయి॥ తృప్తి నొందెదరిట్లు। తోఁచిచెప్పితిగాని। శ్రేష్ఠమీబోధ। చేకొన్నవారికి॥ దీపము జూపవోయి। 225

తా. శిష్యా! ఈబోధ నీనోటనుండి వెలువడగానే యెవ్వఁడైన దృష్టాంతమును జూపుమని యడిగినచోఁ కర్పూరదీపమును వెలిగించి

చూపుము. ఈయుక్తియందు వెనుదీయకుము. కర్పూరదీపము సంద న్నియు నెట్లు స్పష్టముగా కనబడునో; అట్లే యీపరిపూర్ణబోధ యం దన్నియును స్పష్టముగా కనబడును. యీశ్రేష్ఠమైన బోధవలన వారలు తృప్తి నొందెదరని నాకుతోచి చెప్పితిని.

క॥ ఎఱుక భ్రమగల్గు శిష్యుని
పరితాపము మాన్పునట్టి పండితుఁడితఁడే,
గురుఁవరుఁడుగాని, గురువులె?

గురువులమని పొట్టకొఱకు గొణిగేవారెల్ల। వారికీబోధ। దెలియుటకల్ల॥ పరిపూర్ణమున లేని। యెఱుక నేర్పఁదెల్పి యెఱుకను। విడిపించ। నెఱుఁగక గురువులై॥ గొణిగేవారెల్ల॥ 126

తా. శిష్యా! ఎఱుకగయుక్ర భ్రాంతి గల్గిన శిష్యుని పరి తాపమును మాన్పునట్టి పండితుఁడే గురువుగాని, పొట్టకొఱకు, గురువుల మని యేమేమో చెప్పువారలు గురువులు కాజాలరు' అట్టివారలకీ బోధయే తెలియదు. పరిపూర్ణమునందు లేని యెఱుకనుచూపి యెఱు కను పోగొట్టజాలని వారు గురువులు కారు-

క॥ గురుశుశ్రూష యొనర్చుట
నెఱిఁగించెద నట్లులనని నేర్పడవినుమీ?
పరులిష్టదైవమునకుం

పరిచర్య యొనర్చునట్లు। భక్తితోఁడుతను। గురుమూర్తి నత్యుక్తితోఁడుతను॥ విగత మరమఁగలేక। నీవు సల్పితివేని। గురుబోధ మెఱుకు। సద్గురునిచే దెలిసేవు। భక్తితోఁడుతను॥

తా. శిష్యా! గురుశుశ్రూషకు శుశ్రూషజేయు విధము చెప్పెదను వినుము నీవు ప్రైవముననునేలాగునసీవు మనఃపూర్వకముగా ధూప దీపనైవేద్యము లర్పించి భక్తితో నెట్లుపూజయొనర్చుదువోయటులనే గురుప్రసను పూజచేయుము. అట్లునీవు మనఃపూర్వకముగా గురుపూజ

సల్పితివేసి ఈపరిపూర్ణ బోధయొక్క రహస్యమును గురువర్యునిచే తెలిసికొందువు—

క॥ తను మన ధనములు గురునకు,
వినయంబున ధారవోసి, వేడ్క—గురునిచే
ననువైనబోధ వడసిన
ఘనమతి మంతునకు సాటి గలరా! యీభువిని। లోకులు
మ్రొక్క—। వలదాతాముదని॥ తానునితరులని। తానక, నేమాట।
వినక, పరిపూర్ణత। తనకు వారికిసాటి॥ గలరా యీభువిని॥ 228

తా. శిష్యా! దేహము, మనస్సు, ధనము, గురువర్యునకు భక్తితో ధారవోసి, గురువర్యునిచే సరియైన బోధ నొందిన బుద్ధిమంతునకు సరియైనవా రెవ్వరును యీ భూమియందు లేరు. అట్టివానినిం జూచి లోకులందరును నమస్కారములు చేయవలయును. నేను, ఇతరులు అను భేదభావము లేక, యేమాటయును వినక పరిపూర్ణభావము నొందినవారి కెవ్వరును సాటిగారుసుమా!

క॥ జలము నెడబాయనొల్లని,
జలచరముల రీతిపూని సచ్ఛిష్యుండు, హృ
జ్జలజంబను పీఠముపై
నిలి, పి తరము మాని గురుని నేగొల్చుసుమ్మి।తదుక్తుల
నేదలంచు నమ్మి॥ కలకాలమిారీతిం। గడపు ననేప్రొద్దు। తలిత్రుడ్రి
దొరదాత। దైవమనుచు గురువు।నేగొల్చుసుమ్మి॥ 229

తా. శిష్యా! నీళ్ళనెడబాసి యుండలేని చేపలు మొదలగు జలచరములవలె, మంచి శిష్యుండు హృత్పద్మమునందు గురుమూర్తిని నిల్పి యితరమునుమాని గురువునె ధ్యానించు చుండును. గురువాక్యములనే సదా తలపోయుచుండును. అతని జీవితమంతయు నీవిధమా

గానే గడుపుచు; గురువే, తల్లియు, తండ్రియు, రాజు, దాత, దైవము అని నమ్మి సేవింపుచుండును.

క॥ సతి, పొరుగూరికి బోయిన
పతిరాకడ గోరినట్లు భావములోనన్
మతిమంతుఁడు సచ్ఛిష్యుఁడు,
సతతము గురురాకగోరు సత్యమువినరా॥

వానితోటి। సాటెవ్వరనరా॥ హితునిరాకడకు, స్నే।హితుఁడు గోరినయట్లు। అతి దరిద్రుఁడు: ద్రవ్య। తతిని గోరినయట్లు॥ సత్యమువినరా॥ 230

తా. శిష్యా! పొరుగూరికి బోయిన భర్తరాకడను భార్యకోరినట్లును, మిత్రుని రాకడను స్నేహితుడుకోరినట్లును, ధనముకు దరిద్రుడు కోరినట్లును, మంచి శిష్యుఁడు గురువర్యుని రాకను నిత్యమును కోరుచుండును. నిజముగా వానితో సమానులెవ్వరును లేరు. ఇది నిజము సుమా!

క॥ అతివల రతి చతురత, లా
యతివలచే వారి తండ్రులరయ రనుచు, ద
క్షితులరయ నేస్తు, రట్లనె,
మతిమంతుఁడు గురుబోధ। మానినఁగాని।

తద్బోధ, కా। మానఁడుపూని॥ అతి దరిద్రుబచే, వి।ద్యార్జనా ఘనుఁడు। చతురత విత్త। మార్జించిన తంతులు॥ మానినఁగాని॥ 231

తా. శిష్యా! స్త్రీల చాతుర్యములను వారి తండ్రులు తెలియజాలరు. వారి పతులు చెప్పకున్న గ్రహింతురు. అటులనే బుద్ధిమంతుఁడైన శిష్యుఁడు తనగురువు చెప్పకున్నను తానాబోధను గ్రహించును. ధనసంపాదనగలగురువు, తనశిష్యుఁడు దరిద్రుఁడైనను చాతుర్యముగా వానివద్దనుండి ధనము సంపాదించునట్లు జ్ఞానాపేక్షగల

శిష్యుఁడు, తనగురువు క్రమముగా చెప్పుచున్నను, క్రమేణ బోధను తెలిసికొనును.

క॥ పరిపూర్ణబోధఁదెల్పెడు
పరియంతము, సేవఁజేసి, బహునమ్మికగా
గురుమూర్తికి దరువాతను,
మఱికన్నుల గననివాని మార్గము ఛీఛీ,। తలఁచరాదా। మాటను ఛీఛీ। గురునాజ్ఞవినని దే। గురువై శిష్యులఁగూర్చి। గురుబోధ దెల్పెడు। గురువంచకుని యొక్క॥ మార్గము ఛీఛీ॥ 232

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణబోధను చెప్పునంతవరకు మిక్కిలినమ్మకముగా గురునకు సేవజేసి, బోధను తెలిసికొన్న తరువాత గురుని కంటబడని శిష్యుఁడు పరమచండాలుఁడు. వాఁడు ద్రోహి. వానిమార్గమునీచము. వానినిగూర్చి చెప్పుకొనినను పాపముసంభవించును గురువర్యుని యనుమతి నొందకనే, తాను గురువై కొందరు శిష్యులను గూర్చుకొని వారికి యుపదేశముచేసెడు గురువంచకుని నడవడి మిక్కిలి హీనమయినది. కావున యామాట నోట పల్కుటకూడ హీనమేయగును.

క॥ తన శిష్యులు విని, తను నతి
వినయంబునఁ గొలుచు కొలకు వినుతుఁ డొనర్చుకా,
దన గురువును, గురువింటికి
చనుదెంచినఁజూచి శుశ్రూష,తగ నొనర్చుండు,।లేచినిఁ దెలిపి। చనుమనుచుండు॥ వినుము కుత్సితశిష్యా। గ్రణి వీఁడువీఁడెల్లు। ఘనబోధోక్తస్థితి। గమనో, గురునకు శుశ్రూష॥ తగనొనర్చుండు॥ 233

తా. శిష్యా! తనశిష్యులు తన్ను యెక్కువ వినయముతో గొల్చుటకై, తనగురువుగారి మహాత్మ్యంబును తనశిష్యుల యెదుట పొగడును. అట్టివారలు తమగురువే తనయింటికి వచ్చినచోఁ అతనికి

శుశ్రూషాదులొనర్పక, తనపేదరికమును జెప్పి వెళ్ళుమని పంపివేయును. ఇట్టికుత్సితబుద్ధిగల్గిన శిష్యునకు పరిపూర్ణజ్ఞానమేలాగున కలుగునో, యూహింపుము. (అనఁగా పరిపూర్ణుఁడు కాజాలఁడు)

క॥ కుటిలాత్ముఁడైన శిష్యుం
డిటువలె తాఁ బల్కుఁ గురుఁడు యింటికి రాగా,
నెటు బోవుచుండిరాకో

యిటకిఁక దర్శనము మరల నెప్పుడయ్యెనో। యెవరికి దెలియు। నెప్పుడేమౌనో॥ యెటు దోచదేమైన। యిత్తమంచనుకొంటి। తిటుకున నొకరాగి। దుష్టయిన లేదిప్పు॥ డెప్పుడయ్యెనో॥ 234

తా. శిష్యా! కుటిలుండగు శిష్యుఁడు తన గురువు తన యింటికి వచ్చినపుడు వానితో నిట్లని చెప్పును. "అయ్యా! మీ రెచటికిఁ బోవుచుండి యిచటికి వచ్చితిరో; మరల తమ దర్శన మెప్పుడగునో; ఏవేళ కేమగునది యెవరికి తెలియును? తమ కేమైన కానుక సమర్పించుకొందమనిన నాయొద్ద నొక రాగికాసైనను లేదు. నా కేమియును దోచుట లేదు." అని చెప్పును.

క॥ జపములు, తపములు సలుపును,
విపరీత స్మరణజేయు వేదాంతార్థం
బపరిమితంబుగఁ జెప్పును

కపటాత్ముఁడు శిష్యకోటి గని మెచ్చుకొనఁగను। మెచ్చి ద్రవ్యమును ముట్టుకొనుటకు॥ అపకీర్తి సేతలు। కలరి వట్లగుపడి। యుపముచే బ్రిముపము। మంపుగోసము, తన్ను॥ గని మెచ్చుకొనుటకు॥ 235

తా. శిష్యా! కపటాత్ముఁడైన గురువు తన శిష్యులు తన్ను మెచ్చుకొనుటకై జపతపములు చేయును, విపరీతముగా స్మరణ చేయుచుండును. వేదాంతార్థమును యెక్కువగా చెప్పుచుండును. [illegible] తన్ను మెచ్చు[illegible] చేయుచుండును. అప

కీర్తికల్గు పనులకు భయపడినట్లు కనబడి, పరులవలన బ్రతుకుచు లోకులు మెచ్చుకొనుటకై కపటముగా ప్రవర్తించును.

క॥ గురువర్యునెదుర హంకృతి
దొరకన్నను, దొంగత్రోవ ద్రొక్కిన, చెవులకా
గురునింద వినిన జేసిన
నరునకు పరిపూర్ణబోధ నలవియె తెలియ। గూడదువాని। దెలియక కలియ॥ గురుడు తెలిపిన। పుస్తకరీతిదే పూర్ణ। మరనిశి ననియెంతో। మురిసిన గురుబోధ। నలవియె తెలియ॥ 236

తా. శిష్యా! గురువర్యుని అహంకారముతో నెదిరించినను, దొంగమార్గమునడిచినను, గురునింద చెవులతోవినినను, గురునిందచేసినను, నరులకు పరిపూర్ణబోధ తెలిసికొనుటకు శక్యము కాదు, అట్టి వానితో తెలిసికొనకుండ స్నేహముచేయరాదు. గురువు చెప్పినది పుస్తకమందున్నదే; పరిపూర్ణబోధగదా. దానిని నేనుచూచితినని మురిసినంత మాత్రమున గురుబోధ కలుగనేరదు.

క॥ నాలుగు శుశ్రూషణములు,
లోలత గావించుకొనుచు లోకాతీతు
నాలోచించియు గురుచే
[illegible] జోలివినుదువు [illegible] తేచాలన్నా। [illegible] నిజ మఱువక [illegible] తెలి [illegible] చనువు। [illegible] చాలించు నీవిట్టి। [illegible] వేస॥ [illegible] తేచా [illegible] న్నా॥ 237

తా. శిష్యా। [illegible] వచనార్పణ యను నాలుగు విధములైన శుశ్రూషలు చేయుచు లోకాతీతుని నాలోచించి [illegible] వినువు. అది చేసినను చాలును. [illegible] ము

లము తెలియని చదువు యెంతచదివినను లాభము లేదు. కావున యట్టి చదువు చాలింపుము. మూలమును తెలిసికొనుటయే చాలును.

విశే:— నాలుగు శుశ్రూషలు 1 తనువర్పణము=గురునకు చరణసంవాహనాది శుశ్రూషలు 2 మనోర్పణము=గురువునందు దోషబుద్ధినుంచక పూజ్యభావముంచుట- 3 ధనార్పణము=గురువు గృహస్థుడైనచో తన యావదాస్తి యాతనిపరము చేయుట, గురువు త్యాగియైనచో తన ధనమును త్యజించి గురుశరణమును పొందుట 4 వచనార్పణము=గురుని స్తుతించి తనదీనతను యెఱిగించుట—

మతాంతర. చతుర్విధ శుశ్రూషలు 1 స్థానశుశ్రూష=గురుని సంపదను గాపాడుట, 2 అంగశుశ్రూష=కాళ్ళు ఒతలు పిసుగుట దేహసౌఖ్యమును జూచుట, 3 భావశుశ్రూష=గురువే తల్లిదండ్రి మిత్రుడు, దాత, దొర, దైవము, బంధువు అని తలంచుట 4 ఆత్మ శుశ్రూష=గురువు అడుగకమునుపే యతనికి ప్రియమైనవస్తువులచె తృప్తిగనిచ్చుట —[ఇది సర్వజనాంగీకారములుగావు]

క. దేశికుని చరణ తీర్థము
కాశీగంగయని గురుని గనుగొన్నను, వి
శ్వేశుడని తపమున [illegible]

దేశం బానరించునట్టి దేశాంతకమని। మానసంబు। తాని తిరుగని॥ నమోసీనుయోమున్న। కాశీ [illegible], గా। మేశుని పురమై ప్ర। కాశించు నాసీను [illegible]॥ 238

తా. శిష్యా! [illegible] తీర్థములు కాశీగంగాజలములుగను, [illegible] వియును, గురువు తనకుప [illegible], మనమ్ము నందు దలపోయు [illegible] నివసించు, ప్రదేశము కాశీ [illegible] లకు సమానమైయుండును.

క॥ గురుచరణజలము గోదా
వరియని, గురుమూర్తి రామ భద్రుండని, త
త్పురమును భద్రాచలమని,
గురుమంత్రమె తారకమని, గుఱిగల్గినట్టి॥ తిరిగిరాని॥ మఱుఁ
గెఱిఁగినట్టి॥ నరుఁడున్న చోటె. సుం॥ దరమైన, శ్రీశేష॥ గిరి రంగ
నాయక॥ పురిమన దగియుండు॥ గుఱిగల్గినట్టి॥ 239

తా. శిష్యా! గురుపాద తీర్థమె గోదావరీనది యనియు, గురు
మూర్తియే శ్రీరామచంద్రమూర్తి యనియు, గురుఁడుండు పురమే
భద్రాచలమనియును, గురుఁ డుపదేశించు మంత్రమే తారకమంత్ర
మనియు, మనస్సునందు నమ్మి నటువంటి నాఁడై మఱల పుట్టనటు
వంటి రహస్యము తెలిసికొన్నట్టి శిష్యుఁడున్నట్టి చోటే; వేంకటా
చలము, శ్రీరంగము అనదగియుండును

క॥ గురుఁడు నరుఁడంచు దలఁచిన,
గురుమంత్రము మఱచియున్న గురుపుత్రులఁ నా
దరణ మొనర్పక యుండిన,
[illegible]వును విడనాడి రెం[illegible] జేరినను॥ సద్గురుబోధ॥
నెఱిఁగి [illegible]॥ ఎటువంటి మాహాత్మ్యము॥ నెఱిఁగిన [illegible]నటువంటి॥ నరు
నను దప్ప[illegible] [illegible]ముకొ[illegible]॥ [illegible] 240

తా. [illegible]! గురుని మనుష్యమాత్రునిగా [illegible]వించినను,
గురువు చెప్పిన [illegible] మఱచిపోయినను, [illegible]ములను
యాదరింపక పోయినను, తన గురువును విడిచి [illegible]
[illegible]యించినను, గురుబోధ తెలిసికొనియు దాచిన [illegible], ఎటువంటి
మహాత్మ్యము మే[illegible] [illegible]ము [illegible], అట్టి
[illegible]ష్యునకు ఘోరనరక వాసము తప్పదని [illegible]మును.

క॥ జ్ఞానవైరాగ్య భక్తి స
యాన నదీస్నానదేవ మంత్రపర, న త
ధ్యాన, మభిమంత్రములు. పర
మాన నియతిగోరినట్టి మనుజ సంఘముకు! బోధను తెల్పు
మనిన వారలకు॥ తాను బోధించుట! తగదు, బోధించినఁ దాను నే
నను భ్రాంతి! తరుగదేలాగంటు! మనుజ సంఘమునకు॥ 241

తా. శిష్యా! జ్ఞానవైరాగ్య భక్తిమార్గములందును, తీర్థయాత్రలయందును, దేవతోపాసనల యందును, ధ్యానమునందును, మంత్రములయందును, నమ్మకముగల్గి పరమార్థసాధకములని యెంచు వారలు యెన్నిసార్లు వేడినను యీబోధ తెలుపరాదు. అట్లు వారికీ బోధ తెలిపినను నేను నీవు అను భేధబుద్ధి వదలకనే, వారాభ్రాంతి యందే యుందురు.

క॥ ఇంగితము లెఱిఁగి సద్గురు
పుంగవుచే నరుడుఁభక్తి ముక్తిక్రియలన్
సంగా సంగము వెడలిన
శృంగారము వాసిచేష్ట చూచేవారలకు॥ వాడున్నట్లు!
తోఁచేవారలకు॥ వ [illegible] యాత్రమో! బ్బాంగి శృంగారమో! శృంగార
వతికిఁ నా! శృంగా [illegible]॥ చూచేవారలకు॥ 242

తా. శిష్యా! [illegible] గల సద్గురునియొద్ద బోధనెఱిఁగి భక్తి ముక్తి క్రియలయం [illegible] డికయును, వీడికయును, రెండును విడిచి [illegible] వాసచేష్టలు చూ [illegible] లకు శృంగారముగా నుండును. అంగ నామణులకు ముంగిళ్ల సూత్రమెట్లు శృంగారమైన ప్రధానభూషణమో; అట్లే పరిపూర్ణబోధ నరులకు పరమభూషణమై యుండును—

క॥ జన [illegible] ందరు గురుబోధను,
గని రాజనులందునేను గలియక యున్న

న్నను మన్నింతురె? వారని
మనసునందలపోయ బోధ మర్మమబ్బునా। అబ్బిన వారి।
ధర్మమబ్బునా॥ జననమరణములేని। ఘనమైనతోవన, నే। గననైతినీ
బోధ। గనకున్న యీబోధ। మర్మ మబ్బునా॥ 243

తా. శిష్యా! "జనులందరును గురుబోధ తెలిసికొనిరి. నేనును తెలిసిన వానివలె వారితో జేరకుండిన యెడల నాగురున్ను మన్నింతురా" అని మనస్సునందుఁ దలపోసి పరిపూర్ణజ్ఞులతో జేరనేనివాని కాబోధ యొక్క మర్మము తెలియునా? అనఁగా తెలియదు. అటుల తెలిసినను వారిధర్మము లితనికి పట్టువడదు. కడపట నీకును "చావు పుట్టుకలులేని గొప్పమార్గమును తెలిసికొననైతి" నని విచారించును. భవనాశరహితమైన పరిపూర్ణబోధ తెలియని వానికి దాని మర్మధర్మములు తెలియజాలవు.

క॥ హృదయ గ్రంధివిఘటక్షై
పదయత నీబోధఁదెల్పఁ జనదా గురుఁడై
వదలక చిత్తములోపల
పదయుగములు దలఁపనలదె భక్తుండైనపుడు॥ భ్రాంతిరహితా। సత్తుడైనపుడు॥ కుదరపుయిని రెండు। గురుశిష్యులకుఁ గాక। కదలిక లేనట్టి। ఘనబోధోక్తస్థితి॥ భక్తుండైనపుడు॥ 244

తా. శిష్యా! మనస్సునందలి సందేహములన్నియు దీరునట్లు గురువు నయముతో మనవిచేయు [illegible]నవలయును, అప్పుడు గురుదయా రవిందములను శిష్యుండు [illegible] దెల్లపుడు తలచుచుండవలయును. అట్లు కాదేని [illegible] భ్రాంతులన్నియు పోవలయునని కోరి [illegible] తలచుటే ముఖ్యసాధనము. సందేహములు తీరునట్లు [illegible] చేయక పోయినను, భక్తితో

శిష్యుఁడు గురుని దలఁచక పోయినను, ఘనమైనబోధ యొక్కస్థితి తెలియ నేరడు.

క॥ గురుఁడాశ వదలకుండిన
మరిశిష్యుఁడు దివ్యలోభ మగ్నుండైనన్,
మరియాద దక్కదిరువుర
కెఱుఁగుండుము వీరలతి విహీనులోయన్నా। గట్టిగ। దురభిమానులోయన్నా॥ గురుఁడు శిష్యునిఁగన్న కొడుకుగా గనకున్న గురునిపై శిష్యుఁడా। గుఱినిల్పకుండిన॥ హీనులోయన్నా॥ 245

తా. శిష్యా! గురుఁడు ఆశవిడువక పోయినను, శిష్యుఁడు మిక్కిలి లోభిగానుండినను, యిరువురకు మరియాద దక్కదు. వీరిని మిక్కిలి హీనులని తెలిసికొనుము. వీరు గాఢమైన దురభిమానులు, గురువు శిష్యుని కన్నబిడ్డవలె జూడక పోయినను, శిష్యుఁడుతన గురువును తండ్రివలె భావించక పోయినను, వారిద్దరికి పొందుకుదురదు వారు నీచులు సుమా!

క॥ గురు గురుబోధల చేతను
పరిపూర్ణునెఱిఁగి, యెఱుక వదలినయతనిన్
గుఱు తెలియఁగ నరులశక్యమె?
యెఱిఁగిన నరుడిట్టిబోధ నెఱిఁగెనరో యన్న। దా నెఱిఁగిన। మఱు[illegible]॥ [illegible]పాపలరీతి। మఱిపిశాచము భ్రాంతి। తియగుచునుండు వెం। గలిమూఁడిక్కి[illegible]గురుని॥ యెఱిఁగెదరో యన్న। 246

తా. శిష్యా! గురువాక్యపు పరిపూర్ణబోధవలన పరిపూర్ణము తెలిసికొని యెఱుకను వదలిన మహాత్ముని గుఱుతు తెలిసికొనుట నరులకు శక్యము కాదు. అట్టిమహాత్ముని తెలిసికొనినను, వాని బోధను తెలిసికొనుట శక్యము కాదు. అట్లు తెలిసికొనినచో, వారు కేవలాంశ్రిత దేహాములు [illegible]. పరిపూర్ణబోధ నెఱిఁగినవారు [illegible]

పిశాచములవలెను; పిచ్చివారివలెను, వర్తింపుచుందురు. అట్టివారిని గుర్తించుట కష్టము.

క॥ మలయాద్రినున్న చెంచుల
కిలచందనభూరుహములె యింధన మట, మి
క్కిలిగలుగఁ బట్టి, యటులె,
చులకనసుమి యింటగల్గు సూరిభూషణుఁడా॥ బహుదూ

న్యుఁడు। దూరనుఁడెపుడు. తెలియనివారికి తెలిసేది కఠినము। తెలిపిచే
తెలిసితె। తెలియఁజేసినబోధ॥ సూరిభూషణుఁడు॥ 247

తా. శిష్యా! మలయపర్వతమున వాసముచేయు చెంచువారలు మంచిగందపు కట్టెలనే పొయ్యిలోని పుల్లలగా వాడుదురు. ఎందుచేత ననఁగా అక్కడ మంచిగంధపుచెట్లు విస్తారముగా నుండుటచే వాటి యందు గౌరవముండదు. అట్లే తనదగ్గరనున్న సద్గురువునందు చులకన తనముండును. దూరముగానున్న గురువునందు మిక్కిలిగౌరవముండును. యీసంగతి తెలివిచేత తెలియునట్లు తెలిసినను, తెలియనివారికి తెలి యుట కష్టము —

క॥ దూరమున నుండి విన్నను,
జేరును సజ్జనుఁడు గురునిచెంతకు బోధ
గోరియు, దుష్టుఁడు గోరఁడు,
దూరస్థుఁడుగాక గురునితోఁ గూడియుండి। దొట్లనిగున్న

దూరాననుండి॥ కోరితుమ్మెద తమ్మిఁ। జేరి తేనియగ్రోలు। నాకిటి
నెలుఁగవు। చేరికప్పలు తమ్మి॥ తోఁగూడియుండి॥ 248

తా. శిష్యా! తేనెయందలి యాశక్తితో తుమ్మెదలు, యెంత దూరముననున్న తామరపూవుల దగ్గరకైనను, వెళ్ళి తేనెనుగ్రోలును. కప్పలు తామరల దగ్గరనేయుండి. తామరపూవులందలి తేనెను గ్రోలలేవు అట్లే. పరిపూర్ణబోధ యందు ఆసక్తిగలసజ్జనుఁడు, యెంతదూరమున

నున్నను, గురునివద్దకు వెళ్ళి బోధను తెలిసికొనును. దుర్జనుఁడు చెంత నున్న సద్గురునితోఁగూడి యుండియును, గురుబోధ కోరజాలఁడు.

క॥ వాసిని దెలిసిన శిష్యుని,
యాశయమునకు దగినబోధ యతనికి. దెలియం।
జేసిముద మందఁజేసెడి
దేశికుఁడే ముఖ్యుఁడనుచు దెలిసికోవోయి। కనియాతని। గలిసికోవోయి॥ చేసినదయతోనీ। యాసపంపూర్తిల్లు। వ్రాసినవేసుకో। చూచెదు తరువాత॥ దెలిసికోవోయి॥ 249

తా. శిష్యా! మంచిచెష్టలను తెలిసికొనినట్టి శిష్యుని యభిప్రాయమునకు దగినబోధను యతనికి తెలియజేసి సంతోషముగాఁ జేసెడి గురుఁడే ముఖ్యుఁడని తెలిసికొనుము. అట్టిగురుని వెదకి యాశ్రయింపుము. అట్లుచేసిన యెడల నీకోరిక నెఱవేరును. ఈమాటనిజము సుమా! కాదందువేని నేచెప్పునది వ్రాసియుంచుకొమ్ము. నామాట మెట్టిదో తరువాత జూడగలవు,

క॥ మంకొనమున గురుబోధను
నెంతో వింతనుచునమ్మి తిం తేగద, యే
వింతలు గనరాదని, ధా
వంతము నొందెటివాని బ్రతుకంతకంతే। చింతలులేని। గతిఁ గానడంతే॥ అంతకంతకు వాని। కతిచాదస్తమేగాని। సంతకూటను పోటి॥ సంభోగించెడువాని॥ బ్రతుకంతకంతే। 250

తా. శిష్యా! "గురుబోధ యన నెంతో వింతగనుందుననినమ్మితిని. యీగురుబోధ యింతేనగదా? దీనియందేవింతలును లేవు" అని మనస్సునందు విచారములొందువాని బ్రతుకు కృశించిపోవును. వాడు విచారముగలుగని విధానమును తెలిసికొనలేడు. అంతకంతకు వానికిచాదస్తము యెక్కువగును. భార్యపొత్తుమేలుగాలేదని వారకాం

తత్తోఁ సాంగత్యముజేయు జారుసివలె యీకుటిలుండును లోకభ్రమల కు మఱిగి చెడిపోవును—

క॥ తనగురు బోధను దాఁజది
విన విను జనవితతి మదికి వింతయు యీబో
ధనునేర్వకున్న వ్యర్థము

జననం బనితోఁచి శరణు శరణనునట్లు। వెంటనె వారు దరిజేరునట్లు॥ ఘనమైన యుక్తి జేకొను వాఁడే శిష్యుఁడు। అనుమాన మేమియు। గనరాదు వినవోయి॥ శరణనునట్లు॥ 251

తా. శిష్యా! తనకు గురువుచెప్పిన బోధను తానుచదువు నప్పుడు, వినెడిజన సమూహము మదికి యాశ్చర్యముదోఁచి "ఈబోధను వినకున్నచో మాపుట్టుకలు నిష్ప్రయోజనములు" అని చెప్పి శరణాగతులయి, "ఈబోధను తెలుపుము" అని కోరుచు దరిజేరు నట్లు మిక్కిలి చమత్కారముతో చదివి చెప్పెడివాఁడే శిష్యుఁడు సుమా! ఇందు సంశయమేమియు లేదు. అతఁడే పరిపూర్ణమును తెలిసి నవాఁడు.

క॥ తనభార్య రూపురేఖలు
తనపుత్రులు, సద్గుణములు తెనసంపదయుఁ గా
దనెనంటి చెట్టు మందును,

జగత్ప్రసిద్ధ సాధుజనములు తనకు చెప్పినా। ఇంద్రునం తటివారికైనా। తనలోనె నిలువదా। అహల్యను జూచి మోహించెనె। ఘనమౌ హానుడు చక్కని భార్యగలిగుండి॥ తనకు చెప్పినా॥ 252

తా. శిష్యా! ఇంద్రుఁడు తనకు మిగులసౌందర్యవతియగు శచీదేవి భార్యయైయుండి నప్పటికిన్ని, ఆమోహ్యాగారమునకు తృప్తిపడక అడవులందు నారచీరలు ధరించి, ఆకలములను తిని బ్రతుకుచుండు గౌతముని భార్యయైన అహల్యను జూచి మోహించెను. అట్టి

మానవుడు, తన భార్యయొక్క రూపు రేఖా విలాస సౌందర్యములను, తనకుమారుని సద్గుణములును, తనసంపదయును, తనదొడ్డిలోనున్న చెట్టుమాదును, తన యూరియందున్న సాధుజనులును, ఈభూమియందు తానెంత గొప్పవాడయినను మెచ్చుకొనఁడు.

క॥ జతనముగ దాఁచి చదువుము
రతనమ్ముల హారమిదియు రసికులగల, మా
యతనము దీనికి నేబహు
యతనము గావించి తెచ్చి యిచ్చితి నేఁడు॥ బోధకు బందో
బసౌరమాడు। రతనాలెల్లారాళ్ళు। రతనాలంచని యంటే రతనాల్
పద్యాలే। రసికులెఱిఁగెదరవి, నీకిచ్చితినేఁడు॥ 253

తా. శిష్యా! నేను బహుప్రయత్నముచేసి ఈరత్నాలహారమును తెచ్చి నీకిచ్చితిని దీనిని నీవు భద్రముగాదాచి చదువుకొనుము. ఇది సామాన్యమైనది కాదు. రసికుల కంఠమున వ్రేలాడదగినది. ఈ రత్నాలే పరిపూర్ణబోధకు బందోబస్తుగా నుండును రత్నాలేవని యడిగెదవేని; రాళ్ళు రత్నములు కాసునుసుమీ; ఈపద్యములే రత్నములు, వీనిని రసికులే తెలిసికొందురు. శిష్యా! ఈకందార్థములేరత్నములు, అట్టి రత్నసమూహమైన యీగ్రంథమే రత్నహారము. ఈవిషయమును గుర్తించుకొనుము.

క॥ వినసేర్చు చెప్ప నేర్చిన
మనుజులకే దీనిలోని మర్మము తెలియున్
వినచెప్ప నేరకుండిన
మనుజులు [illegible] మర్మమెఱిఁగెదరా! దీనందుంచె।
మర్మమెఱిఁగెదరా [illegible] కొబ్బరికాయ॥ తిననేర్చుగలవారు। తిన
నచ్చు నాకేఁతి। [illegible] కాయబ్బిన॥ మర్మమెఱిఁగెదరా॥ 254

తా. శిష్యా! తినుట నేర్పుగల మనుష్యులకు కొబ్బరికాయ

దొరికినచో తినగలరు, కాని, తినుట తెలియని కోతికా కాయ లభించినను తినలేదు. అట్లే వినుట చదువుటనేర్చుకొనిన మనుజులకే ఈగ్రంథమునందలి మర్మమును ధర్మమును తెలియును. కాని, వినుట చదువుట నేర్వజాలని మనుజులు. ఈగ్రంథములోని మర్మమును, ధర్మమును తెలిసికొనలేరు.

క॥ తానెంత లెస్స చదివిన
దీనిని దెలియంగఁ గలఁడె దేశికవర్యుం
జూనిక సేవించనియెడ,
మానవులది యెట్లులన్న మఱచివనవోయి! నామాటందు!
మనసుంచవోయి॥ వానకాలములోని! వర్షమొకబిందు! వైన మింట
నునిల్వ! దదినిశ్చయమేకద॥ మఱచివనవోయి॥ 255

తా- శిష్యా! వానాకాలములోని నీటిబిందువులలో నొకటి యైనను, ఆకాశమునందు నిలువదు. అట్లే; ఎంతచదువుతాను చదివినను గురువర్యుని భక్తితో సేవింపనిచో; ఈగ్రంథమునందలిమర్మము మనస్సునకెక్కదు. బోధను తెలిసికొనలేడు.ఇది నిశ్చయము నామాటను నమ్ముము.

క॥ నన్నాశ్రయించి నాయని
యన్నా, యీబోధనీకు నతుకటకొట్టక
యెన్నో యుక్తులు, చెప్పితి,
విన్నావా! దీనినీవు విడువకెప్పటికి ! నాయన్నా ను ; జాడ
కెప్పటికి॥ నన్ను నీవు నిన్ను నే ! గన్న పోట్టినా ! నన్ను నీవు నిన్ను
నిన్ను నే విడలేను॥ విడువకెప్పటికి॥ 256

తా. శిష్యా! నాయనా! నీవునన్ను నాశ్రయించినావని యీ బోధనీమనస్సు బాగుగా నాటుటకై యెన్నియో యుక్తులునీకు చెప్పియున్నాను. నీవువిన్నావుగదా! దీనినినీవు యెప్పుడును మఱువకుము.

నాయానతినెప్పుడును దాటకుము. బిడ్డా! నన్నునీవును నిన్ను నేనును చూచినవేళ యెట్టిదోగాని, నీవునన్నును నేనునిన్నును విడిచియుండ లేము.

క॥ పతియైనను సతియైనను
సతిసాహస పరులుగాక యాంతర్యమునన్,
రతివేళ లజ్జపడ, సం
తతికలుగదు చూడుమట్ల తగదులజ్జింప॥ గురుశిష్యులకట్ల తగదులజ్జింప॥ మతిని నీవిట్లు స। మ్మతిచేసి, యేయేసం। గతి నన్నడుగుముబోధ। స్థితినీకుదృఢ పఱతు॥ దగదులజ్జింప॥ 257

తా. శిష్యా! భర్తయైన భార్యయైన సాహసపరులుగాకరతిస మయమునం దుల్లాసపడక మనస్సునందు సిగ్గుపడియున్న యెడల సం తానము కలుగదు. అట్లే గురుశిష్యులుసిగ్గుపడి చెప్పవలసినది చెప్పక అడుగవలసినది యడుగక యూరకున్నచో ఫలముకలుగదు. కావున సిగ్గుపడరాదు. కనుక దీనిని నీమనసునందుంచుకొని లజ్జనువదలియే యేసంగతులు నీకుకావలయునో; అడుగుము. నీకువాటిని దృఢముగా బోధింతును—

క॥ రతికోఱకుఁ గాచెసతిపతి
కతిహితమతి సేవజేయు నటువలె, బోధ
స్థితినీకుఁ గుదురుటయు, స
మ్మతితోగురుసేవ సేయుమా! నీతిమంతా। అభిమానము। పోనీతిమంతా॥ అతనికి దయరాగ। మరనిమిషమునబోధ। స్థితినీకుఁ గుదిరించు। సిగ్గువిడిచికొలువు॥ మానీతిమంతా॥ 258

తా. ఓబుద్ధిమంతుఁడవైన శిష్యా! రతిసుఖమునకై సతీమణిపతి కతిహితమతియై సేవజేయును. అట్లే; ఈబోధకుదురుటకై నీవు గురు నకు పరిచర్యలు చేయుము. దేహముమీదనీకు గల యభిమానము

నిన్ను నదలిపోవుదు. గురువకువయ కలిగెనేని నీకు అరనిమిషములో బోధయొక్క రహస్యము తెలియునట్లుచేయును. కావున నీవు లజ్జనువదలి గురునకు పరిచర్యలొనరించుము.

క॥ నీమానసమున సంశయ
మేమాత్రము నిల్వబోకు మిఁక నాతోడే.
నామాట నిశ్చయము, నే
నేమాత్రముదాఁచ లేదు నీతోడుసుమ్మీ॥యింతకుమిక్కిలి। యిఁక లేదులెమ్మీ॥ నామీఁద తలపుంచి।నను మఱువకిఁక నేను। నీమీఁద దయయుంతు। నిజమింక కేమొట్టు। నీతోడుసుమ్మీ॥ 259

తా. శిష్యా! నాతోడుగా; నీమదిగల సంశయముల నేమాత్రము నుంచుకొనకుము. నీతోడుగా; నే నేమాత్రమును దాఁచ లేదు. నామాటనిజముసుమీ; నేజెప్పినదానికి మిక్కిలి లేదుసుమా? నీవు నామీఁద జ్ఞాపకముంచి నన్ను మఱువకుము. నేనునీమీఁద దయయుంచుదును. ప్రమాణమునీతోడుసుమీ; ఇదియే మనయిరువురకు వాగ్దత్తము.

క॥ నాగురు బోధను నీచే
బాగుగవిని, నిందసేయు భ్రష్టులమాట
ల్లోఁ గొని విడిచెద విదినీ
కేగురుఁడీలాటి బోధ నెఱిగించఁడోయి। యొఱుకలోని। నెఱిగించునోయి॥ ఆగురుబోధల। నన్నిటి నెఱిగుంచి। నాగురుబోధనే। నయముగ నీకిచ్చితి॥ నెఱిగించఁడోయి॥ 260

తా. శిష్యా! నాగురువు చెప్పినబోధను నీకు పూర్తిగా చెప్పియుంటిని. ఈబోధను నీవితరులకు బోధించునపుడు విని నిందించు భ్రష్టుల మాటలనువిని దీనిని। వదలెదవు సుమీ! జాగ్రత్త, వదలినచో నీకెటువంటిబోధను నేగురువును బోధింపడు. ఒకవేళబోధించినచో యొఱుక సంబంధమునే బోధించును. ఆబోధలన్నియు నేను తెలిసి

యుండినచో, నాగురువు ప్రసాదమైన యీబోధను నీకు బాగుగా యిచ్చితిని.

క॥ నిక్కముగ బీరపీచుల
చిక్కుసుమీ విప్పరాదు ఛీ యీ యెఱుకన్
మక్కున నేబోధించిన
చక్కని బోధాగ్నిచే సాధించవోరా। విచ్చెను చింత। చాలించుకోరా॥ చొక్కమౌ నీబోధ। కెక్కడి కీడౌను। దక్కినబోధల దిక్కుచూడకు దీని॥ సాధించవోరా॥ 261

తా. శిష్యా! నిజముగా యెఱుక బీరకాయపీచు చిక్కుల వంటిది, అట్టి చిక్కును విడదీయుటకు యెవ్వరికిని సాధ్యము కాదు. నీకు ప్రేమతో నే బోధించిన బోధాగ్నిచేత యెఱుకను సాధించుము చిక్కులు విడచి చింతలను చాలించుకొనుము. మంచిదైన యీబోధకు తక్కినబోధలు సమానము కాజాలవు. వాటి చిక్కులను చూడకు దీనినే సాధింపుము.

క॥ అడవియుసిరికయు జలనిధి
బొడమిన లవణంబటంచు బొగడిన రీతిన్
బుడమిని స్థలమందునఁ
గడువేమక నీవు నేను గలియుట వినరా। నీనాప్రేమ। గలిసె గన్గొనరా॥ విడవు నీవు నన్ను। విడలేను నేనిన్ను। గడువేక్క నీవు నె। క్కడఁబోక నిలచిన్॥ గలియుట వినరా॥ 262

తా. శిష్యా! అడవిలోనుండు యుసిరికాయకును సముద్రమున నుండు యుప్పునకును సంబంధము కలిగినట్లు, నీకును నాకును యిచ్చట సంబంధము కలిగినది. మన యిద్దరిప్రేమలును ఒకటిగా గలసినవి, నీవు నన్ను విడువజాలవు నేను నిన్ను విడువలేను. నీవు సంతోషముతో యిక్కడనే నిలచుట వలన యిట్లుఅయినది—

క॥ పెద్దల నింద యొనర్పకు
బెద్దల సేవించు కొఱకు బిఱిదిగనియకుమీ
పెద్దలతో వాదింపకుఁ

బెద్దలు బోధించుమాట పెడచెవులవినకు। పెద్దలునడచు। నడత నేమనకు॥ బెద్దలకన్న నేఁ। బెద్దనంచనుకోకు॥ పెద్దలఁగనుఁ గొన్న బ్రియముతో మ్రొక్కుము॥ పెడచెవులవినకు॥ 263

తా. శిష్యా! పెద్దలను నిందింపకుము, పెద్దలను పూజించుట కై వెనుదీయకుము, పెద్దలతో వాదించకుము. పెద్దలు బోధించు దానిని జాగ్రత్తగా వినుము. పెద్దల నడవడికను హేళన సేయకుము. "పెద్దలకంటె నేను పెద్దవాఁడ" నని యనుకొనకుము. పెద్దలను చూచి నపుడు భక్తితో నమస్కరింపుము.

క॥ పెత్తనమున నేనుఁగిలఁ
జెత్తనుదినవలసె జీమచిన్న తనమున నే
హొత్తుకొని దినును జక్కెర

నిత్తఱి నీరెంటినీకు నిష్టమేదైతే। చేకొనుమదె। స్పష్టమె దైతే॥ పెత్తనమున జేటు। పెంపొందుచుండును। జిత్తములో దెలియు చిన్నతనమే మేలు॥ నిష్టమేదైతే॥ 264

తా. శిష్యా! పెద్దతనమునహించిన యేనుఁగు చెత్తను తిన వలసివచ్చెను. చిన్నతనము పొందిన చీమ తృప్తిగా చక్కెరను తినును. కావున నీవిప్పుడీ రెంటిని బాగుగాగుర్తించి నీకిష్టమైన దానిని గైకొమ్ము. పెద్దతనము చేటువచ్చును. చిన్నతనము పెం పొందించును. చిన్నతనమే మేలని నీమనస్సులో గ్రహింపుము.

క॥ తనను శరణన్న వారల
మనసెట్టిదో తెలిచిచూచి మఱీ దెల్పదగుఁ
వినువారికి దగినట్టిది

యని దిట్లు మహానుభావు లతిచాతుర్యముచే విశాసముగ నతిచాతుర్యమున॥ ఘనమైన యీబోధ కరుణనిచ్చితిదీని చ్చిన దనుక నిదుర వచ్చిన దాఁకమఱువకు॥ మతిచాతుర్యమున॥ 265

తా. శిష్యా! నిన్ను శరణని మఱుఁగుఁజొచ్చిన వారల మన సెట్టిదో తెలిసి చూచి వారి మనోభావంబులకుఁ దగినబోధ చెప్ప వలయునని పెద్దలుచెప్పిరి. నేనును నీహృదయము నారసి మిగులనేర్పుతో మిక్కిలి ప్రభావముగా నొప్పుదగిన యీబోధను దయతో చెప్పితిని. కావున నీవు దీనిని మరణపర్యంతమును నిద్రయందు తప్ప మఱచి యుండకుము.

క॥ చెప్పఁదగు గురుఁడు బోధను
జెప్పిన పనిజేసెనేని శిష్యాగ్రణికిన్
జెప్పఁదగు జెప్పినపని

తప్పని వాదించెనేని దయదలఁచి బోధ యిద్దరికుంటఁ వగదట్టివేధ చెప్పియుందుగబోధ చెప్పెడి పనులన్ని చెప్పఁగూడదు వాని తిప్పలు పెట్టక॥ దయఁదలఁచి బోధ॥ 266

తా శిష్యా! గురుఁడు తాను చెప్పినపనినిఁ జేయునట్టి శిష్య వర్యున కీబోధ నెఱిఁగింపవలయును. తాను చెప్పినపని తప్పని వాదిం చు శిష్యునకును దయఁదలఁచి బోధింపవచ్చును. యిద్దరికిని వాద భేదములుండరాదు. ముందుగ గురుఁడు బోధదెలిపి తరువాత శిష్యుని చేయరాని పనులనేకముచెప్పి తిప్పలు పెట్టరాదు.

క॥ ఇవి వినుమనినను సుజనులు
చెవిసొగ్గదరివియుసృష్టిఁ జేసి కృతికిబల్
చవిఁ బుట్టింతు రదెట్లన

శివుఁడు కైలాసనిధిని చక్కఁ జేసెన లేదా నీనుదిశంక చా సెన లేదా॥ అవనిలో శ్రీరాము లవగుణి నాహల్య నెవరేమియనకుండ పవరించి సుగుణగా జేసెఁ లేదా॥ 267

తా. శిష్యా! ఈశ్వరుఁడు దయతో, పంచమహాపాపుఁడగు చంద్రునిపవిత్రునిజేసెను. శ్రీరామచంద్రమూర్తి యితరులెవ్వరును తన్ను ప్రార్థించకయే, జాఁణియగు అహల్యను సవరించి పరిశుద్ధురాలుగా జేసెను. అట్లే మంచివారు దీనియందు లోపములున్నను విమమని చెప్పిన జాగ్రత్తగా విందురు. ఈగ్రంథమునందలి విషయములను పొంచి తక్కినవారికి రుచికలుగునట్లు చెప్పుదురు.

విశే:— చంద్రుఁడు గురువగు బృహస్పతిభార్యయైన తారతో సంభోగించుటచేత పంచమహాపాపుఁడయ్యెను. ఈశ్వరుఁడు వానిని పాపవిముక్తుఁజేసిశిరమున ధరియించెను, అహల్యగౌతమమునీశ్వరుని భార్య. దేవేంద్రుఁడిమెతో మారురూపమునసంభోగించెను. గౌతముముని దివ్యదృష్టిచే తెలిసికొని దేవేంద్రునిశరీరమునిండ యోనులు పడునట్లును, అహల్య చట్రాయియగు నట్లును శపించెను. శ్రీమహావిష్ణువు రామావతారమెత్తి విశ్వామిత్రునివెంట తమ్ముఁడగు లక్ష్మణునితో మిథిలాపురమున కేగుచు తన పాదస్పర్శచేత బండరాయిగా నున్న భామను పరిశుద్ధురాలునిగా జేసి నిజరూపమునిచ్చెను.

క॥ గుడుసూచనైన నరులను
మఱిమఱి వినమన్న జదువు మాపద్యములన్
గురుసూచన యెఱుఁగని యా
నరులను వినమన్న జదువ నగుబాలోగదరా। అదియెట్లన్న। నింతనే చెప్పెదరా॥ పురుషసంగతిలేని। పొలఁతి కొక్కోకశాస్త్ర॥ మరసి మెచ్చునెదాని। నతిప్రౌఢసతివలె। నగుబాలోగదరా॥ 268

తా. శిష్యా! ప్రౌఢాంగనకు కొక్కోకశాస్త్ర మిచ్చినచో మెచ్చుకొనును. పురుషసాంగత్య మెట్టిదో తెలియని బాలికకుయిచ్చినచో మెచ్చుకొనదు. అట్లే గురూపదేశముపొందిన మానవులను వినుడని బ్రతిమాలి యీపద్యములు చదువవలెను. వారానందింతురు. గురూ

పదేశము నెఱుంగని నరులను వినుఁడని బ్రతిమాలి యీపద్యములు చదువకుము. చదివెదవేని వారు పరిహాసము చేయుదురు.

క॥ ఎవరున్న నేమిభయమని
సవరింతురు దప్పులున్న సాధుజనులునినిన్
సవరింతురు సుమ్మీవి విని
యవినీతులునిందఁజేయ నయ్యేదేమోయి॥ అందులో మన
ది॥ పొయ్యేదేమోయి॥ భవనాశస్థితిలేని॥ పద్ధతియీబోధ॥ సవురుగ
వినిపించు॥ చాటేలమాటేల॥ నయ్యేదేమోయి॥ 269

తా॥ శిష్యా! సాధులు దీని నివిని "యెవరున్నను మనకేమి భయమని" యిందలి తప్పులను సవరింతురు. నీతిలేనివారలిద్దానిని నిందింతురు. వారినిందలవలన మనకగున దేమియును లేదు. అందువలన మనకు పోవునదేమియును లేదు. సృష్టిస్థితిలయములు లేని యీపరిపూర్ణ బోధను అందరికి బహిరంగముగా వినిపింపుము. దీనికై చాటుమాటులెందుకు?

క॥ పుట్టింట బిడ్డబహుళగా
దిట్టయి యుండినను సెనగు దిట్టరు, భువిలో
బుట్టింటి వారికోడలు
దిట్టయినను నత్తవారు దిట్టెదరుసుమ్మీ॥ చేతులకొద్ది॥ కొట్టెదరు సుమ్మీ॥ అట్టులేబహు॥ దిట్టయిన శిష్యుని॥ దిట్టఁడు గురుమూర్తి॥ వట్టి వారుచాల॥ దిట్టెదరుసుమ్మీ॥

తా. శిష్యా! ఈభూమిలో పుట్టింటిబిడ్డ యెంతదుష్టురాలిగా నుండినను యెవ్వరును తిట్టరు. అత్తింటివారికోడలట్లుండెనేని నోటికి వచ్చినట్లుతిట్టుదురు. చేతికొలఁదికొట్టుదురు. అట్లే! శిష్యుఁడు చెడ్డవాఁడయినచో గురువు తిట్టఁడు. అట్టివానిని యితరులుకొట్టుదురు. తిట్టుదురు

క॥ అందముగ ఘనులు మెచ్చెద
రెందుకు మెచ్చెదరు దీని నితరజనంబుల్
చందురుఁ డుదయించిన,
సింధువు చెలరేగినట్లు చెలగునె చెరువుల్। కోనేళ్లు। బావు
లునూతు, లేరుల్॥ సుందరయానల పొందు। మగవారెనుతిచేతు। రెం
దుకు మతిజేతు। రిలషండపురుషులు॥ చెలగునె చెరువుల్॥ 271

తా। శిష్యా! చంద్రోదయ మైనప్పుడు సముద్రమే పొంగును గాని, చెరువులు, కోనేళ్ళు, బావులు, యేరులు పొంగవు. సతీమణుల యొక్క రతిసౌఖ్యమును పురుషత్వముగల వారలే మెచ్చుదురుగాని; నపుంసకులు మెచ్చుకొనరు. అట్లే ఈపరిపూర్ణబోధ గ్రంథమును గొప్పవారలు మెచ్చుకొందురు గాని; సామాన్యులు మెచ్చుకొనరు.

క॥ కాకంబులు సంపూర్ణత
టాకస్థ జలంబులెట్లు ద్రావక తృషచేఁ
గైకొనునో కుంభజల మ
ట్లే కలియుగమందు దుష్టు లింపుమీఱగను। నిల్వదుబోధ
కంపు పాటినను। మీకు దీనికెలంకె। మాకేలయిట్టి, ఛీ। కాకు,
చొక్కడమైతె। గైకొందుమందురు॥ యింపుమీఱగను॥ 272

తా. శిష్యా! కాకులు సంపూర్ణమైన చెరువునీరు నెట్లుత్రాగ లేక కుండయందలి నీరుత్రాగి దాహమును దీర్చుకొనునో; అట్లే యీ కలియుగమందు దుష్టజనులు ఉత్కృష్టమైన పరిపూర్ణ బోధను గైకొనక, బోధించువారలతో "మీకును యీబోధకును లంకె, మాకెందుకు యిట్టి ఛీ కాకుబోధ తేలికయైన దింకేదైన గై కొందుము" అని చెప్పుదురు. అట్టివిరక్తుల కిట్టిబోధ నట్టుపడదు.

క॥ కుత్సిత మతియగు పురుషుని
జెచ్చెర వినుమనుచుఁ జదువ శిష్టులనలెదా

ముచ్చట పాటుగ వినడివి

కుచ్చుల కుళ్ళాయి కుక్క కూనకెందుకురా। పిడుదుకు, దుగ్ధపాన। మెందుకురా॥ హెచ్చైన ముత్యాల। పచ్చలపతకము। గుచ్చి పేరుఁగజేసి। తెచ్చివేసినఁ గోఁతి॥ కూనకెందుకురా॥ 273

తా. శిష్యా! కుక్కపిల్లకు కుచ్చులకుళ్ళాయి యెందుకు ? రక్తమును పానముచేయు పిడుఁదు అనుజంతువునకు పాలుత్రాగించు టెందుకు! కోతిపిల్లకు మిగుల విలువగల ముత్యాలహారమును గూర్చిన పచ్చల పతకము హారముగావేయుట యెందుకు? అనఁగా ఇవన్నియును నిరర్థకములే. అట్లే, దీనిని వినమని చదివినచో మంచి వారివలె కుత్సితాత్ముఁడు వినఁడు. వానికీబోధ నిరర్థకము.

క॥ అక్షయబోధస్థితిగల
లక్షణవేత్తలకు మెప్పులైనకృతులతో
గక్షుకుఁ దప్పులు, కుమతి ప

రీక్షింపుచునుండు నెన్నొ రీతులవినుమీ। తద్భావ। మీఁక్ తిగ గనుమీ॥ మక్షికమెప్పుడు। మాని సుగంధాదు। లీక్షింపు వ్రణము,ప్ర। త్యక్షమేగదయెన్నొ॥రీతులవినుమీ॥ 274

తా. శిష్యా! ఈగ సుగంధవస్తువులవిడనాడి దుర్గంధముగల కురుపులను వెదకుచుండును. ఇదియదార్థమేగదా. అట్లే చెడ్డబుద్ధి గలవాఁడు, లక్షణవేత్తలు మెచ్చఁగొనగలిగిన పరిపూర్ణబోధ స్థితిగల గ్రంథమునందలి మంచి విషయముల విడనాడి పట్టుదలకై తప్పులను వెదకుచుండును.

క॥ రమ్మని పిలువసిద్దే, ప
ద్యమ్ములు చదువఁగవచ్చి యపి నిందించున్
సమ్మతిగాక కుమతివిని

ఋమ్మహీనది యెట్లటన్న నిట్లులె వినుమీ। వానికిబుద్ధి!

నిట్టులెకనుమీ॥ బొమ్మలాటాడించు। బొమ్మతానొకటి, ఛీ । పొమ్మని
హాస్య। మొనరించినను బోక॥ యట్టులె వినుమా॥ 275

తా. శిష్యా! బొమ్మలాటయందు నొక బొమ్మహాస్యము చెప్పుచుండును. దానిని యింకొకబొమ్మ "ఛీ పొమ్మ" అని చెప్పినను పోక నాటక పాత్రను ఆటంకపఱచుచుండును. అశ్లేషపద్యములు చదువునపుడు దుష్టుఁడు రమ్మని పిలువనిదే వచ్చి పద్యములను నిందించును. వాని నెవరేని పొమ్మనినను వెళ్ళక కడవఱకు నుండి తప్పులనే వెదకుచుండును.

క॥ వటియించన చన్నులుగల
కుటిలాలక నిందజేయు గుత్తపురవికన్
ఎటువలె తినతప్పెఱుఁగక
యటువలె గ్రంథమును మెచ్చఁ డతిదుర్జనుండు। లేనితప్పు।
వెదకుచునుండు॥ ఇటువంటిబోధ నే। నెఱుఁగుటెట్లనుకొక । కటువాక్య
ములుపలికి। ఘనులఁగాసిలజేయు॥ నతిదుర్జనుండు॥ 276

తా. శిష్యా! వటియించిన స్తనములు గల స్త్రీ తన తప్పెఱుఁగక గుత్తపు రవికను నిందించును. అశ్లేషబోధను గ్రహింపలేని బుద్ధిగలవాఁడు తన అల్పజ్ఞత నెఱుఁగక యీగ్రంథమును నిందించును, లేనితప్పులను వెదకుచుండును. "ఇటువంటిబోధ నేనెట్లు నేర్చుకొందునో!" అని యూహింపక ఉచ్చరింపరాని మాటలాడి గొప్పవారిని గష్టపెట్టుచు.

క॥ గురువర మీనానందుస
నెఱుకను తెరగలిగియుంటె సన్మాళ్ళుసుమీ!
కరుణారసేక్షణములం
దెరతీసితి నెఱుకమాట దీకెనిక్కడికీ। చాలునుబోధ।
దూరదెక్కడికి॥ పరిపూర్ణముగ లేసి। యెఱుకచుజూపించి। యెఱుకలేదని
యంటి। నెఱుకలేదాయెను॥ దీకెనిక్కడికి॥ 277

తా. [గురుఁడట్లు చెప్పఁగావిని శిష్యుం డిట్లనుచున్నాఁడు] "ఓ గురువర్యా! మీకును నాకును యిన్నాళ్లనుండియు యెటుక అనే తెఱయొకటుండెడిది. మీకరుణాకటాక్షవీక్షణములచేత, ఆతెఱను తీసితిరి. ఇక్కడితో యెఱుక నశించెను. ఈపరిపూర్ణబోధ నన్నువిడిచిపోదు. పరిపూర్ణమునందు లేని యెఱుకను జూపించి యెఱుక లేనే లేదని చెప్పితిరి. కావున యెఱుక పాటిపోయినది.

క॥ ధారుణిఁ గొంత జరించి, వి

చారించితిఁగాని యీవిచారము, నేనె

వ్వారలు సెప్పఁగ వినలే

దారయ మీనోటవిన్నా నయ్యగురుమూర్తి। తరమా

నుతి। సేయ మీకీర్తి॥ సారసనేత్రి, పు। రారి, నీరజ, బ్రం। దారక

ముఖులైన। నేరరు మిముఁదెలియ॥ నయ్యగురుమూర్తి॥ 278

తా. ఓగురూత్తమా! నేను యీభూమియందు కొంతవరకు తిరిగి పెద్దలతో తత్త్వవిచారణఁజేసితిని. కాని ఈవిధముగా విచారణజేసి యెవ్వరును చెప్పఁగ వినలేదు. మీనోటనే వింటిని. హర హర బ్రహ్మేంద్రాదులకైనను మిమ్ముస్తుతింప శక్యముకాదు. నాతరమా మిమ్ములస్తుతించుటకు.

క॥ ఘటమెదుటఁ బెట్టిచూపిన

యటువలెబయలుండఁజూపి యతిమాయలచే

నటియించుచున్న యెఱుకను

తృటిలో విడిపించితివిపుడు తీరెనాశంక। మదిబుట్టదు। నేరీతి

సంక॥ ఎటుదోఁచ కిలువెడలి యిటమిమ్ముజూచి, న। ప్పటినుండి

దయచేసి। ప్పటిదాఁకబోధింప॥ దీరెనాశంక॥ 279

తా. ఓగురువరా! కుండను యెదుటఁబెట్టి చూచినట్లు పరిపూర్ణమునుఁ జూపి వివిధమాయలతో మెలఁగుచున్న యెఱుకను

క్షణములో విడిపించితిరి. నాసందియము తీఱెను. నామనస్సునందే రీతిగానైకనింక శంకపుట్టను. ఈసంసారమునుండి దరిజేరుటకుమార్గము దోఁచక యిల్లువిడిచి యిచ్చట మిమ్ములను జూచినప్పటినుండియు యిప్పటివఱకును తామునయుతో బోధించితిరి. నాను గలిగిన శంక లన్నియును పటాపంచలైపోయెను.

క॥ ఒరులును నేనకయుండి న,
దెఱిఁగింపుమదేమొ బయలు నేనొరులంచున్
ఎఱుకెవ్వరు లేదనవలె
నెఱుకను నున్నదనియుంటె యిదిలేదంచనుకో। నేను నీవు నీ। మదిని లేదనుకో॥ యెఱిఁగి యీ లేనెఱుక। యిట్లు లేకుండిన। పరిపూర్ణమను దాన్నే। పగిదిగుఱ్ఱెఱిఁగేను। ఇది లేదంచనుకో॥ 280

తా. [శిష్యుఁడు చెప్పినపిదప గురువిట్లు చెప్పుచున్నాఁడు] "శిష్యా! ఇతరులు నేను అని చెప్పనిదే పరిపూర్ణము. ఇతరులు నేను అని చెప్పునదే యెఱుక. అట్లనుటచేత యెఱుకలేదని తెలిసికొనుము ఎఱుకయున్నదని యనినచో పరిపూర్ణము లేనిదగును. నేను నీవు అనునది లేదని నీమనస్సున గ్రహింపుము. గ్రహించి లే నెఱుకను లేకుండఁ జేసినచో పరిపూర్ణము యొక్క విధమును గుర్తెఱుగ. వచ్చును."

క॥ నాబుద్ధికి సరిపడ్డది
నీబుద్ధేగాని యెన్న నేర్పులఁ గనిన౯
ధీ బుద్ధులు యీబుద్ధులు
నాబుద్ధికి మెప్పురావు నాతండ్రివినరా। సెబాసు ని। న్నే తండ్రిగనెరా॥ ఈబుద్ధినిఁక మానక। కేబుద్ధి జూడకు। నేబుద్ధి జూసిన। నీబుద్ధిచెడిపోవు॥ నాతండ్రివినరా॥ 281

తా. శిష్యా! నాబుద్ధికి సరిపడినది నీబుద్ధియేసుమా, యెన్ని

విధముల యూహించినను పెద్దవారి బుద్ధులు నాబుద్ధికి సరిపడవు. నాతండ్రీ! ఆలకింపుము. సెబాస్! నిన్నే తండ్రిగనెను? ఈబుద్ధి నింక మానకుము. యితరబుద్ధులను పూనకుము. యితరబుద్ధులను పూనినచో; నీమంచిబుద్ధి చెడిపోవును.

క॥ కొట్టితిఁ దిట్టితి శ్రమలం
బెట్టితి నీమనసు చెవులఁ బెట్టకఁ పెకగా
బెట్టితి మొట్టితి వెడలం
గొట్టితి నీమఃసుఁ దెలియఁ గోపములేక। సరితెలిసితి। ఓపికపోక॥ పట్టుమిచ్చెదసంక। పట్టేమి లేదాయె। బట్టుమిచ్చెదబోధ। గట్టివాఁడవురోరీ॥ కోపములేకా॥ 282

తా. శిష్యా! నిన్ను నేను కొట్టితిని, తిట్టితిని. అనేకశ్రమలను బెట్టితిని, నీకోరికసరిగా వినక మెట్టితిని, వెళ్ళిపొమ్మనిచెప్పితిని, నీమనస్సు తెలియుటకే యిట్లుచేసితిని.నీవు యోపికపోకుండ కోపము లేకుండ నాగుట్టు తెలిసికొంటివి. నాకేమియును పట్టులేదు. ఇదిగో గురుబోధ నిచ్చెదను పట్టుకొనుము. నీవు చాలా నేర్పరివి.

క॥ "నీవెంతకొట్టి తిట్టిన
నేవిడిచెడు వాడఁగాను నీచరణంబుల్
చావయిన బెండ్లియైనన్,
నేవిడువ" నటంటిగట్టి నిజభక్తుఁడౌరా। నేఁ గనుఁగొంటి। నీనిష్ఠలౌరా॥ కావున నీకిట్టి ఘనమైనఁబోధను॥ వేవేగదయచేసితి। నీవిదివిడువకు॥ నిజభక్తుఁడౌరా॥ 283

తా. శిష్యా! నీవు "మీరెంతకొట్టినను, తిట్టినను, నేవిడిచెడువాడనుగాను, మీపదములే నాకుచావయినను పెండ్లియయినను గతియనినమ్మి యుంటిని" అనిపట్టుదలగా నీవు చెప్పినావుగదా! నీవునిజమైనభక్తుడవు నేను నీనిష్టలను గనుగొంటిని. కావున గొప్పదయిన గురుబోధను నీకిచ్చితిని, నీవు దీనిని వదలకుము.—

క॥ నానోటిమాట వెంబడి
దానెప్పుడు సంచరించె దగునీచిత్తం
బేనదిగని యీబోధని
దానంబిచ్చితిదీని దాచుకోసుమిస్మా॥ నిత్యమునీవు। చూచు
కోసుమిస్మా॥ యేనరుఁడయిన,నిన్నిబోధ నడిగిన। వానిమనసరయక
వానికిచెప్పేవు। దాచుకోసుమిస్మా॥ 284

తా. శిష్యా! నానోటిమాట వెంబడి, నీచిత్తమెప్పుడును సంచరించుచుండెను, అదినే కనుఁగొని యీబోధయను ధనమునునీకిచ్చితిని. నీవు దీనిని దాచుకొమ్ము. నిత్యమును చూచుకొమ్ము. నిన్నే మానవుఁడయిన యీబోధ నడిగినచోఁ వానిమనస్సును పరిశీలింపక నుపదేశము చేయకుము.

క॥ కన్నది విన్నది లేకయు
నున్నది పరిపూర్ణమనుచు నూహానెఱిఁగినఁ
గన్నది కన్నట్టేచను
నన్నరయగ నెవ్వారున్నా రామీఁదనడుగ। విన్నావా
యున్నా। వారెవ్వరనఁగ॥ నిన్నుపోలికగాను।కన్నులపండుగై। తిన్నగ
గలిగుండు। నిన్నను తెలియదీయ॥ నామీఁదనడుగ॥ 285

తా. శిష్యా! చూచుటయు వినుటయు లేకుండునది పరిపూర్ణమని యూహతో తెలిసిన యెడల చూచునది చూచినట్టే పోవును. నన్నడుగుట కావల నెవ్వరున్నారు? ఆలకించుము, ఉన్నవారెవ్వరుండువేని? నీవు నేను అని చెప్పుచున్నయెడల యొక్క కన్నుల పండువుగ కనబడుచుండును, కాని; నీవు నేను అను తెలివితీసివేసినచో అన్నియుపోయి, పరిపూర్ణ మొక్కటియే యుండును.

క॥ లేనిజగమొకటి లేదని
మానుగనిది తెలిసినపుడు మర్మము లేకఁ

గానబడు బట్టబయలై
మానుగ గలిగుండు నెందు జూచిన నందు। అందముగాను
జూచినముందు॥ అందు విందనరాక, యెంతయుజూచినబయలు। నందు
సంతులనిరిడి। పొందశక్యముగాక॥ చూచిననందు॥ 286

తా. శిష్యా! లేనటువంటి ప్రపంచమును, యెఱుక లేదని దృఢముగా నీమనస్సునకెప్పుడు తెలియునో; అప్పుడే పరిపూర్ణము మర్మము లేకుండ నీకు కనబడును. ఎందుచూచినను సందులేక అందందె పొందుగా గలిగుండి అందముగా యీ పరిపూర్ణము కనుపించును. దానిని పొందుటకు యెవ్వరికిని శక్యముగాక యుండును.

క॥ నమ్మ నిజమ్ముగ మనమున
ఘుమ్మాటికి యెఱుకజోలి గూర్కొనక, మదిన్
నమ్ముమచలమ్ము లెస్సగ
నిమ్మళముగ నిల్చిచూడ నీవు నిల్వలేవు। నమ్మకు మెఱుక।
యదినమ్మలేవు॥ తమ్మిలలోన। నిమ్ముగ వెలిగెను। తుమ్మెద యని
నేను। నమ్మబల్కితిసుమ్ము॥ నీవు నిల్వలేవు॥ 287

తా. శిష్యా! నేను చెప్పిన మాటలు నీమనమ్మున ముమ్మాటికి నమ్ముము. నీమనస్సునందు యెఱుక జోలి తలపోయకుము. పరిపూర్ణమును దృఢముగానమ్మును. బాగుగా ఆలోచించినచో, నీవుయును యెఱుక నిలువదు. అట్టియెఱుకను నమ్మకుము. తామరపూవునందలి తేనెను త్రాగు తుమ్మెదవంటి దేకఱుచుని నేను నమ్మకముగా జెప్పితిని సుమా! అట్టిదానిని వదలుము.

క॥ తెలవారెను యిఁక జన్మము
కలయయ్యె జగంబులెల్ల గనుఁగొనుచుండక్
కలమేలుకొన్న పిమ్మట
నిలువగ లేదయ్యె యెఱుక నిక్కముసుమ్ము। నమ్మిహాని

నీవికనమ్ము। యొక్కడఁజూచిన। నిక్కటిల్లుచుబయలు। మక్కువఁ
గలిగుండు। దిక్కులనంతటి॥ నిక్కముసుమ్మీ॥ 288

తా. శిష్యా! పరిపూర్ణమనే ప్రబోధ కాలమయ్యెను. జన్మము తలగా, కనబడెను. ఎఱుకయనుకలనుండి మేలుకొని జగత్తును చూచుచుండగా నెఱుక నిలువక పారిపోయినది. ఇది నిజముసుమీ! నీవు నమ్మిన పరిపూర్ణమునే నమ్మియుండుము. దిక్కులన్నిటయందు నెక్కడఁజూచిన నక్కడనే నిక్కటిల్లుచు పరిపూర్ణము ప్రకాశింపుచుండును.

క॥ ఖండాఖండము నొందక
నిండిన పరిపూర్ణమెఱిఁగి నెరియెఱుకను; దా
ఖండించి చిజ్జడంబుల
దండిగఁ బరిపూర్ణమెఱుఁగ నుండెవారెవరూ। పండితము
గను। నిండువారెవరూ॥ ఎండలోపలనున్న। దండిచీఁకటిచాయ। మొండి
దేహము లేక। నుండునట్లనెచూడు। ముందువారెవరూ॥ 289

తా. శిష్యా! ఖండము, అఖండము నొందక యెల్లచోటులనిండియుండు పరిపూర్ణమును తెలిసికొని, చిదాభాసముగాను జడస్వరూపముగాను యుండెడి యెఱుకను ఖండింపుము. ఎఱుకపోయిన పిమ్మట పరిపూర్ణము నెఱుగువారులేరు. దానిలో నుండెడి వారలులేరు. ఎండయందు చీకటికనబడక దాగియున్నట్లు పరిపూర్ణమునందు యెఱుక యొక్కసంబంధమైన శరీరాదులు కనబడక దాగిపోవును—

క॥ ఇదిమర్మమనుచు నెఱుఁగక
విదితజ్ఞులమనుచు ననెడు వేత్తలమాటల్
మదిలోనిల్పకు, మంత్రము
మదిలో మఱచుండఁబోకు మాబోధరీతి॥ నిశ్చలముగ। నిలు
పువిఖ్యాతి॥ ఇదియది యనియెఱుక। యెప్పుడుగలిగె। తె దప్పకుమీ
బోధ। దైవమనెముజ్ఞప్తి॥ మాబోధరీతి॥ 290

తా. శిష్యా! నేచెప్పిన దంతయును రహస్యమని యెఱుఁగక "మేము వేదాంత వేత్తలము" అని చెప్పుచు వచ్చెడిశాస్త్రవేత్తల మాటలువిని మనస్సున వారిబోధలను నిలుపకుము. నేను చెప్పిన మంత్రమును యెన్నటికిని మఱువకుము. నేబోధించినది నీకు ప్రఖ్యాతిని సంపాదించును. ఇదియది యను జ్ఞప్తి నీకెప్పుడు కలిగినను, యీబోధ ద్వైతమువంటిదను జ్ఞానమును మాత్రము మఱువకుము.

క॥ కలవంటిది యెఱుకను, తన
కలలోపలనయిన గాని గానఁగఁ బోకన్
గలమేలుకొనిన పిమ్మటఁ
గలయని జూడకుమునీవు కాంక్షలు లేక! ఎన్నఁడు నీవా। కాంక్షల బోక॥ కాంక్షో కాంక్షలరెంటి। కలనైనదలఁచక । కాంక్షలు గలయెఱుక । కాలిపోయిన వెనుక॥ కాంక్షలు లేక॥ 291

తా. శిష్యా! స్వప్నప్రాయమైన యెఱుకను స్వప్నము నందైన నుస్మరింపవలదు. ఎఱుకయనెడి స్వప్నమునుండి మేల్కొన్న పిమ్మట ఏవెట్టికోరికలు లేని వాఁడవైదానిని స్వప్నమని యైనను తలంపకుము. ఎన్నడును నీవాకోరికల నూహింపకుము. కోరికలు గల్గిన యెఱుక నశించిన పిదప నీవు కలయందైనను కోరికలుగాని, కోరికలు లేకుండుట గాని, తలంచకుము.

క॥ లేనివి నైజగ మెఱుకలు
మానసమున సత్యమట్లు మసలకతోఁచున్
లేనివి లేవని చూచినఁ
దానన్నది లేకయుండు తానేత్రయమౌఁడు । తెలివిలోఁ। తెలివి తెలివి లేకుండ॥ అలసినఁ జెలసిన । కలసిన మెలసిన । వలసిన యదివెల్లి। విరిసినరీతినిఁ॥ నైయైదాయుండు॥ 292

తా' శిష్యా! లేనివియైన జగమెఱుకలు రెండును మనస్సు

నందు ఉన్నవారివలెను సంచరించుచు కనబడును, లేనివియైన యీ రెంటిని లేవనిచూచినచో "తాను" అను అహంకారముపోయి సంపూర్ణము ప్రకాశించుచుండును. అన్నిటిని తెలియపరచునదైన తెలివియగు మెఱుక లేకపోవును, అలసినను, తెలిసినను, కలసినను, వలసినను, మెలగినను ప్రకాశవంతమై వెల్లి వెరిసినరీతి పరిపూర్ణమంతటను నిండియుండును—

క॥ మాటల కుదురును లక్ష్యము
మాటలచేఁ జెడును గుఱియు మర్మమెఱిఁగినన్
మాటలు లేకయె బయలీ
మాటకునోచాటు లేక మఱియుండునన్నా। చూపులచేత। చూడరాదన్నా॥ రేపుమాపును లేను। ప్రాపుదాపును లేను। ఆపద సంపద। యసిశము లేనిది॥ మఱియుండునన్నా॥ 293

తా, శిష్యా! లక్ష్యమనే మెఱుక మాటలచేతనే కుదురును. అట్లు మాటలచేత కుదిరిన మెఱుక మాటలచేతనే చెడును. మర్మమెఱిఁగినచో మాటలు లేకుండగనే పరిపూర్ణము నేమాటల చాటునను లేక విలసిల్లుచుండును. పరిపూర్ణమును చూపులతో చూచుటలు వీలు లేదు దానికి, ఎప్పుడు, పగలురాత్రి లేదు. దూరము దగ్గిర బాంధవ్యములు లేవు. ఆపదలు, సంపదలు లేవు.

క॥ పరమా పరిపూర్ణము గన
గురుకృప లేనట్టినరులు గురుతు లిడుటకై
పరమార్థ మెఱుఁగశక్యమె
గురుకృపచే దెలిసినేని గురుతుండదయ్యా। మఱుగెఱిఁగిన। మఱిసిలవ్వదయ్యా। మఱుగు దెలిసినమీఁద, మఱిమెఱుక తాగోప్య మఱుగుచేతనె బహు। మాయల బెట్టును। గురుతుండదయ్యా॥ 294

తా. శిష్యా! గురుకటాక్షము లేని నరులు పరిపూర్ణమును

గాంచుటకు తరమగునా? గురుతు లిడు వారికి పరమార్థ మెఱుఁగ శక్యమగునా? గురుకృపచే తెలిసికొన్న వారికి గురుతుండదు. రహస్యమును గ్రహించినచో నేదియునుండదు. రహస్యమును తెలిసికొన్న పిదప యెఱుక పారిపోవును. ఎఱుక నరులను మఱుగుచేతనే పెక్కుమాయలు పెట్టును—

క॥ ద్వయదోష రహిత మగుచును
ద్వయదోషము పొందబోక దయశూన్యుఁడవై
ద్వయ మద్వయములు గాకను
ద్వయ మద్వయమనెడి యెఱుక దగులక తాను। మిగులుట లేక। వగపును మాను। పగలు రాత్రులుగాక పూర్ణమైబయలు। వెలుగక మలుగక। తొలుగక నలుగక॥ దగులక తాను॥ 295

తా. శిష్యా! రెండువిధములగు దోషములు లేక, రెండు దోషములను పొందక, శరీరాత్మలు లేక ద్వయ మద్వయమగు యెఱుక తోడి సాంగత్యమును లేక, తానను అహంభావము లేక, యుండుట వలన దుఃఖము చేరకుండును. పరిపూర్ణము వెలుగక మలుగక, తొలుగక, నలుగక, యుండును—

క॥ కూడి గురుశిష్యులిద్దరు
వేడుకతో బయలునున్న విధమెఱిఁగెఱుకను
వీడిరిది లేనిదనుమా
చాటునయిఁక యేమిఁదోచ దదియేమోకానీ। వింటిరె మీరు। లిదియంతులోనీ॥ చూడుమీ యెఱుకను। వేడితి విడుమంచు। ఈడు జోడునులేని। యేకమైపిలచిల్లు॥ నదియేమోకానీ॥ 296

తా. శిష్యా! గురువును శిష్యుఁడును లిరువురునుకూడి సంతోషముగా పరిపూర్ణమందున్న యెఱుకను విడిచిపెట్టిరి. కావున లేనిదనుము, మఱుగున నీయెఱుక నేమియు దోచకున్నది. ఇది బాగుగా

యోచింపుము. ఎఱుకను విభువునని నే కోరుచుంటిని. ఈడు జోడు లేక యనేకమై ప్రకాశించు దానిని పరిపూర్ణమని తెలిసికొనుము.

క॥ ఎఱుక నెఱుంగని బయలున
గురుఁడను శిష్యుండను వారి గొడవలు యిఁకమీ
రెఱుఁగరు, యెఱుక నెఱుఁగను,
ఎఱిఁగిన వస్తియును మీరె। నేను నుళ్ళక్కి। యుళ్లక్కి
డా। నెప్పునుళ్ళక్కి॥ మరియింక మాటాడ। మాటలేవాయెను। సరిలేని
బయలైతె। సరిపోయెఁటు మీఁద॥ నేను నుళ్ళక్కి॥ 297

తా. శిష్యా! ఎఱుకను యెఱుఁగని పరిపూర్ణమందు గురుశిష్యుల సంవాదములు కానరావు. యెఱుకను జాడజాలదు. ఎఱుకను తెలిసికొన్నచో "మీరు నేను" అనునది లేకుండపోవును. లేనిదియెప్పుడును లేకనేపోవును. సరియైన పరిపూర్ణమును తెలిసికొన్నచో నంతయు నుళ్ళక్కి సుమీ! దీనిపైనిఁక మాటాడుటకు మాటయే లేదు

క॥ అల భద్రాచల మనినఁ బ
యలుగను గుర్తెఱుఁగవలయు నెఱుక యె, విష్ణుం
డిలదోఁచి గురుని కృపచే
నిలువక విష్ణైగిపోవ నిశ్చయమిదెరా।కృష్ణదాసు। నిశ్చయ
మిదెరా॥ ఇలలోన నెవరైన। యీకందార్థముల లో। పలి గూఢార్థ
ము తెలియ। భ్రమను జెందరువారు॥ నిశ్చయమిదెరా॥ 298

తా. శిష్యా! భద్రాచల మనిన యొకల పరిపూర్ణమని తెలిసికొనుము. ఎఱుకను శ్రీవిష్ణుమూర్తిగా నెంచుము. గురునికృపచే విష్ణువు వెళ్ళిపోయినచో; పరిపూర్ణముండును. ఇదియే గ్రంథకర్తయగు శ్రీకృష్ణదాసు నిశ్చయము. యీభూమిలో యెవ్వైనను యీకందార్థములందలి గూఢార్థములను తెలిసికొన్న వారెవ్వరును యేలాంటి భ్రమను చెందరు. ఇదినిజము.

క॥ భాగవతుల నారాయణ
యోగికి జానకి యనేటి యువతీమణికిఁ
బాగుగ పుత్రుఁడనై, భూ
భాగమునం గృష్ణుఁడనుచు ప్రభవించినాను। అనంతికి ప్రభుఁడనైనాను॥ నాగురుకృపచేత। నయమైన యీబోధ । నేగంటి కన్నంత। నీకు దెల్పుటకిట్లు॥ ప్రభవించినాను॥ 299

తా. శిష్యా! భాగవతుల నారాయణయోగికిని, జానకమ్మ యను పతివ్రతకును కుమారుఁడనై జన్మించితిని. నాపేరు కృష్ణదాసు, అనంతమ్మయను యువతీమణి నాభార్య, నేను నాగురుకృపచేత గొప్పదయిన యీబోధ నెఱిఁగితిని. నేనెఱిఁగినంతవఱకు నీకుఁ దెలిపితిని.

క॥ దేశాటనంబుఁ జేసితి
వ్రాసితి గ్రంథములుకొన్ని వరగురుశిష్యుల్
చేసెడు చర్చలు వింటిని
దోసితి మోక్షాద్యపేక్ష యాఢిగవినుమీ। నీవిట్టి యా । యాశతగనుమీ॥ దేశికుదయబుట్ట జేసితి। శుశ్రూషాప॥ దేశముగనియుప దేశమిచ్చితి నిచ్చి॥ యాఢిగవినుమీ॥ 300

తా. శిష్యా! నేను దేశాటనము చేసితిని. కొన్నిగ్రంథములు వ్రాసితిని. గురుశిష్యుల సంవాదములు వింటిని. మోక్షము మొదలగు వాటిపై గల కోరికలను వదలితిని. నీవును నావిధముగానే కమ్ము. నీవు చేయునట్టి శుశ్రూషలను చూచి మెచ్చిగురుకృప నీపై కల్గునట్టుగ జేసి ఉపదేశ మిచ్చితిని. (ఇంక గురుశిష్యసంవాదము విరమించిరి.]

క॥ ఏపురుషుఁడు గురువర్యుని
శ్రీపాదముబట్ట లేఁడో చెలువుగ నాతం
డీపుస్తకమును జూచిన
నేపట్టు నిలువకేగు నిదినిజమయ్యా। నరులార మీ। మది
దెలియర యయ్యా॥ ముదమున నిలు వెడలి। మోక్షసతీస్వామి। సదయుఁ
డౌ సద్గురుని సముఖమున నేగు॥ నిదినిజమయ్యా॥ 301

తా. ఓమానవులారా! ఏపురుషుఁడు శ్రీగురువర్యుని పాద పద్మములు పూజింపలేఁడో, అతఁడీ గ్రంథమును చదివినేని నిలువక పాఱిపోవును. ఇదినిజమునుమీ! దీనిని మనసునందుంచుకొని, సంతోషముతో యిల్లువిడిచి మోక్షకాంతకు ప్రభువైన దయావంతుఁడగు సద్గురువర్యుని సముఖమునకు వెళ్ళి మర్మములను తెలిసికొని [illegible]రండు.

క॥ [illegible] కంఠార్థంబులు
[illegible]సారాంశమును గ్రహించిన వారె
[illegible] మోక్షమునొందుదు
[illegible] ఎహాసుఖంబు లందుదు రిలనూ। అష్టైశ్వర్యా
వందులైతగ [illegible] । పుత్రిపౌత్రులుగల్గి। సందేహా
ముడిగి, ని। శ్చల [illegible] మందుదురిలనూ॥ 302

తా. ఆర్యుల [illegible] కంఠార్థముల విని, యీ సారాంశమును, గ్రహిం[illegible]దరును మోక్షమునందుగు. ఈభూమియందు చాలకాలము [illegible] పుత్రపౌత్రాది సంపదలును అష్టైశ్వర్యములును గల్గి సుఖ[illegible]దురు. సందేహములుదీరి నిశ్చలచిత్తులై యిహపరంబుల [illegible]ముల పొందుదురు.

గద్య.

ఇది శ్రీమదచల గురువర్యుండు శివరామ దీక్షితుని శిష్యుండైన,
అప్పయ మంత్రికి శిష్యుడును పరశురామ వంశోద్భవ సీతారామ
స్వాముల కత్యంత ప్రియశిష్యుండును, సుజన విధేయుండును
పరిపూర్ణుండును భాగవతుల నారాయణయోగి జ్ఞాన
కమ్మకు పుత్రుండును నైన భాగవతుల కృష్ణ
దాసాఖ్యునిచే రచియింపబడిన ఎఱుక
అబద్ధమనియు, పరిపూర్ణమే నిజ
మనియు దెల్పెడు శుద్ధనిర్గుణ
తత్త్వకందార్థములు సర్వము
సంపూర్ణము.

సాంధ్ర తాత్పర్యము
సమాప్తము,
ఓం తత్సత్ బ్రహ్మార్పణమస్తు.
శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

శ్రీసత్యనారాయణప్రెస్, రాజమండ్రి.—1939.